

દેશીનામાનીપદ્ધતિ.

(પ્રથમ પુસ્તક.)

રચનાર,

પ્રેમચંદ કરમચંદ શાહ.

હોમાનર, કાકિઆવાડ બારટન ફોર્મેસ પ્રેસિંગ કાલેજ.

રાજકોટ.

—†—

અમદાવાદ—આર્યોદયપ્રેસ

—૦૦—

સંવત ૧૮૪૨ સન ૧૮૮૫.

(મુદ્રક રજાધિન.)

કિંમત ૬ આના.

૨૫૩૯

દેશીનામાનીપદ્ધતિ.

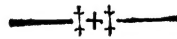
(પ્રથમ પુસ્તક.)

રચનાર,

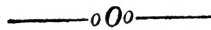
પ્રેમચંદ કરમચંદ શાહ.

હુડમાસ્તર, કાઠિયાવાડ બારટન ફીમેલ ટ્રેઈનિંગ કોલેજ.

રાજકોટ.

અમદાવાદ—આર્યોદય પ્રેસ.

સંવત ૧૯૪૨. સન ૧૯૮૫.

(સર્વેશ્વર સ્વામિન.)

કિંમત ૬ આના.

અર્પણ પત્રિકા.

મહારાજાન મુરબી શ્રી રાવબહાદુર ગાયાળજીભાઈ
મુરબાઈ દેશાઈ. ફેલો ઓફ ધી યુનિવર્સિટી ઓફ બે.

આસિસ્ટન્ટ એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબ.

પ્રાંત કઠિઆવાડ.

આપે અતિશ્રમ લેઈને આ પ્રાંતના કેળવણીખાતાને હાલની
પ્રકૃતિ સ્થિતિમાં આપણું તેમજ બીજાં પણ જનસમુદાય
કલ્યાણાર્થે અનેક કામો કર્યાં. તેમ છતાં આપનો
મિલનસાર સ્વભાવ, વિદ્વતા, અને મારા ઉપરની
નિઃસ્વાર્થી કૃપાના પ્રવાહમાં તક્ષિન થઈ આ
લઘુ પુસ્તક ધણીજ નમ્રતાથી આપને
અર્પણ કરું છું.

સેવક.

પ્રેમચંદ કરમચંદ શાહ.

પ્રસ્તાવના..

દુનિઆનો વ્યવહાર આપણે કયાં વગર ચાલતો નથી, જો માણસોએ એવો વ્યવહાર રાખ્યો ન હોત તો દુનિઆ આજે આવી સ્થિતિમાં હોત નહિ. આપણેના વ્યવહારની સાથે નામું રાખવાની જરૂર પડે છે, કેમકે નામું ન રાખે તો અરસ્પરસ શું લે'ણું દે'ણું છે તે માત્રમ પડે નહિ. નામું રાખવું એટલુંજ બસ નથી પણ તે બરાબર ચોખ્ખું રાખવું જોઈએ, નહિતો કોઈ વખત સરતચૂકથી એક ખીજામાં મોટો વિરોધ થઈ પડે છે. કહેવત છે કે “ઉંટે ચડી ઊંધવું ને સંભારી નામું લખવું” એ બંને મહા જોખમકારી છે. ઉંટેપર ચડી ઊંધતાર માણસ પડ્યા વગર રહે નહિ તેમ તરત નામું ન માંડતાં પાછળથી સંભારી સંભારી નામું લખનાર બૂધ્યાવગર રહેજ નહિ. એકાદ બે માણસ સાથે થયેલું લેવડદેવડ યાદ રહેતું નથી તો મણા જણ સાથે થયેલું લેવડદેવડ યાદ કેમ રહે? માટેતરત નામું માંડવાની ટેવ રાખવી જોઈએ.

નામાંકિત બૂચર કહે છે કે “જેની કમાઈ ખર્ચ કરતાં વધારે તે શ્રી-મંત, અને જેનો ખર્ચ કમાઈ કરતાં વધારે તે ગરીબ.” આજ વાક્ય કહી આપે છેકે દરેક માણસને પોતાની ઉપજ ખર્ચ જાણવાની જરૂર છે. એ વ્યસ્યા વગર ખર્ચ કરવાથી અંતે મહા પરતાવું પડે છે. ઉપજ ખર્ચને નીચમિત રાખવાને દરેક માણસને નામાની જરૂર છે.

દેશી નામામાં એકજ જાતના ચોપડા રાખવામાં આવતા નથી, પણ ધંધા પરત્વે જૂદી જૂદી જાતના ચોપડા રખાય છે. જેમકે સરાફી નામાના જૂદા, હાલોના જૂદા, કપાસો કરનારના જૂદા, કાપડીઆના જૂદા, ફડીઆના જૂદા, ગાંધીના જૂદા, નેસ્તીના જૂદા, ઈ.ં. એટલુંજ નહિ પણ એકજ જાતના નાના મોટા વેપારીમાં પણ નામું રાખવાની તરેહ જૂદી જૂદી છે. આવા વિષયનું વગર અનુભવે નિશાળમાં સંપૂર્ણ જ્ઞાન આપવું એ બનવું અશક્ય છે. આપરથી આ વિષય નિશાળોમાં ચક્ષવી શકાયજ નહિ એમ નથી. સઘળા ધંધામાં નામું લખવાનાં મૂળતત્વો એકજ છે. એ મૂળતત્વો તે, જમાખર્ચ લખવાની પદ્ધતિના નિયમો સમજવા. જેને આ મૂળતત્વોનું સાઈ જ્ઞાન છે તે થોડી મહેનતે દરેક ધંધાને લાયક નામું લખનાર

થઈ શકેછે. આ પરથી સરકારે નાંમાના મૂળતત્વોનું જ્ઞાન આપવાને નિશા-
નોમાં રોજમેળ ખાતાવહીનો વિષય દાખલ કરેલો છે.

સાધારણ વ્યવહારનું નામું લખવાના વિષયપર સરકારી એક ચોપડી
નથી, તેમ દાક્ષમાં ખાતગી ગૃહસ્થો તરફથી થતાં ને થયેલાં પુસ્તકો આવી
દબ્બપર નથી એમ મારા જાણવામાં આવ્યાથી ધણી મુદતની મારી ઈચ્છા
આ ખોટ પૂરી પાડવાની હતી તે પૂરી પાડી છે. તેમજ સરાફી નામું ઈં
લખવાને નેઈતી માહેતી મજે તેને માટે પણ આ પુસ્તકમાં જરૂરની ગો-
ઠવણ કરી છે.

આ વિષયનો મને જાતે અનુભવ છે, છતાં આ પુસ્તક કોઈ પણ
રીતે કોઈ પણ કારણસર અપૂર્ણ રહે નહિ તેને માટે આ વિષયના કેટલાક
જાણીતા સદ્ગૃહસ્થો જેવાકે દેશી સરાફી ઇં ની સલાહ આ વિષય લખ-
વામાં લીધેલી છે.

મરાઠીમાં સરકારે “જમા ખર્ચની પદ્ધતિ” એ નામનું પુસ્તક ધણી
મુદતથી રચાવેલું છે, તે પુસ્તક મને આ વિષય લખવામાં ઘણું સહાયભૂ-
ત થયેલું છે માટે તેના કર્તાનો હું ઉપકાર માનું છું. તેમ આ પુસ્તક અથથીતે
પ્રતિભુધી ધ્યાનપૂર્વક તપાસી મને કેટલીક સૂચના ગોંડલ સ્ટેટના માજી એ-
કાઉન્ટ રા. રા. જેઠાલાલ પુરષોત્તમ વ્યાસે કરી તેને માટે હું તેમનો ધન-
જો આભારી છું.

આ ચોપડીનો લાભ ગરીબો પણ લેઈ શકે, તેને માટે વિષયોનો સ-
માવેશ થોડાકદમાં ધણો કરી કિમ્મત પણ ઘણી ઓછી રાખી છે.

શીખવવાની રીત.—શીખનાર શીખવનારને સુગમ પડે માટે આ
પુસ્તકમાં જમાખર્ચ નાખવાનાં મૂળતત્વો પાયરીખધ ગોઠવેલાં છે. એ મૂ-
ળતત્વો ખર્ચ સાથે સમજવી જવાં નહિ, પણ દરેક મૂળતત્વ દાખલા સાથે
સમજવી તેપર મનોયતો આપી એક મૂળતત્વ પાકું થાય ત્યારે બીજું શી-
ખવું. દાખલાઓમાં નામ વર્ગના છોકરાંઓનાં લેવાં કે અરસપરસ થયેલો
વ્યવહાર બરાબર સમજણ પડે. જેમ જેમ વિષય આગળ ચાલતો જાય
તેમતેમ પાઠના નિયમો પાઠ થાય તેને માટે તે નિયમોનો પણ ઉપયોગ
કરવો પડે તેવાં મનોયત આપવાં. પરીક્ષાનો સવાલ લાંબો ન થઈ જાય મા-
ટે કેટલીક વખત રોજમેળ બદલે આવરો લખાવવો. અને આ હેતુથી છે.
પટે પરીક્ષાનું મનોયત આપવામાં લખેલું છે. અંત કર્તા.

અનુક્રમણિકા.

આપત.	કલમ.
ચોપડા કેવા ને કેમ બાંધે છે...	... ૧
જમા અને ખર્ચ...	... ૨
જમા અને ખર્ચના મુખ્ય ચોપડાનાં નામ અને વ્યાખ્યા...	... ૩
રોજમેળ.	
રોજમેળનો ઉપયોગ...	... ૪
રોજમેળમાં જમા ખર્ચ કદા બાબતે સજે છે...	... ૫
નવા વર્ષ માટે રોજમેળ શરૂ કરવાનો વખત...	... ૬
રોજમેળનો આરંભ શી રીતે કરવો...	... ૭
રોજમેળના પ્રકાર ને સમજાવતી...	... ૮
જમા ખર્ચ લખતી વખત કદા કદા બાબતો લક્ષમાં રાખવી...	... ૯
જમા ને ઉધાર રૂપિયા લખવામાં વિગત કેવી લખવી...	... ૧૦-૧૧
ચોપડાના સળતો ઉપયોગ કેવો કરવો...	... ૧૨
નાણું લખવાની દેશી રીત...	... ૧૩
રોજમેળમાં કદા રકમ ખતવાતી નથી...	... ૧૪
જમા ઉધારની રકમોની જાત, વ્યાખ્યા...	... ૧૫
સિદ્ધક શી રીતે કાઢવી...	... ૧૬
મુઠી કયે ખાતે જમા કરવી...	... ૧૭
કપુલાતનું નામું...	... ૧૮
ઉબજેક રકમ...	... ૧૯
ખરીદ વકરાખાતું...	... ૨૦
ઉધાર માલનો જમા ખર્ચ કેમ કરવો...	... ૨૧
પાછા આવેલા માલનું જમા ખર્ચ કેમ કરવું...	... ૨૨
માલ આણતાં થયેલો ખર્ચ કેમ લખવો...	... ૨૩
વેપારના માલમાંથી કેટલોક માલ બાબત કામમાં લીધો તેનું જમા ખર્ચ કેમ કરવું...	... ૨૪
ખર્ચ ખાતું...	... ૨૫

ખચ્ચ ખાતે જમા ક્યારે થાય...	૨૬
ધર્મોદા ખાતું...	૨૭
વટાવ ખાતું...	૨૮
જમા ઉધાર પચેલી બૂલ સુધારવા વિષે...	૨૯
હવાલાનું જમા ખચ્ચ...	૩૦
મંડામણી...	૩૧-૩૨
આડતીયો પૈસા મોકલી માલ મંગાવે તેનું જમા ખચ્ચ...	૩૩
સાટાં...	૩૪
હથુ (રવાનગી) ખાતું...	૩૫
અનામત ખાતું...	૩૬
તસલમાત ખાતું...	૩૭
બોમા ખાતું...	૩૮
હુંડી, તેના પ્રકાર ને વ્યાખ્યા...	૩૯
જવાબી હુંડી, ભે'ણી હુંડી, તરત સુદતની, અને સુદતી હુંડી...	૪૦-૪૩
બરપાછ, ખોખું...	૪૪
હુંડી ખાખત સાફકારના કેટલાક દસ્તુર...	૪૫
આમારીવતીની ને તમારીવતીની હુંડી...	૪૬
હુંડીનું જમા ખચ્ચ નાખવા વિષે...	૪૭
હુંડીની વિગતમાં શું લખવું તે વિષે...	૪૮
હુંડી શકરાયા વગર પાછી આવે તેનું જમા ખચ્ચ નાખવા વિષે...	૪૯
બલામણ પત્ર...	૫૦
હુંડી વિષે મનોમત્ત...	૫૧
વ્યાજ ખાતું, છૂટ...	૫૨
ખાતું માંડી વાળી નવું ખાતું પાડવું...	૫૩

ખાતાવહી.

ખાતાવહીની વ્યાખ્યા, અને તેના ઉપયોગ...	૫૪-૫૫
ખાતાની વ્યાખ્યા તે ન રાખ્યાના ગેર ફાયદા...	૫૬
ખાતાં શી રીતે પાડે છે ને રાજમેળ કેમ ખતવે છે...	૫૭-૫૮
ખાતાવહીનું સાંકળિયું, ને તેના ફાયદા...	૫૯

ખાતાનું સાંધણુ...૬૦
ખાતાના પ્રકાર-કાયાં ને પાકાં ખાતાની વ્યાખ્યા...૬૧-૬૨
રોજમેળ ખાતાવહી વિષે પરચૂરણ સવાલ...૬૩-૬૬

વ્યાજવહી.

વ્યાજ ખાતાનો હિસાબ કરવાનો વખત...૭૦
અચક રકમ, સુધાવહી...૭૧
સધનાં ખાતાનો વ્યાજવહી ન કરવાનો ખુલાસો...૭૨
કાંધાનું વ્યાજ ગણવાની રીત...૭૩
વાયદાની રકમોનું વ્યાજ...	...	—૭૪
જમા ઉધારની જુદી તેરીખ હોય તો વ્યાજ કેમ ગણવું ને શા માટે...૭૫
વ્યાજ ખતવવાની રીત...૭૬
અચકમેળ. (સાલ આખરે નફો ટોટો નકી કરવા વિષે)....૭૭

સરવાયું.

સરવાયાની વ્યાખ્યા...૭૮
સરવાયું ક્યાં ને શા પરથી થાય....૭૯
ક્યાં ખાતાં સરવાયામાં આવે...૮૦
ખાતાં સરખર શી રીતે કરવાં...૮૧
ખાતાવહીમાં સરવાયું કેમ કરવું...૮૨
સરવાયાનો તાજો કેમ મળે છે તેનું કારણ...૮૩

ધંધા પરત્વે નામું રાખવાની પદ્ધતિ.

સરાફી નામાના ચોપડાને તે વિષે સમજૂતી...૮૪
ખેટી ખાતાવહી...૮૫
કખાલાવહી...૮૬
જણસવહી...૮૭
પરચૂરણ અર્થના હિસાબની ચોપડી...૮૮

સરકારી ને દેશી નામાની રીત સંબંધી વિચાર.

માસિક તારીખ...૮૯
ખાતાંવાર માસિક તારીખ, તેના લાભ...૯૦

જાર માસિક તારીજ...	૬૧
આખર સરવાયું, અવસ સરવાયું, અને તેમનો મુકાબલો...	૬૨
સરકારી રોજમેળમાં કઇ સિલક ખાતાવહીમાં ખતવાય છે...	૬૩
રોજમેળની એકંદર તારીજ...	૬૪
ખાતાંવાર એકંદર તારીજ...	૬૫
સરકારી સરવાયાનો તાળો...	૬૬
સાહુકાર લોકો સરવાયું કેમ રોજમેળમાં નાખતા નથી...	૬૭

મનોચત્ર	પૃષ્ઠ. ૩૫મે.
રોજમેળનો નમુનો	પૃષ્ઠ. ૩૮મે.
ખાતાવહીનો નમુનો...	...	પૃષ્ઠ. ૫૮મે.
વ્યાજવહીનો નમુનો...	...	પૃષ્ઠ. ૬૬મે.
પરીક્ષા માટે મનોચત્ર, સમજુતી જવાબ સાથે...	...	પૃષ્ઠ. ૬૮મે.

દેશી નામાની પદ્ધતિ

(પ્રથમ પુસ્તક).

૧ વેપારી લોકો જે ચોપડા બાંધે છે, તેમાં ધણું કરીને એક કાગળનાં ત્રણ અગર છ પાનાં પાડે છે. દરેક કાગળમાં સળ ચાર સવળા, ને ચાર અવળા પાડે છે; કેટલીક વખત કાગળ નાના હોવાથી ત્રણ ત્રણ સળ પાડે છે. સળનો ઉપયોગ લખાણની લીટીઓ નીચમિત રાખવાનો છે. કેટલાક વેપારી ચોપડા માથા દોરાથી બાંધે છે ને કેટલાક વચમાં દોરો નાખી બાંધે છે. ચોપડામાં કાગળ દેશી વાપરે છે. કેમકે તે ટકાઉ વધારે છે. હાલમાં હલકા ચોપડાઓમાં પ્રુલ્સકેપ કાગળનો બાવર થવા લાગ્યો છે.

૨ બીજા માણસ પાસેથી રોકડ અથવા બીજી રીતે જે પૈસા આપણી પાસે આવે તેનું નામ જમા, અને આપણી પાસેથી રોકડ અથવા બીજી રીતે જે પૈસા બીજા પાસે જાય તેનું નામ ખર્ચ. (ખર્ચ તરફની રકમને ખાતે, નામે, અથવા ઉધાર પણ કહે છે).

૩ જમા અને ખર્ચના મુખ્ય ચાર ચોપડા છે. (મોટા વેપારીને એથી વધારે રાખવા પડે છે) તેનાં નામ.—(૧) સુડીઉં (ધડીઉં, દનીઉં), (૨) રાજમેળ, (૩) ખાતાવહી, (૪) વ્યાજવહી.

સુડીઉં.—જમા અથવા ખર્ચ થતાંજ તુરત તુરત જે ચોપડામાં લખી રાખે છે અને જે પરથી રાજમેળ તૈયાર કરવામાં આવે છે તે. એમાં રાકડની રકમો ખાતાદારને માથે ભરે છે; ને રોકડ સિવાયની રકમો પેટામાં રહેવા દે છે તથા તે રકમોને બીજા બાબુએ જમા કે ઉધાર કરતા નથી; આથી કરીને સિલક કાઢવાને હરકત પડતી નથી.

રાજમેળ.—સુડીઆ તથા વ્યાજવહી પરથી એકંદર જમા ખર્ચનું નામું રાખવાનો ચોપડો. એમાં રોકડ સિવાયની રકમો પણ ખાતાદારને માથે ભરી તેને બીજા બાબુએ જમા કે ઉધાર કરી તે પછી સિલક કાઢવામાં આવે છે.

ખાતાંવહી.—રોજમેળ ઉપરથી ખાતાવાર રકમો ખતવવાનોચોપડો.

વ્યાજવહી.—ખાતાવહી પરથી વ્યાજ ખાતાનો વ્યાજ કાઢવાનોચોપડો.

રોજમેળ.

૪ આપણી પાસે સિલક કેટલી, અને કયા આસામી તરફથી કેટલી મળી, અને શા માટે મળી; તથા આપણે બીજાને કેટલાપૈસા આપ્યા, ને તે શા વાસ્તે; એ રોજમેળ પરથી વિગતવાર સમજાય છે.

૫ રોજમેળના પાનાના ઉભા બે ભાગ કરી તેમાંથી ડાબી બાજુના ભાગમાં સિલક નીચે જમા અને જમણી બાજુએ ખર્ચ (ઉધાર) લખાય છે.

૬ નવા વર્ષ માટે રોજમેળ કાર્તિક શુદ્ધ ૧ થી શરૂ કરી આસો વદ) સુધી વર્ષ ગણે છે †

૭ રોજમેળનો આરંભ કર્યા પહેલાં મથાળે તે કાનો છે અને કદસા-લનો છે તે લખવું. આવી રીતે હરેક ચોપડાને મથાળે લખવું. પછી નીચે લીટી દોરીને તે કયા દિવસનો મેળ છે તે મિતિ [સંવત, મહિનો, તિથિ, વાર*] લખી ડાબી બાજુના અર્ધ ભાગપર લીટી દોરી તેને આરંભે જ (જમા) અને જમણી બાજુએ તેવીજ લીટી દોરી તેને આરંભે ઉ(ઉધાર), લખવું. પછી તેની નીચે જમે પાસે આગલા દિવસની સિલક [જણુસ] હોય તે લખવી. જો સિલક [જણુસ] ન હોય તો વેપારી લોકો સિલકમાં ૦) ૧ દોકડો લખે છે, શુન્ય મૂકતા નથી. કેમકે શુન્યને અપશુકનની નિશાની ગણે છે. સિલક કાઢતી વખતે ૦) ૧ દોકડાને જમાના સર્વાળામાં ગણુતા નથી, તેથી સિલક કાઢવામાં ભૂલ આવતી નથી. સિલક નીચે બેવડી લીટી દોરવી, પછી નીચે કોઈના આવેલા પૈસા હોય તે જમા અને અપાયેલા પૈસા ઉધાર બાજુએ લખવા.

૮ રોજમેળ લખવામાં બે પ્રકાર છે. ૧ જેને વધારે વેપાર હોય છે તે તો તેમાં રોજને રોજ જમા ખર્ચ લખીને સિલક કાઢે છે તે. ૨. જેને રોજ ઘણી રકમોનું જમા ખર્ચ ન થતું હોય તે મહીનો અગર કાંઈ મુદ-

† હાલના પ્રાંતમાં અપાડ શુદ્ધ ૨ થી વર્ષ શરૂ કરી અષાડ શુદ્ધ ૧ સુધી વર્ષ ગણવાનો રીવાજ છે. હાલમાં સરકારી સંબંધવાળા કેટલાક જન્યુઆરીની શરૂઆતથી ડીસેમ્બર આખર સુધી વર્ષ ગણે છે.

* હિંદુ મિતિ સાથે ઇસેજ તારીખ, માસ, સન, છેડે લખવાનો રીવાજ હાખલ કરવાની હાલમાં જરૂર છે, કેમકે કોરટમાં ઘણી વખત તેની જરૂર પડે છે. કેટલાકે તે રીત હાખલ પણ કરી છે.

તનું જમા ખર્ચ લખીને એકદમ સિલક કાઢે છે તે. બીજી રીતે રોજમેળ લખનારે દરેક ખાતાદારના જમા ખર્ચની ગિતિ જણાવવી જોઈએ, માસ જણાવવાની જરૂર નથી, પણ તિથિ ને વાર તો અવશ્ય લખવાં.

૯ જમા ખર્ચ લખતી વખતે રકમ રોકડ કિંવા જમાખર્ચાં છે તે વાત પર ખૂબ લક્ષ રાખવું. રોકડ આવી હોયતો જમા, ને આપી હોયતો ઉધાર [નામે] લખવી, અને જમાખર્ચાં હોયતો જમા કરીને ઉધાર પણ તરત લખવી અથવા ઉધાર કરીને જમા પણ તરત કરવી; કારણ સિલકમાં મેળ મળતો નહીં.

૧૦ જેને ખાતે રૂપિયા જમા કરવાના હોય તેની પ્રથમ અટક, નામ ઠેકાણું, જમે બાબતે લખી તેના પેટામાં રૂપિયા જમે કરી તેની તપસીલ તેની સામે લખવી. તપસીલમાં તે કોના હસ્તે આવ્યા તે તથા એ શાખાટે આવ્યા એ બાબત ખસુસ લખવી એ પ્રમાણે જેટલી રકમો એક ખાતાદારના પેટામાં જમે કરવી હોય તેટલી વિગતવાર કરી પેટામાં સર્વાળો કરી એ સર્વાળો ખાતાદારને માથે ચડાવવો. પછી સર્વાળા નીચે બેવડી લીટી દોરી ખા. (ખાતાવહી) પા. [પાનું] કરવું. જ્યારે આ રકમ ખતવાશે ત્યારે ખાતાવહીના પાનાનો આંકડો ત્યાં થશે. એટલે તે ઉપરથી તે રકમ ખાતાવહીમાંથી ઝટ માલમ પડશે.

૧૧ બીજાને આપેલી રકમ ઉધાર બાબતે લખવી. તેની સઘળી તપસીલ જમા કરવાની રીત મુજબ લખવી.

૧૨ ચોપડામાં આઠ સળ હોય છે તેમાં ચાર સળ જમા બાબતે માટે ને ચાર સળ ઉધાર બાબતે માટે હોય છે. જમા ઉધારની બાબતના ચાર સળમાંનો પહેલો સળ ખાતાદારની રકમ માથે ભરવા માટે રાખવો, ને બીજો સળ પેટામાં રકમ ભરવા માટે રાખવો, જ્યારે પેટામાં ધણી રકમો હોય ત્યારે પેટાના બધા આંકડા ખુલ્લા દેખાય માટે જમા ઉધારનો બીજો સળ પેટાના આંકડા ભરવામાંજ વાપરવો. પણ જ્યારે એક રકમ હોય ત્યારે પેટાનો બીજો સળ પ્રથમ આંકડા માટે રાખી વિગત માટે બીજી લીટી દોરી ત્યારે તે સળ તેમાં લેઈ લેવો. કારણ પેટામાં સર્વાળો કરવાનો નથી. સરકારી રીત એક રકમ માટે પેટું પાડવાની નથી. હાલમાં તેના સંબંધથી કેટલાક તેમ કરતાં શીખ્યા છે.

છ સગ હોયતો જગા ઉધારની બાબતમાં અકેક સગ આંકડા માટે રાખવો, તેમાં અધોસગ ખાતાદારને મથાળે આંકડા લેવા સાર રાખવો, ને અધોસગ જે બાકી રહે તે પેટામાં આંકડા ભરવા સાર રાખવો.

૧૩ જગા ઉધાર લખવામાં દેશી રીત રૂપિયા સાથે આના અગરરૂપિયા સાથે દોકડા લખવાની છે. માટે જ્યારે રૂપિયા સાથે આના બરાબર નીકળી ન શકતા હોય ત્યારે રૂપિયા સાથે દોકડા લખવાનો રીવાજ રાખવો. જેમ રૂ. પાાાાા, ૫)૧૪ાાા દોકડા. તેમાં એક અપવાદ છે. એક આના કરતાં ઓછી કિમતનો આનો હોય ત્યારે આના ન લખતાં દોકડા લખવાનો રીવાજ છે, સખખ ૦, ૦ા, ૦ાા આનો કે દોકડો હોય તે કેમ ઓળખાય? માટે તેવે પ્રસંગે આના હોય તો દોકડા કરી લેવા. જેમ રૂપાાા આનો લખવો હોયતો રૂ પાાાા લખવો, છં પૂર્ણ આંકડો હોય ત્યાં અગાથો કરવો.

૧૪ સિલકની રકમને ખાતું પાતું કરવું નાહ.

૧૫ જગા ઉધારની રકમો બે પ્રકારની છે. (૧) રૌકડ (૨) જમાખર્ચી. જે રકમનો અવેજ સિલકમાં પ્રત્યક્ષ આવીને મળે અગર સિલકમાંથી પ્રત્યક્ષ કમો થાય તે રૌકડ રકમ.

જે રકમના અવેજમાં સિલક વધતી ઓછી થતી નથી, તથાપિ બ્યવહાર એવો થાય છે કે તે વડે એક આસામીને આપવું અગર લેવું થાય તે બીજાને ખાતે જગા અગર નામે ચડે છે તેવી રકમ જમાખર્ચી કહેવાય. જેમકે આપણે તેલના વેપાર સાર ધાંચીને ઘેરથી ૫ માણ તેલ લાવ્યા તો તેલની કિમત ધાંચીને ખાતે જમે કરવી જોઈએ પણ તે રકમ તેલને ખાતે આપણી હજીની થઈ માટે તે રકમ તેલની ખરીદી ખાતે ઉધારવી જોઈએ.

૧૬ રોજ સિલક કાઢવા માટે દરરોજ જમાખર્ચી થયા પછી જમાન બાબતનો જગા તરફ ને ઉધારની બાબતનો ઉધાર તરફ સર્વાળો કરવો. પછી જમા તરફના સવાળામાંથી ઉધાર તરફનો સર્વાળો બાદ કરવો, બાકી રહે તે સિલક જાણવી. તે સિલક આવતા રોજને સાર ઉધાર બાબતને લખીને સર્વાળો કરે છે, એટલે જગા ને ઉધાર તરફનો સર્વાળો બરાબર થાય છે. સિલક કેટલી રહેવી જોઈએ તે નકા કયા પછી કોથળી સાથે મેળવી જોવું કે બૂલ હોય તો માનગ પડે. દિવસની આખરે ઉધાર તરફ સિલક કાઢીએ તે ઠંકણે સિલકમાં વિગત બતાવવી.

૧૭ વેપાર અગર ખીજ કોઇપણ કામને માટે જુદા કાઢેલા પૈસા જે ખાતે જમા કરવામાં આવે છે તે ખાતાને ભંડોળખાતું કહે છે. કેટલાક વેપારી ભંડોળખાતે જમા ન કરતાં પોતાને ખાતે જમા કરે છે. નાણાવટીને ધેરથી ઊપાડી વેપાર શરૂ કરે તો નાણાવટીને ખાતે જમા કરે છે. પંત્યાળો વેપાર શરૂ કરે તો સઘળા ભાગીદારોની મુડી જેની તેને ખાતે જમા કરે છે.

૧૮ આપણે કોઇને ખીજ પાસેથી રૂપિયા અપાવીએ, તો જેની પાસેથી અપાવીએ તેને ખાતે જમા કરવા, અને જેને અપાવીએ તેને ખાતે ઉધારવા.

૧૯ આપણે કોઇને ઊછીના રૂપિયા આપીએ તો જેને આપીએ તેને ખાતે ઉધારવા, અને આવે ત્યારે તેને ખાતે જમા કરવા. આવી રકમોને કેટલાક વેપારી ખાતાવહીમાં ન ખતવતાં ઉબજોક મૂકે છે, એટલે જમા ઉધારમાં આવી રકમના માથાના આંકડા નીચે જ (ઉબજોક) લખે છે. સિલક કાઢતી વખત જમા ઉધારના સર્વાળામાં તો તે ગણવામાં આવે છે.

૨૦ વેપારને માટે જે માલ લાવીએ, તે માલ ખરીદ ખાતે લખાય છે, અને તે માલનું વેચાણ થાય તે વકરાખાતે જમા થાય છે. રોજમેળમાં જમા બાજુએ વકરાખાતું અને ઉધાર બાજુએ ખરીદખાતું લખાય છે. પણ ખાતાવહીમાં તેનું એકઠું ખાતું પાડવામાં આવે છે તેનું નામ ખરીદ વકરાખાતું. ખાતાવહીમાં ખરીદ વકરાખાતામાં જમા બાજુએ વકરાખાતાની ને ઉધાર બાજુએ ખરીદખાતાની રકમો ખતવવી.

આપણા ધરાકને આપણે કોઇને ત્યાંથી માલ અપાવીએ, તો જેને ધેરથી માલ અપાવીએ તેને ખાતે તે માલ જમા કરવો, અને આપણા ધરાકને ખાતે તે માલ ઉધારવો. એમાં ખરીદવકરાખાતાનો ઉપયોગ કરવો નહિ. આવા વેપારમાં આપણે આપણા ધરાક પાસેથી માલની એટલી કીમત ઉપરાંત વટાવ લીધો હોય તો તે વટાવ વટાવખાતે જમા કરી લેવો. એટલે મેળ મેળવવાને હરકત નહિ આવે.

વેપારી લોકો જે જે જાતનો વેપાર કરતા હોય તે દરેક જાતમાં વર્ષ આખરે નફો કે ખોટ શી જાય છે તે તેમને જાણવું હોય તો ખરીદ વકરાખાતું નહિ રાખતાં દરેક વસ્તુની જાતનાર ખાતાં જુદાં જુદાં રાખે છે. પણ આવી રીત અમુક જાતનો મોટો વેપાર કરનાર જેવા કે અમુક જાતનું કાપડ જથ્થાબંધ વેચનાર કાપડીયા, જથ્થાબંધ દાણા વેચનાર ફૂડીયા, જથ્થા-

ખંધ વાસણો વેચનાર કંસારા ઈં ને રાખી પાલવે. પરચૂરણ સઘળી જાતનો ધંધો કરનારને પાલવે નહિ. આ પુસ્તકમાં ખંને રીતિઓનો ઉપયોગ કર્યો છે.

૨૧ કોઈને લાંચી ઉધાર માલ લાવ્યા, તો તેને નામે માલની કિંમત જમા કરીને ખરીદખાતે ઉધારવી, અને કોઈને ઉધાર માલ આપ્યો હોય તો તેને નામે માલની કિંમત ઉધારી વકરાખાતે તે કિંમત જમા કરવી. જો આવા વેપારમાં થોડા પૈસા આપણે આપ્યા હોય તો તેને નામે તે પૈસા ઉધારવા, અને આપણને થોડા પૈસાં મળ્યા હોય તો તે સખસને નામે જમા કરવા.

૨૨ ઉધાર વેચેલો માલ પાછો આવે, તો લાવનારને નામે માલની કિંમત જમા કરી ખરીદખાતે ઉધારવી, અને રોકડથી વેચેલો માલ પાછો આવે તો લાવનારને નામે જમા ન કરતાં ખરીદખાતે માલની કિંમત લખી તેને રોકડા પૈસા પાછા આપવા. કારણ પ્રથમ આપણે તે પૈસા વકરાખાતે જમા કરેલા છે.

૨૩ માલ આણતાં થયેલો સઘળો ખર્ચ ખરીદ ખાતામાં જ લખવામાં આવે છે. માલની મૂળ કિંમત તથા ખર્ચ વિગતવાર જણાવવાને માટે જે કાગળ લખાય છે તેને ભરતીયું કહે છે.

૨૪ વેપારના માલમાંથી કેટલોક માલ બીજા કામમાં લીધો તો તે માલની કિંમત તે ખાતે જમા કરીને જે કામમાં તે માલ લીધો હોય તે ખાતે ઉધારવી. જેમકે ખાવાસાફ ધી, તેલ, ગોળ, દાણો ઘેર લેધ ગયા હોઈએ, ધર્મીદા ખાતામાં થોડો માલ આપ્યો હોય. ઇં

૨૫ ઘરમાં વાપરવા સાફ જે જે વસ્તુઓ લાવીએ તેની કિંમત ખર્ચ ખાતે લખાય છે. ખર્ચ કદ બાબતમાં કેટલો થાય છે તે જણાવું હોય તો બાબત વાર ખર્ચખાતાં જુદાં પાડવાં જોઈએ. જેમને બાબતવાર ખર્ચખાતાં જુદાં રાખવાં ન હોય તેમણે પણ ચાંદલા અને ધરેણાખાતું તો અવશ્યે જુદું રાખવું જોઈએ.

ચાંદલાખાતું—શુભાશુભ પ્રસંગે એક બીજાને ચાંદલા કરવાનો રીવાજ છે, તેથી આ રીત અમુક મુદત સુધી ઉછીની રકમ આપ્યા જેવું થાય છે, તેથી આપણે ત્યાં આવેલો ચાંદલો બીજાને ત્યાં અવસર આવે પાછો વાળવો જોઈએ, તે વખતે આપણને મળેલો ચાંદલો જોવા સુગમ પડે માટે ચાંદલા ખાતું જુદું રાખવાની જરૂર છે.

ધરેણાખાતું—હિંદુ લોકમાં ધરેણું ધડાવવાનો રીવાજ બહુ છે માટે પોતાને ત્યાં કયા કયા દાગીના કેટકેટલી કિમ્મતના છે તે બનણુવા સારૂ આ ખાતું નોખું રાખવું જોઈએ.

ટીકા—પ્રપંચમાં કિંવા બીજા એવાજ કાગ તરફ જે પૈસા અર્ચયાય તે વિગતવાર અર્ચખાતે લખવાનો રીવાજ નથી.

૨૬ પૈસા અર્ચખાતે લખાઈ ગયા પછી તેમાંના કાંઈ પૈસા પાછા આવે, તો તે અર્ચખાતે જમા કરવામાં આવે છે. જેમકે ઘરમાં વાપરવા સારૂ ચાર સાક્ષા લાવ્યા તેમાં એક પસંદ ન પડવાથી વેચી નાંખ્યો.

૨૭ કોઈ પણ તરેહથી ધર્મીયે જે પૈસા અર્ચનામાં આવે છે તે ધર્મદા ખાતે લખવામાં આવે છે. ધણા લોકોમાં પોતાની કમાણીનો અમુક ભાગ ધર્મદાખાતે કાઢવાનો રીવાજ છે, એવા લોકોએ સાલ આખરે થયેલો નફો નફો કરી તે પરથી ધર્મદાના પૈસા નફો કરી ધર્મદાખાતે જમા કરી લેવા, અને જ્યારે તે પૈસા વાપરવામાં આવે ત્યારે આ ખાતે ઉધારીને આપવા. ધર્મદાનું દેવું પૂરું થાય નહિ ત્યાં સુધી આ ખાતું માંડીવાળવું નહિ.

૨૮ કોઈ પણ જણસના વેપારમાં નફો થાય તો તે જે ખાતે જમા, અને ટોટો થાય અથવા આવવાના રૂપિયા દૂલે તો તે જે ખાતે નામે લખાય છે તેને વટાવખાતું કહે છે. જુદા જુદા વેપારમાં વટાવ શો મળે છે તે બનણુવા માટે જુદાં જુદાં ખાતાં રાખે છે. જેમકે હુંડીઆમણખાતું, વ્યાજ ખાતું, ઈન્ પરદૈરણ વટાવ મળે તેનો વટાવખાતામાંજ જમા ઉધાર કરે છે, જેમ સિકકાની અદલાબદલીનો વટાવ, કમિશન, આડત, દલાલી, ઇન્

અમુક મુંગઘગરા રૂપિયાના પૈસા વટાવીએ તો જેટલા પૈસા ૧૪ના બાવથી વધારે મળે અથવા એછા આવે તેટલા પૈસા વટાવખાતે જમા અગર ઉધાર કરવા.

રૂપિયાની અદલા બદલી કરતાં આપણી પાસે જે સિકકાના રૂપિયા હોય તે કરતાં બીજા સિકકાના જેટલા રૂપિયા વધારે યા એછા આવે; તેટલા વટાવખાતે જમા કરવા યા ઉધારવા.

જે માણસ કમિશન નીચગિત હોય છે એવો કાંઈ માલ ખરીદ કરે તો ખરીદતાં લાગેલી કીમત કમિશન સુધાં ખરીદખાતે લખવી. ને કમિશન મળ્યું હોય, તેટલી રકમ વટાવખાતે જમા કરવી. ધારો કે રૂ. ૫૦)

ની ચોપડીઓ ખરીદી. તેમાં પાંચ ટકા કમિશન ગળ્યું તો રૂ. ૫૦) ખરીદ ખાતે લખી રૂ. ૫) વટાવખાતે જમા કરવા.

આડતીઆ પરદેશમાં એક બીજાનો માલ વેચી આપે છે, અગર લેઇ આપે છે. તેપર સેંકડે અમુક ટકા આડત લે છે. આનો હિસાબ ધણું કરી વર્ષ આખરે સમજે છે. હિસાબ સમજતાં આડત દેવી નીકળે તો આડતીઆને ખાતે જમા કરી વટાવખાતે ઉધારવી. અને દહેણી નીકળે તો એથી ઉલટું કરવું.

દલાલ લેનાર દેનાર વચ્ચે સાટું કરાવી આપે છે. આપણે ક્રાઇને માલ અપાવીએ તેમાં દલાલી ગળે તો વટાવખાતે જમા કરવી; અને માલ ખરીદતાં આપવી પડે તેતો માલની ખરીદીખાતેજ ઉધારવી.

૨૯ એકાદ ખાતાની રોકડ રકમ જમા કરવાને બદલે ઉધારી ગયા, અથવા ઉધારીને બદલે જમે કરી ગયા તો તે બૂલ સાંજે સિલક મેળવતી વખત પકડાશે. બૂલ સુધારવા માટે જમા બદલે ઉધાર થયેલી રકમ બેવડી જમા કરવી અને ઉધાર બદલે જમા થયેલી રકમ બેવડી ઉધાર કરવી, તથા બૂલ થઇ છે એમ તપસીલમાં લખવું.

એકાદને બદલે બીજાને ખાતે રકમ લખી ગયા તો તે બૂલ સિલક કાઢતાં પકડાય નહિ. એવી બૂલ તો ખાતાદાર સાથે હિસાબ કરતી વખતે પકડાય. જ્યારે બૂલ પકડાય ત્યારે જેને ખાતે જમા અથવા ઉધાર થયું છે તેને ખાતે ઉધાર અથવા જમા કરી ખરા માલીકને નામે જમા અથવા ઉધાર કરવું. વિગતમાં બૂલ થયાનું કારણ જણાવવું.

કોઈને ખાતે રોકડ રકમ જમા કરવી બૂલી ગયા, તેથી સિલક કાઢતાં રૂપિયા વધે ને બૂલ યાદ ન આવે તો તે રૂપિયા વધઘટ અથવા અનામત ખાતે જમા કરવા, એમજ ઘટે તો વધઘટ અથવા અનામત ખાતે ઉધારવા. જ્યારે બૂલ પકડાય ત્યારે વધઘટ ખાતે જમા થયેલી રકમ વધઘટ ખાતે ઉધારી જેના હોય તેને ખાતે મૂળ મિતિના જમે કરવા. વધઘટ ખાતે ઉધારેલી રકમને માટે એથી ઉલટું કરવું. વિગતમાં બૂલનું કારણ જણાવવું. ખાતાવહીમાં વધઘટ ખાતું પાડવું જોઈએ.

૩૦ કોઈ ખાતાદાર પોતાના ખાતાનું દેવું બીજાને કમીસાવે ત્યારે તેણે હવાલો આપ્યો અને આપણે હવાલો લીધો એમ કહેવાય છે. હ-

વાંઘાનું જમાખર્ચ નાખતી વખતે જે માણસે હવાલો આપ્યો તેને ખાતે જમા અને જે હવાલાની રકમ આપવા કયુલ થયો છે તેને ખાતે ઉધારવી. એક લેણુદારના ખાતામાં બીજાનાં નામ ઉમેરવાં હોય ત્યારે મૂળ લેણુદારના ખાતામાં લેણી રકમનો હવાલો જમા કરી મૂળના અને નવા થનાર લેણુદારના ખાતામાં તે હવાલો ઉધારાય છે.

૩૧ સાહુકાર પાસેથી કરજે રૂપિયા લેતી વખત તેમાંથી તે કરજે કાઢનારની સાહુકારી પ્રમાણે સેંકડે અમુક ટકા કાપી લે છે તેને મંડામણી અથવા કોથળી છોડામણના રૂપિયા કહે છે. આવી વખતે ધરાકને નામે જેટલા રૂપિયા ધીરૂં હોય તેટલા રૂપિયા લખવા ને પેટામાં ખતાવવું કે આટલા રોકડા ને આટલા મંડામણીના. એ મંડામણીના પૈસા વ્યાજખાતે જમેકરવા.

૩૨ સાહુકાર પાસેથી ગરીબ લોક કરજે નાણું લેછ તેના હપતા માંડી આપે છે. દેણુદાર દરેક હપતે ઠરાવ મુજબ રૂપિયા ભરે છે. ઠરાવ મુજબ ઠરાવેલે દિવસે હપતો ન ભરે તો તેનું વ્યાજ ઠરાવેલા દર પ્રમાણે આપે છે. સાહુકાર આના બદલામાં ધીરેલા રૂપિયાનું વ્યાજ તથા કોથળી છોડામણના રૂપિયા પ્રથમ સેંકડે યા વીશ રૂપિયાપર ઠરાવેલા દર મુજબ કાપી લે છે. આવી રીતે કરજે નાણું લેવાની રીતને કાંધું માંડવું કહે છે. સાહુકારે કાપી લીધેલી રકમ મંડામણી તરીકે ગણાય છે. આવી રીતે કાંધું માંડેલા રૂપિયા ઉધારતી વખત તેનો ઠરાવ બધો લખવો, તથા પેટામાં રોકડા કેટલા, ને મંડામણી કેટલી તે પણ જણાવવું. કાંધાની મંડામણી વ્યાજ ખાતે જમા કરવી.

૩૩ કોઇ માણસ આપણાપર રૂપિયા મોકલી માલ મંગાવે, તો આવેલા રૂપિયા તેને ખાતે જમા કરવા. પછી તે માલ આપણે આપણી દુકાનમાંથી મોકલીએ ત્યારે મંગાવનાર માણસને ખાતે ઉધારી તે પૈસા વધરા ખાતે જમા કરવા. જો તે માલ આપણી દુકાનમાં ન હોય તો જેને ત્યાંથી લાવીએ તેને ખાતે જમા કરી મંગાવનાર માણસને ખાતે લખી મોકલી દેવો. માલ મોકલવાની વાર હોય તો જેનો લાવ્યા તેને ખાતે જમા કરી ખરીદ ખાતે ઉધારી દેવો, પછી જ્યારે મોકલીએ ત્યારે તેને ખાતે ઉધારી વધરા ખાતે જમા કરવો.

૩૪ આપણે કોઇની સાથે કાંઈ પણ માલ વાવડે લેવાનો ઠરાવ કરી અમુક રૂપિયા ખાતામાં આપીએ, તો પ્રથમ જે રૂપિયા ખાતામાં આપ્યા હોય તે તેને ખાતે ઉધારવા, અને તેમાં સઘળો ઠરાવ નોંધવો. મુદત થયે માલ જેણી લાવી તેને ખાતે જમા કરવો ને તે ખરીદ ખાતે ઉધારવો. મુદત થયે માલ ન આપે ને કરાર તોડે તો એ કરાર તોડ્યાના બદલામાંજે રૂપિયા લેવાનો ઠરાવ થાય તે લેઈ વટાવ ખાતે જમા કરવા. આપણે કરાર તોડીએ ને તે બદલ ખોટ આપીએ તો તે વટાવ ખાતે ઉધારીને આપવી.

જે આપણે માલ આપવો સહી કરી પાતામાં પૈસા લીધા હોય તો ઉપરની રીતથી ઉત્તરી રીતે નામું લખવાનું થાય છે.

કેટલાક ભાગમાં હાર છતનાં સાટાં થાય છે. તેનું નામું પ્રથમ રોજમેળમાં લખાય નહિ. એ સાટાં કરવાની રીત એવી છે કે અમુક મુદતે અમુક ભાવે અમુક માલ આપવા લેવાનાં સાટાં થાય છે. મુદત થયે સઘળા સાટાં કરનારા ભેગા થઈ ભાવ ખરે છે. એ ખરેલા ભાવ પ્રમાણે હિસાબ ચૂકવતાં જે લેણું દેણું નીકળે તે વાવડાની મુદતના રોજમેળમાં જમા ઉધાર થાય છે આનું નામું પ્રથમ લખી રાખવાની જે ચોપડી હોય છે તેને કળાલાવહી કહે છે તેનું વર્ણન આગળ કરવામાં આવશે.

૩૫ પરદેશમાં કોઈ માણસનું દેવું હોય તેને આપણે કોઈની સાથે રૂપિયા મોકલીએ તે રૂપિયા પહોંચ્યાતો જવાબ આવે નહિ ત્યાં સુધી મોકલેલા રૂપિયા લેઈ જનાર માણસના હથુ (હસ્તે) ખાતે† લખી રાખવામાં આવે છે. જવાબ આવેથી હથુ ખાતે જમાકરી જેને રૂપિયા મોકલ્યા હોય તેને ખાતે ઉધારવામાં આવે છે. હથુ ખાતાનો ઉપયોગ ઘણા કામમાં કરવામાં આવે છે. માલ લેવા રૂપિયા મોકલ્યા તે જ્યાં સુધી માકીકે માલ ખરીદ્યો નથી કે તેને (જતે ન ગયો હોયતો) માલ પહોંચ્યો નથી ત્યાં સુધી હથુ ખાતે રાખવામાં આવે છે.

આપણા આડતીયાપર માલ વેચવા મોકલીએ તો તે આપણી કીમત મુજબ આડીઆના હથુ ખાતે લખી મોકલવો ને તે કીમત વકરા ખાતે જમે કરવી. ભરતીયું વેચાણનું આવેથી આડતીયાને ખાતે તે પૈસા ઉધારી આડતીયાના હથુ ખાતે જમા કરવા. મિતિ ભરતીયામાં હોય તે લખવી, વા-

† હથુ ખાતું સરકારી હિસાબમાં રખાતા રવાનગીખાતાને તદ્દન મળતું છે.

યદે વેચાણુ થએલું હોય તો તે વાચદાની મુદત તેમાં ખતાવતી. આટલું કર્યા પછી મૂળનું આડતીયાનું હથુ ખાતું સરભર કરવું. હથુ ખાતામાં રૂપિયા દેવા નીકળેતો હથુ ખાતે ઉધારી વકરા ખાતે જમા કરવા, અને લેણા નીકળેતો હથુ ખાતે જમેકરી ખરીદ ખાતે ઉધારવા.

હથુ ખાતાની રીત બહુ લાભકારી છે. ધારે કે એક વેપારીએ કેટલાક રૂપિયાની રવાનગી કરી, પછી તે રૂપિયા લેઈ જનારાને રસ્તામાં ચોરોએ લૂટી લેધ મારી નાંખ્યો. તે ખર્ચ રૂપિયા મેકલનારને માલમ પડી એટલે તે તરત હથુ ખાતે ઉધારેલા રૂપિયા હથુ ખાતે જમા કરી વટાવ ખાતે ઉધારી વાળશે. આપરથી જણાશે કે ખાસ લેણી રકમ કોઈ ખાતે નક્કી થયા સિવાય નાખવી એ સાફ નહિ.

૩૬ કોઈ માણસે કાંઈ રૂપિયા આપણા ઉપર મોકલ્યા, પરંતુ કયે ખાતે જમા કરવાના છે, અથવા કોની ખાસેથી આવ્યા, અથવા પોતાના છે એ જણાવું નહિ ત્યારે તે રકમ જે ખાતે જમા કરવામાં આવે છે તેને અનામત ખાતું કહે છે.

૩૭ કોઈ માણસને કાંઈ કામ સાફ અગાઉથી જાના તરીકે કાંઈ પૈસા આપવામાં આવે છે. તે દેશી વેપારીઓતો તેને ખાતેજ લખી આપે છે તે પેટામાં તેની વિગત બધી લખે છે. સરકારી હિસાબમાં આવી રકમ ધણીને ખાતે નહિ ઉધારતાં તસલમાતખાતે લખી આપવામાં આવે છે. તે પેટામાં કોને શાગાટે આપ્યા તે લખવામાં આવે છે. માલ આવેથી તસલમાતખાતું પૂરું કરે છે.

૩૮ દરિયા ઈં ગાળે માલ મોકલવામાં તથા મંગાવવામાં આવે છે ત્યારે જેખમને લખે તેનો વીમા ઉતરાવવામાં આવે છે. વીમા માટે ખર્ચેલા પૈસા માલની ખરીદી ખાતે લખવામાં આવે છે. વીમાવાળા તે પૈસા વીમા ખાતે જમા કરે છે, અને જેખમ યત્નાથી તે માલની કીમતભરી આપવી પડે તો વીમા ખાતે ઉધારીને આપે છે.

૩૯ જે કોઈ સાહુકાર ખીજા માણસને બીજે ઠેકાણે પૈસા આપવા માટે પોતાના આડતીયા ઉપર જે ચીઠી આપે છે તેને હુંડી કહે છે. હુંડીને કડકો અથવા ચીઠી પણ કહે છે.

હુંડી ત્રણ પ્રકારની છે. ૧ શહજેગી, ૨ નામજેગી, ૩ ધણીજેગી.

જે હુંડીના રૂપિઆ હુંડી લાવનાર કોઇપણ લાયક માણસને જોળાધર દઈ મળે છે તેને સાહુજોગી હુંડી કહે છે. એ હુંડી વેચવી હોય તો વેચાય. વેચતી વખતે હુંડીના મથાળાપર એવી રીતે લખે છે કે બીં ફલાણા જત આ હુંડી મેં ફલાણા સાહુકારને વેચી છે. આમ ન લખે તોપણ ચાલે, ધણી લખતા પણ નથી, કેમકે નાણાં સાહુકાર જોગ આપવા લેવાનાં છે. આ હુંડીનું જોખમ નાણાં આપનારને માથે છે.

જે હુંડીના રૂપિઆ હુંડીમાં જે મનુષ્યને આપવા બાબત લખેલું હોય તેનેજ તે મળે છે, બીજા કોઇને મળતા નથી, તે નામજોગી હુંડી કહેવાય છે. આવી હુંડી હાલ બહુ લખાતી નથી કેમકે સરકારે કરેલા મનીઓર્ડર તેની ગરજ સારે છે. દક્ષિણ ગૂજરાતમાં નામ જોગી હુંડીજ લખાય છે, નામ જોગી હુંડીનાં નાણાં આપતી વખતે પણ જોળાધર લેવાનો ચાલ છે. આ હુંડીનું જોખમ નાણાં આપનારને માથે છે.

જે માણસે રૂપિઆ આપીને હુંડી લીધી. તેનેજ તે રૂપિઆ મળે છે, બીજા કોઇને મળતા નથી, આવી હુંડીને ધણી જોગી હુંડી કહે છે. આવી હુંડીની ગરજ હાલમાં સરકારી ચલણી નોટા વાળે છે. આ હુંડી હાલમાં બહુ લખાતી નથી. અસલ બહુ ચાલતી. હુંડી લેનાર ધણીને આવી હુંડી લે. ધૂ દૂર દેશાવરજવું હોય ત્યારે આડતીઆ પર નાણાવટી હુંડી શિકારી આપવા બાબત જે કાગળ લખે છે. તેમાં તેના શરીરપરની નિશાની તલ વગેરે જે કાંઈ હોય તે લખે છે.

આ હુંડી શિકારી આપ્યાનું જોખમ લખનારને માથે છે, કેમકે આડતીયો તે નિશાની જોઈ રૂપિઆ આપે.

હમેશાં હુંડી લખનાર નાણાવટી હુંડી લખ્યાપછી તે શિકારી આપવા આડતીયાપર કાગળ લખે છે એ કાગળ પહોંચ્યા વગર આડતીયો નાણાં આપતો નથી.

૪૦ સાહુકારને ત્યાં રૂપિઆ જમા કરાવીને એ રૂપિઆ અમુક માણસને પહોંચાડી તેનો જવાબ આણી આપવા માટે સાહુકારને કહ્યું એટલે સાહુકાર રૂપિઆ પહોંચાડ્યાનો જવાબ આણી આપે છે. રૂપિઆ ભરનારને હુંડીનો કાગળ લેવાની જરૂર રહેતી નથી. એવી હુંડીને જવાબીહુંડી કહે છે.

૪૧ સાહુકારને જે શહેરમાં પોતાની આડત નથી તે શહેરમાં હુંડી ક-

રવી પડે અથવા જે સાહુકારને ત્યાં પોતાનું ખાતું નથી તેનાપર હુંડી લખવી પડે તો તે હુંડી આપીને તરતજ હુંડીનો અવેજ અગર તેટલા અવેજની બીજા સાહુકાર ઉપરની હુંડી મોકલે છે તેવી હુંડીને લે'ણી હુંડી કહે છે.

૪૨ જે હુંડી સાહુકારની દુકાને ખતાવતાંજ પૈસા મળે એવી હુંડીને તરત મુદતની હુંડી કહે છે.

૪૩ જે હુંડીમાં હુંડી દેખાડયા પછી અમુક દિવસે પૈસા આપવા એવી ખાખત હોય છે તેને મુદતી હુંડી કહે છે. એ પ્રકારની હુંડી સાહુકાર પાસે લેઇ જઇએ એટલે તે હુંડી નોંધી લેઇ તેના ઉપર મિતિ નાખી આપે છે, તેને દેખાડ નાખી આપ્યો કહે છે. પછી મુદત પાકે પૈસા આપે છે. કારણ પરત્વે મુદતની વાટ જોવાને સવડ ન હોય તો મુદતના દહાડા બદલ વેપારીની રીતે વ્યાજ કાપી લેઇ પૈસા આપવાનો સરાફામાં વહીવટ છે.

મુદતી હુંડીમાં નીચે મુજબ મુદત લખાય છે.

દિનવળતાની એટલે હુંડી દેખાડયા પછી બીજે દિવસે નાણું મળે.

મુદતવાર ભોમની એટલે દેખાડ થયા પછી એથે દિવસે નાણું મળે.

મુદત દિન ચાર ચારની એટલે દેખાડ થયા પછી નવમે દિવસે નાણું મળે.

બાંધી મુદતની એટલે ફલાણી તારીખે અથવા ત્યાર પછી નાણું મળે, અથવા હુંડીમાં લખ્યા મુજબ દેખાડ થયા પછી અમુક દિવસે નાણું મળે.

૪૪ હુંડી દરયાદિના પૈસા પદરમાં લેઇને તેજ હુંડી ઇલાદિ ઉપર રૂ-પિઆ લારીપૂરીને પામ્યો એવો જે લેખ લખી આપે છે તેને ભરપાઈ કહે છે. હુંડી ભરપાઈ થઇ એટલે તે હુંડી ખોખું કહેવાય છે. એ ખોખું આ-ડતીઓ હુંડી લખનાર ધણીપર મોકલે છે.

૪૫ હુંડી ખાખત સાહુકારના કેટલાક દસ્તુર:—૧ હુંડી ગેરવલ્લે પડે તો પેઠ લખે, પેઠ ગેરવલ્લે પડે તો પરપેઠ લખે, પરપેઠ ગેરવલ્લે પડે તો કાગળ લખી આપે.

૨ જેનાપર હુંડી હોય તે ખુશીથી હુંડી શિકારે નહિ તો હુંડી લેનાર ધણીને અમદાવાદ સુરત વગેરે ઠેકાણે ટકા લેખે વ્યાજ, તે સેંકડે એક ટકા ખેપ નકરામણુ (ના ફહેવી) વિગેરે ખાખતનો મળે. મહિનાથી ઓછા દિ-વસ હુંડી લખી આપ્યાને થયા હોય તો આખા મહિનાનું વ્યાજ મળે, મહિના કરતાં વધારે મુદત થઇ ગઇ હોય તો જેટલી મુદત થઇ હોય તે—

ટકી મુદતનું ઉપર પ્રમાણે મળે. આ બાબત જુદા જુદા શહેરમાં જુદી જુદી રીત છે.

૩ જેનાપર હુંડી લખી હોય, તે જો હુંડી પહેાંચ્યા અગાઉ દેવાળું કાઢે તો લખનાર ધણી ખેપ નકરાગણુ તથા વ્યાજ આપે નહિ.

૪ હુંડી શકરાયા પહેલાં હુંડી લખનાર માણસ દેવાળું કાઢે તો હુંડી લેનાર ધણીના રૂપિયા જાય, અને હુંડી શકરાયા પછી લખનાર ધણી દેવાળું કાઢે તો આડતીઆના રૂપિયા જાય. માટે હુંડી લેનારે ખાસ લખનાર ધણીની સાહુકારીનો વિચાર કરવો જોઈએ.

૫ હુંડી લીધા પછી તેનો ખપ ન હોય ને પાછી આપવી હોય તો તે લખાવનારને તેનાં નાણાં લખનાર ધણી અગર બીજો સાહુકાર ભાવ પ્રમાણે આપે. હુંડીમાં લખેલાં નહિ.

૬ સાહુકારને ત્યાં રૂપિયા ભરવા હોય તો કેટલેક ઠેકાણે દસ્તુર છે કે સાંજ સુધી રૂપિયા આપે, તો તે તારીખનાજ જમા કરે. ને અમલવાદ વિગેરેમાં દિવસના બાર વાગ્યા સુધી આપે તો તે તારીખનાજ જમા કરે. બાર વાગ્યા પછી બીજી તારીખનાજ જમા કરે.

હુંડી બાબત જુદો કાગળ લખે છે તેમાંના રાખદાર્ય.

૪૬ નાણાવટીઓ દેશાવરમાં પરસ્પર આડત રાખી એક બીજાપર હુંડીઓ લખે છે. જ્યારે પોતાની ખુશીથી એક બીજાપર હુંડી લખે તે અમારી વતીની હુંડી કહેવાય છે. એમાં હુંડીલખતાં હુંડીઆમણુમાં નફા આવે, ખોટ જાય, યા સરખર થાય તેનો ધણી લખનાર પોતે છે. જ્યારે આડતીઆના ગંગાવ્યાથી પોતે તેનાપર હુંડી મોકલે તે તમારી વતીની હુંડી કહેવાય છે. તમારી વતીની હુંડી એ ખરેખરી કમુલાવ્યાની ચીઠી છે. આપણે તમારી વતીની હુંડી મોકલીએ તેમાં નફો યા નુકશાન આપણને થતું નથી. જેનાપર મોકલીએ તે માણસ નફા ખોટનો ધણી છે. મતલબ કે આપણને જેઠેલા પૈસા મળે છે. હુંડી મોકલ્યા બાબત જે કાગળ લખવો પડે છે તેમાં તે અમારી વતીને ખાતે કે તમારી વતીને ખાતે જમા યા ઉધાર કરજો એ ખાસ લખવું જોઈએ.

અમારી વતીને ખાતે હુંડી હોય, ત્યારે લખનાર ધણી રોજમેળમાં પોલી તારીખ રાખે, ને ખોખું પાછું આવે ત્યારે તેમાં ભરખાઈની તારીખ

હોય તે તારીખ રેજમેન્ટમાં લખે. એ હુંડીનું જોખમ લખનારને માથે છે. તમ્મરી વતીને ખાતે હોય, તો જે તારીખે લખી આપે, અથવા બી-જાની લખેલી મોકલે તે તારીખની જમા ઉધાર કરે, એવી હુંડીનું જોખમ જેના ઉપર લખે છે તેને માથે છે.

ન્યારે તમ્મરી વતીની હુંડી ના લખાવે ત્યારે અમારી વતીની સમજવી.

હુંડીનું જમાખર્ચ નાખવા વિષે.

૪૭ હુંડીનું જમાખર્ચ નાખવામાં ચાર પ્રકાર છે.

૧ લો પ્રકાર. હુંડી લખનાર ધણી જમા ખર્ચ કેમ નાખે તે વિષે.

૨ જો પ્રકાર. આડતીયો આપણા ઉપર હુંડી લખે તેનું જમાખર્ચ કેમ નાખવું તે વિષે.

૩ જો પ્રકાર. રાખ્યાવાળો ધણી પોતાના ચોપડામાં જમા ઉધાર કેમ નાખે તે વિષે.

૪ ચો પ્રકાર. જે હુંડી સાથે આપણો સંબંધ ન હોય તેની ખરીદી વકરે કરીએ તેનું જમા ખર્ચ કેમ નાખવું તે વિષે.

૧૫૬લોપ્રકાર ૧લીરીત- કોઈની પ્રાસેથી રૂપિયા રોકડા લેઈ હુંડી લખી આપીએ તેનું જમા ખર્ચ ત્રણ પ્રકારે થાય છે.

અ રાખ્યા વાળા ધણીને જેટલા રૂપિયાની હુંડી લખી આપીએ, તેટલા રૂપિયા હુંડી ખાતે જમા કરવા. ખોખું આવેથી હુંડી ખાતે ઉધારી આડતીયાને ખાતેજમે કરવા (અમે આ પુસ્તકમાં આ રીતનો ઉપયોગ કર્યો છે, કેમકે તે ઘણું ઠીકાણું આલે છે).

બ રાખ્યા વાળા ધણીને જેટલા રૂપિયાની હુંડી લખી આપીએ, તેટલા રૂપિયા રાખ્યા વાળા ધણીને ખાતે જમા કરવા. ખોખું આવેથી રાખ્યા વાળા ધણીને ખાતે ઉધારી આડતીયાને ખાતે જમા કરવા.

ક રાખ્યા વાળા ધણીને જેટલા રૂપિયાની હુંડી આડતીયાપર લખી આપીએ, તેટલા રૂપિયા આડતીયાને ખાતે જમા કરવા, ને તિથિ પોલી રાખવી, ખોખું આવેથી ફક્ત શરપાઈની ગિતિ તે વખતે નાખવી.

+ હુંડીનું જોખમ એટલે જેનાપર હુંડી લખી હોય, તે ધણી હુંડી શિકારે નહિ તો હુંડીનું બ્યાજ, ખેપ તથા નકરામણુ વિગેરે જે થાય તે.

ગમે તે રીતે આ પ્રકારમાં જમાખર્ચ કરીએ, પણ હુંડી લખતાં જે વટાવ મળ્યો હોય તે તેજ દિવસે હુંડીઆમણુ ખાતે જમા કરવો, અને આપ્યો હોય તો હુંડીઆમણુ ખાતે ઉધારવો. સરભર ભાવે આપી હશે તો હુંડીઆમણુ ખાતે જમા અથવા ઉધાર કરવું પડશે નહિ.

૨ જી રીત. જે કોઈને નામે હુંડી લખી આપીએ, તો તેને ખાતે હુંડીની કિમ્મત ભાવ પ્રમાણે થાય તેટલી ઉધારી હુંડી ખાતે જેટલાની હુંડી હોય તેટલા જમા કરવા. બાકીના પૈસા હુંડીઆમણુ ખાતે ઉધારવા અથવા જમા કરવા. બોખું આવેથી હુંડીના રૂપિઆ હુંડી ખાતે ઉધારી આડતીઆને ખાતે જમા કરવા.

૩ જી રીત. તમારી વતીને ખાતે રોકડેથી અથવા ઉધાર હુંડી લખી આપીએ, તેમાં નફા ખોટના ધણી આપણે નથી પણ આડતીએ છે. આવી હુંડી લખી આપીએ તે વખતે તેનું જમા ખર્ચ ઉપરની રીતે નાખી, બોખું આવેથી તે હુંડીના જેટલા પૈસા આપણને મળ્યા હોય, તેટલા આડતીઆને ખાતે મૂળ મિતિના જમા કરવા, તથા મૂળનું હુંડી તથા હુંડીઆમણુ ખાતું સરભર કરવું. જોટલે હુંડી ખાતે જેટલા પૈસા જમા થએલા છે તેટલા હુંડી ખાતે ઉધાર થશે, અને જેટલા હુંડીઆમણુ ખાતે જમા અથવા ઉધાર થયેલા છે તેટલા હુંડીઆમણુ ખાતે ઉધાર અથવાજમા થશે.

બીજો પ્રકાર—૧ જે ગાણુસ લેધ તે હુંડી આવે, તેને હુંડીમાં લખેલાં નાણાં આડતીયાને ખાતે લખી આપવાં. મિતિ નાણાં પાક્યાની નાખવી.

૨ ઉપરની હુંડી આપણા લખવાથી આડતીયાએ આપણા પર લખી હોય તો તે તમારી વતીની હુંડી થઇ, એમાં તે હુંડીના જેટલા પૈસા આડતીયાને મળ્યા હોય તેટલા તેને ખાતે ઉધારવા, ને મિતિ હુંડી લખેલી જે તિથિની હોય તે નાખવી. હુંડી લાવનાર સખ્સને તો હુંડી જેટલાની હોય તેટલા પૈસા ગણી આપવા. આમાં આપણને વટાવ મળ્યો હોય તો તે હુંડી આમણુ ખાતે જમા કરવો, અને ખોટ ગઈ હોય તો હુંડીઆમણુ ખાતે ઉધારવી.

૩જો પ્રકાર—૧ રોકડેથી જેની પાસેથી જેટલા રૂપિઆની હુંડી લેધએ, તેટલા રૂપિઆ તેને ખાતે ઉધારવા. વટાવ ખેઠો હોય તો હુંડીઆમણુ ખાતે ઉધારવો. ને મળ્યો હોય તો હુંડીઆમણુ ખાતે જમા કરવો. આ હુંડી જે આડતીઆપર બીડીએ તેનો જવાબ આવેથી જેને નામે તેનાં ના-

ણાં લખેલાં છે તેને ખાતે જમા કરી આડતીઆને ખાતે ઉધારવાં. તિથિ આડતીઆને નાણાં મળ્યાની નાંખવી.

જે ગામની હુંડી હોય તે ગામપર ન જીડતાં જીભ ગામપર જીડીએ, તો ત્યાં જે પૈસા ઉપજે તેટલા આડતીઆને ખાતે લખવા, અને હુંડી લખનાર ખાતે જમા તો હુંડી જેટલાજ કરવા. તેમ કરતાં વટાવ મળ્યો હોય તો હુંડીઆમણ ખાતે જમે અને ખોટ ગઈ હોય તો હુંડીઆમણ ખાતે ઉધારવી.

૨ રોકડેથી ખરીદેલી હુંડી તમારી વતીને ખાતે આડતીઆપર જીડી હોય તો આડતીઆને નાણાં મળ્યાનો જવાબ આવેથી આપણે બેટલા પૈસા મૂળ મિતિના તેને ખાતે ઉધારવા, ને પ્રથમ જેને ખાતે જેટલા પૈસા ઉધારેલા છે તેને ખાતે તેટલા પૈસા જમે કરી લેવા. પછી વધઘટ હુંડીઆમણ ખાતે નાખી મેળ મેળવવો. આડતીયો મૂળ મિતિનાં નાણાં મજરે આપે.

૩ ખાતે લખાવીને જેની પાસેથી જેટલાની હુંડી લેઈએ, તેને ખાતે એ હુંડીની લાવ પ્રમાણે કિમ્મત થાય તે જમા કરવી, પછી હુંડીનાં નાણાં હુંડી ખાતે ઉધારવાં. ને વટાવ મળ્યો હોય તો હુંડીઆમણ ખાતે જમે અને આપ્યા હોય તો હુંડીઆમણ ખાતે ઉધારવો. આ હુંડી જેના પર જીડી હોય તેને નાણાં મળ્યાનો જવાબ આવેથી તેને ખાતે ઉધારી હુંડી ખાતે જમા કરી લેવા. આડતીઆને ખાતે મિતિ બરપાઈની નાખવી.

જે ગામની હુંડી હોય તે ગામ ન મોકલતાં જીભ ગામપર વેચવા મોકલીએ, તો ત્યાં આડતીઆને વેચતાં નફા અથવા નુકશાન થાય, તેનો જમાખ આવેથી તેને ખાતે વધારામાં નફા થયો હોય તો ઉધારવો, ને ખોટ ગઈ હોય તો જમા કરવી પછી એ નફા કે ખોટ હુંડીઆમણ ખાતે જમા કરવી અથવા ઉધારવી. એટલે મેળ મળશે.

૪ આ પ્રકારની હુંડી તમારી વતીને ખાતે આપણા આડતીઆપર જીડી હોય. મતલબ કે તેની ઝરજે તેણે મંગાવી હોય. તો આપણે બેટલા પૈસા તેને ખાતે ઉધારવા. તિથિ પણ આપણે જે દિવસે રવાના કરીએ તે દિવસની મજરે આપે.

ચોથો પ્રકાર—એ હુંડી ખરીદતાં જેટલા પૈસા બેસે, તેમાં જેટલાની હુંડી હોય તે હુંડી ખાતે ઉધારવા. ને વટાવ હુંડીઆમણ ખાતે જમા કરવો.

અથવા ઉધારવો. જ્યારે તે આપણી દુકાને વેચીએ, ત્યારે જે પૈસા ઉપજે તેમાંથી જેટલાની હુંડી હોય તે હુંડી ખાતે જમા કરવા ને નફો નુકસાન થયું હોય તે હુંડીઆમણ ખાતે જમા કરવું યા ઉધારવું.

જે ગામની હુંડી હોય તે ગામના આડતીયાપર, અગર ખીજે ગામ, અગર તમારી વર્તીને ખાતે બીડીએ તેનું જમા અર્થ ઉપર ત્રીજા પ્રકારમાં ખતાવ્યા મુજબ થાય છે.

હુંડી ખાતું હમેશાં છેવટે સરભર થાય એ ઉપલા લખાણમાં મુખ્ય હેતુ છે.

૪૮. હુંડીની વિગત લખવામાં અનુક્રમે નીચેની વિગતે ધ્યાન આપવું.—પ્રથમ કંટલાની તે લખ્યા પછી

અ. કયા ગામના કયા સાહુકાર પરની છે. તે સાહુકાર પોતાના ચોપડામાં વિગત લખતી વખતે પોતાનું નામ ન લખતાં “અગારા ઉપરની” લખશે.

બ. કયા ગામનો કોણ લખનાર. તે સાહુકાર પોતાના ચોપડામાં વિગત લખતી વખતે પોતાનું નામ ન લખતાં “લખી અત્રેથી અગારી” એમ લખશે.

ક. રાખ્યા કયા ગામના કોના. તે સાહુકાર પોતાના ચોપડામાં વિગત લખતી વખતે “રાખ્યા અમારીવતી” એમ કરશે.

દ. કઈ જાતની, કઈ મુદતની, અને કઈ મિતિની લખેલી.

હરકોઈના ચોપડામાં ઉપરની વિગતે ત્રણ નામ લખવામાં જ્યાં સર્વનામનો ઉપયોગ થાય તે કરવો. પરબાર્યો માણસ વેચવા આવ્યો હોય તો હસ્તે લખવું. ખોળાધર કોને લીધા તે પણ જણાવવું.

૪૯. હુંડી શકરાયા વગર પાછી આવે તો પ્રથમ તે હુંડીનાં નાણાં જ ખાતે જમા થયાં હોય તે ખાતે ઉધારી તે હુંડી પાછી લાવનાર સખસને પાછાં આપવાં. તે ઉપરાંત વ્યાજ તથા ખેપ નકરામણના પૈસા ધારા મુજબ હુંડીઆમણ ખાતે ઉધારીને આપવા. તેમાં વિગત ધરાવર જણાવવી.

૫૦. અમુક માણસને અમુક મુદતમાં અમુક રૂપિયા સુધી આપવા એવો જે સાહુકાર ઉપર પત્ર આપવામાં આવે છે તેનું નામ બલામણપત્ર. બલામણ પત્રથી જેટલા રૂપિયા લેઈએ તે જણે બલામણ પત્ર આપ્યો હોય તેને ખાતે જમા કરવા.

મનોચત્ર.

૫૧. સવાલ—અમદાવાદ વાગાના લખવાથી વઢવાણવાળાએ રાજ-

કોટમાંથી ૩ ૫૦૦)ની હુંડી ૩ ૧૦૧)ને ભાવે લેઇ મુંબાઇ ખીડી. મુંબાઇ વાળે જે સાહુકારપર હુંડી હતી તેની પાસેથી નાણાં બીધાં તો આ પાંચેસા-હુકાર પોતાના રાજભોજમાં નામું કેમ લખશે?

ઉત્તર. અ. અમદાવાદવાળાના પાંચસેં રૂપિયા મુંબાઇમાં જમા થશે, તે વઢવાણવાળે તેના લખવાથી મોકલાવ્યા છે. માટે આ તમારી વતીની હુંડી થઇ તેથી અમદાવાદવાળો ૩ ૫૦૫) વઢવાણવાળાને ભાવ પ્રમાણે જે ઠેલા છે તે વઢવાણવાળાને ખાતે જમા કરશે, અને મુંબાઈવાળાને ખાતે ૩. ૫૦૦) ઉધારશેને ૩.૫) હુંડીઆમણ ખાતે લખશે.

બ. વઢવાણ વાળાએ ૩. ૫૦૫) ખર્ચા મુંબઈની હુંડી ખરીદ કરી, અને અમદાવાદવાળાની વતી તરત મુંબઈ ખીડી દીધી. આનું નામું લખવામાં પ્રથમ ૩ ૫૦૦) હુંડી લખનાર ખાતે ને ૩ ૫) હુંડીઆમણ ખાતે લખશે. શકરાયાનો જવાબ આવેથી ૩ ૫૦૦) હુંડી લખનાર ખાતે ને ૩ ૫) હુંડીઆમણ ખાતે જમા કરી આ તમારી વતીની હુંડી છે માટે ખર-ચેલા ૩. ૫૦૫) સધળા અમદાવાદવાળાને ખાતે માંડશે. તિથિ પછુ હુંડી લીધાની તારીખની નાંખશે.

ક. રાજકોટવાળો અમારીવતી મુંબઈ હુંડી લખે છે તે ૩. ૫૦૦) પ્રથમ હુંડીખાતે જમા કરી ખોખું આવેથી હુંડીખાતે ઉધારી મુંબાઈના જે સાહુકારપર હુંડી લખી છે તેને ખાતે જમા કરશે, તિથિ ભરપાઈનીનાખશે. ને ૩ ૫) હુંડીઆમણ ખાતે જમા કરશે.

દ. જેનાપર મુંબઈ હુંડી ખીડાઇ છે તે અમદાવાદવાળાને ખાતે ૩. ૫૦૦) જમા કરશે, હસ્તેમાં વઢવાણવાળાએ ભર્યાલખશે ને તિથિ પોતાતે નાણાં મળ્યાની નાખશે.

ઈ. મુંબાઈના જે સાહુકારે હુંડીનાં નાણાં આપ્યાં છે, તે રાજકોટ વાળાને ખાતે ઉધારીને આપશે. આમાં તેને હુંડીઆમણનો ફાયદો મળે નહિ કેમકે અમારી વતીની હુંડી રાજકોટવાળેલખીએ. તિથિ ભરપાઇ થયાની નાંખાશે.

પર. ખીજા પાસે જેઠલા રૂપિયા વ્યાજના લેણા નીકળતા હોય તે-ટલા તેને ખાતે ઉધારી વ્યાજ ખાતે જમા કરવા, અને કોઇના ખાતામાં આપણે વ્યાજ દેવું નીકળે તો તે વ્યાજ તેને ખાતે જમા કરી વ્યાજ ખાતે ઉધારવું. કેટલાક ખાતામાં વ્યાજ કાઢ્યા પછી અમુક રકમ છૂટ મૂકાય છે. એવે પ્રસંગે વ્યાજ ખરેખર નીકળતું હોય તેટલું ખાતાદારના પેટામાં જમા

યા ઉધાર કરી પછી પેટામાં છૂટ જાદ મૂકી જાકી રહે તેટલી રકમ ખાતા-દારને માથે ચડાવવામાં આવે છે. એજ માથે ચડાવેલી રકમ વ્યાજ ખાતે ઉધાર યા જમા કરવામાં આવે છે.

૫૩. કોઈના ખાતાનો હિસાબ કરી વ્યાજ લે'ણું નીકળતું હોય તે તેને ખાતે ચડાવી વ્યાજ ખાતે જમા કરવું. પછી તે જળદ, ગાય, બેંસ વ-ગેરે દોર તથા દાણો ત્રિગેરે કાંઈ પણ ચીજ આવે તો તે તેને ખાતે જમા કરી ખરીદ ખાતે યા જુદે જુદે ખાતે ઉધારવી. પછી તે રકમો ખાતા-વહીમાં ખતવી ખાતું સરભર* કરી જાકી લેણું નીકળે તે નીચે ઉધાર જાજી-એ લખી નવો થયેલો ઠસવ સધળો ખાતાવહીમાં ત્યાં નોંધવો. આ દરમ વ્યાજ-વહીમાં જે ઠેકાણે જાકી કાઢે છે ત્યાં નોંધાતો નથી કેમકે તે ખાકા નીચે દેણુદારની સહી લેવામાં આવે છે, તેથી દીવાની કાયદાનો તેમાં ખાધ નડે છે. દેણુ ખાતાનો હિસાબ એથી ઉલટી રીતે લખાય.

ખાતાવહી

૫૪. રોજમેજમાં જે રકમો જુદે જુદે ખાતે વારંવાર જમા અગર ખર્ચ લખાય છે તે સર્વ રકમો જેને નામે દાખલ કરવાની તે રોજમેજનાં પાનાં પ્રમાણે યાદી કરેલી તેને ખાતાવહી કહે છે.

૫૫. ખાતાવહીનો ઉપયોગ એ છે કે અમુક આસામી પાસે લે'ણું દેણું કેટલું છે તે એક ઠેકાણેથી સમજાય છે.

૫૬ અમુક આસામીનું અગર જાળતનું લે'ણું દેણું સમજવાને માટે તેને નામે જે એક ઠેકાણે જમા ખર્ચ રખાય છે તેને ખાતું કહે છે. તેન રાખીએ તો કોઈ પણ આસામીનું અગર જાળતનું લે'ણું દેણું એક ઠેકાણેથી સમજાશે નહિ.

૫૭ ખાતાવહીના પાનામાં અમુક આસામીનું અગર જાળતનું ખાતું પાડયું હોય તેનું નામ પ્રથમ લખી પછી 'નુંખાતું' લખી છંડે તે કષ સાક્ષનું તે લખવું. તેની નીચે રોજમેજ પ્રમાણે જમા ખર્ચની નિશાનીવળી લીટીઓ કાઢવી. એ પ્રમાણે રોજમેજમાં જેટલાં ખાતાં આવેલાં હોય તેટલાં ખાતાં ખાતાવહીમાં પાડવાં જોઈએ. એ બધાં ખાતાં એકદમ પાડતા નથી પણ રોજમેજ ખતવતાં જેમ જેમ જરૂર પડતી જાય છે તેમ તેમ પાડતા જાય

* ખાતું સરભર કેમ કરવું તેને માટે સરવૈયામાં કલમ ૬૧ જુઓ.

છે. ગુદસ્ત સાલનાં દેવા લે'ણનાં ખાતાં તેા પ્રથમ પાડી દેવું લેણું લખી લે-
વામાં આવે છે, અને તે ઉતારતી વખત જૂની સાલની ખાતાવહીના-
ખાતામાં નવી સાલની ખાતાવહીમાં જે પાને તે ખાતું પાડયું હોય તે અંક
તથા ચોપડો કયો તે લખવામાં આવે છે. નવી સાલની ખાતાવહીમાં જૂની
સાલની ખાતાવહીના પાનાનો અંક તથા ચોપડો કયો તે નોંધવામાં આવે
છે. એમ આગન સાગન કરવાથી ખાતું જોવું સહેલ પડે છે.

૫૮. રોજમેળની રકમો ખાતાવહીમાં ખતવતી વખતે ખાતાવહીમાં
જેની તેના ખાતામાં જમાની જમા તરફ ને ઉધારની ઉધાર તરફ લખી
તેની આગળ રો. પા. (રોજમેળ પાતું) કરી રોજમેળના જે પાનાપર તે ર-
કમ હોય તે પાનાનો અંક ભરી તેની પાસે ગિતિ (મહિનો, તિથિ, વાર)
લખવામાં આવે છે. રોજમેળમાં રકમ નાંચે જેવડી લીટી દોરી આ. પા.
લખી રાખેલું હોય છે ત્યાં રોજમેળની રકમ ખાતાવહીના જે પાને ખતવી
તે પાનાનો અંક ભરી દેવામાં આવે છે. એથી એ રકમ ખાતાવહીમાં ખતવી
ગયેલી છે તે, તથા કયે પાને એ માલગ પડે છે. વળી તે ખતવી ગયેલી
છે તેના વધારે પૂરાવા સાર રકમનો સંધાળો માથે ભરેલો હોય છે તેની
નીચે ૦ શુન્ય કરવામાં આવે છે. આ પ્રમાણે સઘળી રકમો અનુક્રમે ખ-
તવવામાં આવે છે. ધણા વેપારીઓ જણસવાર ખાતાં ખતવવામાં તેની વિ-
ગત લખે છે કે જેથી તે કેટલા મણુ યા નંગ સિલકે છે તે ખાતાવહી-
પરથી ઝટ માલગ પડે છે. અમે નમુનામાં તેમ પણ રાખેલું છે.

૫૯. ખાતાવહીમાંથી ખાતું એકદમ ઝટ જડે, તેને સાર ખાતાવહીને
પહેલે પાને સાંકળીયું કરવામાં આવે છે. એટલે ખાતાવહીના ખાતાનાંનામ
અક્ષર અનુક્રમે લખી તેની આગળ ખાતાવહીના પાનાનો અંક લખે છે. તે
જોવાથી કયું ખાતું કયા પાનામાં છે તે ઝટ સમજાય છે. સાંકળીયું કરવાની
પદ્ધતિ એક નથી. કેટલાક ગામવાર ખાતાં નોખાં રાખી દરેક ગામમાં જાત
વાર યા મહોદ્દસવાર ખાતાં ખાતાવહીમાં પાડે છે, તે મુજબ સાંકળીયું લખે
છે અને તેમાં કોતું ખાતું કયે પાને છે એ લખી રાખે છે.

૬૦ દરેક ખાતામાં જગ્યા તેની સાથે લેવડદેવડના પ્રમાણમાં ચાર
માસમાં કેટલી જોઈશે તેનો વિચાર કરી રાખવી. છતાં ખાતું ભરાઈ જાય
તો ખાતાતું સાંધણુ બીજે પાને કરવું. પછી મૂળ ખાતામાં જમા ઉધાર

ની રકમોનો આખર સુધી સરવાળો કરી તે સરવાળો સાંધણુ ખાતામાં જો-
નો તેની તરફ ક્ષણી પાછળ પાને. () મેથી ચોપડે આણુ એમ લ-
ખવું. તથા મૂળ ખાતામાં નીચે સાંધણુ પાને () મે ચોપડે આણુ
એમ લખવું.

૬૧ ખાતાવહીમાં અમુકજ ખાતાં હોય એવો કાંઈ મેળ નથી. રા-
જમેળમાં જેટલા નામથી રકમો જમા અર્થ થયેલી હોય છે, તેટલાં ખાતાં
ખાતાવહીમાં હોય છે, એક આસાગીનું એકજ ખાતું પડે એવો પણ મેળ
નથી. એક માણસની જુદે જુદે ઠેકાણે દુકાન ચાલતી હોય તો દુકાનવાર
ખાતું જુદું જુદું રાખવામાં આવે છે. કેટલીક વખત ખાનગી ઉપાડ અને
દુકાનની ઉપાડનાં ખાતાં પણ નોખાં નોખાં રાખવામાં આવે છે.

૬૨ ખાતાવહીનાં સવળાં ખાતાં બે પ્રકારમાં આવી જાય છે. ૧ પા-
કા ખાતામાં, ૨ કાચા ખાતામાં.

પાકાં ખાતાં એટલે જે ખાતામાં રકમો એકવાર જમા યા અર્થ
લખાઈ તે ફરીથી બીજે ખાતે જમા યા અર્થ થતી નથી તે ખાતાં.

કાચાં ખાતાં એટલે જે ખાતામાં રકમો એકવાર જમા યા અર્થ
લખાઈ તે વર્ષ આખરે હિસાબ માંડી વાળવાને ફરીથી જમા અર્થ કરીને
પાકા ખાતામાં લેઈ જવી પડે છે તેવાં ખાતાં.

રોજમેળ ખાતાવહી વિષે પરચૂરણ સવાલ.

૬૩ ખરીદ ખાતું ને અર્થ ખાતાનો મુકાબલો કરો?

ઉત્તર. ખરીદ ખાતે અર્થનાં નાણાં પાછાં મળવાનાં છે પણ અર્થ ખાતે અ-
ર્થનાં નાણાં પાછાં મળવાનાં નથી.

૬૪ રોજમેળમાં રકમ અર્થ થઈ ન હોય છતાં ઉધાર જાણુએ લ-
ખાય એવી રકમ કઈ?—ઉત્તર. અંતે સિદ્ધક કાઢે છે તે.

૬૫ અનેક જણસોની ખરીદી તથા વેચાણુ ખરીદ વકરા ખાતે કર્યું,
પછી જાણતવાર દરેક જણસ ખાતે નફો યા ખોટ શી ગઈ તે જણવું હોય
તો કેમ કરવું?—ઉત્તર. જુદી જુદી જણસોના જેટલા જેટલા પૈસા ખરીદ
ખાતે લખેલા તેટલા તેટલા પૈસા વકરા ખાતે જમા કરી જણસવાર
ઉધારવા. પછી જુદી જુદી જણસોના જેટલા જેટલા પૈસા વકરાખાતે જમા
થયેલા તેટલા તેટલા ખરીદ ખાતે ઉધારી જણસવાર જમા કરવા એટલે
દરેક જણસવાર નફો યા ખોટ માલુમ પડશે.

૬૧. રોજમેળ ને ખાતાવહી એમાંથી વિશેષ યોગ્યતાનો દસ્તાવેજ કયો?
 ઉત્તર— રોજમેળ એ વધારે યોગ્યતાનો છે. કારણ તેમાં પ્રત્યેક રકમ ની સંપૂર્ણ તપસીલ અને સિલક માલગ પડે છે, અને તે ઉપરથીજ ખાતાવહી કરવાનું જની આવે છે.

૬૭ રોજમેળ ખોલાયો તો પહેલાં પ્રમાણે તૈયાર થાય કે નહિ?—
 ઉત્તર—અસલ પ્રમાણે તૈયાર થાય નહિ. પરંતુ ઘણું કરીને તપસીલ સિવાય ખાતાવહીપરથી જની શકે.

૬૮ રોજમેળ ખાતાવહીમાં મળતાપણું કેવું છે?—ઉત્તર. સિલક સિવાય બધી વાતે મળતાપણું છે.

૬૯ કોઈ માણસ પાસે લે'ણું દેણું કેટલું છે તે શા પરથી સગળ્ય?
 ઉત્તર.—ખાતાવહીપરથી.

વ્યાજવહી.

૭૦ સાલ આખરે વ્યાજ ખાતાનો હિસાબ કરી તેનું જમા ખર્ચ કલમ પર માં લખ્યા મુજબ નાખે છે. કેટલાક દર વર્ષે વ્યાજ ખાતાનો હિસાબ કરતા નથી, તેવા લોકો જ્યારે હિસાબ સમજે, ત્યારે વ્યાજ નીકળ્યા પ્રમાણે તેનું જમા ખર્ચ નાખે છે. વળી કેટલાક વેપારીઓ સાલ આખરે વ્યાજ કાઢવાને બદલે વર્ષના અમુક ભાગમાં હિસાબ સમજી વ્યાજ જમા ઉધાર નાખે છે. આવી રીતે વ્યાજ કાઢવાનો વખત જુદો જુદો છે.

૭૧ ખાતાવહીપરથી રકમો લેઈ વ્યાજવહીમાં વ્યાજ કાઢે છે. વ્યાજ કાઢતા પહેલાં અરસપરસ ખાતું મેળવી જુએ છે, કે રકમ લખવી રહી ગઇ હોય તો ગાલમ પડે. રહી ગયેલી રકમને અચડ (ખાતે નહિ ચડેલી, નહિ નોંધાયેલી) રકમ કહે છે. અચડ રકમોનું જમા ખર્ચે છેલ્લા મેળમાં નાખી (મિતિ મૂળની હોય તે પેટામાં લખે છે) ખાતાવહીમાં ખતવે છે, તે પછી વ્યાજ કાઢવું શરૂ કરે છે. જે લોકોને અચડ રકમો [ઘણી રહી ગઈ હોય, નામું બરાબર ચોખું હોય નહિ, તે સખ્સ ખાતું મેળવતી વખતે વ્યાજવહીમાં સઘળું ખાતું પ્રથમ ઉતારી લેએ, તેને સુધાવહી કહે છે. સુધાવહી નીચે વ્યાજ કાઢવામાં આવે છે.

૭૨ વ્યાજ કેમ ગણવું તેની રીત અમે આ પુસ્તકમાં આપી નથી, કેમકે તે રીત સરકારી દેશી હિસાબ ભાગ બીનમાં છે, માટે આ ઠેકાણે આપી

તેના કદમાં વધારો કર્યો નથી. વળી આજ હેતુથી વ્યાજવહીના ચોપડામાં સ-
ધળા વ્યાજ આતાનાં વ્યાજ ન કાઢતાં નમુના દાખલ એ વ્યાજ કાઢી બ-
તાવ્યાં છે. (૧) સુધાવહી વગર જમા ઉધાર જુદી તેરીખ હોય તેવું. (૨)
સુધાવહી બતાવી કાંધાનું વ્યાજ. બીજા આતાનાં વ્યાજ જુદા કામગામાં ગણી
રોજમેગમાં નાખેલાં છે.

૭૩, કાંધાનું વ્યાજ ગણવાની રીત બીજાં વ્યાજ ગણવાની રીતના
જેવી છે. ફેર માત્ર એટલોજ કે જોટલા રૂપિયાનું કાંધું ગાંડયું હોય, તેટ-
લા બધા રૂપિયા વ્યાજવહીમાં ઉધાર જાજીએ સામટા ન લેતાં, દરેક હમ્મો
જુદો જુદો લેવામાં આવે છે. ને તેની મિતિ હમ્મો ભરવાનો જે દિવસ
હોય તે લખાય છે.

૭૪ કેટલોક માત્ર તેની કીમત અમુક મુદત પછી લેવાનો ઠરાવ કરી
લેવામાં આવે છે. એવી રકમોની મિતિ વ્યાજવહીમાં તેનો વાપરો જે દિ-
વસે પૂરો થતો હોય તે લખાય છે.

૭૫ જમા ઉધાર જુદી તેરીખ હોય તો કાપીઆ વ્યાજની રીતે વ્યાજ કાઢી
તારીજમાં જમાનો સર જમા જાજીએ, ને ઉધારનો સર ઉધાર જાજીએ લખી
જમા ઉધારની તેરીખ મુજબ વ્યાજ ગણવું. આવા આતાનું વ્યાજ જમા
ઉધારની રકમોનું જ્યાં સુધી વ્યાજ ગણવું હોય ત્યાં સુધી માસ જુદા જુદા
ગણી કઠાય નહિ. ધારોકે આપણે લીધેલી રકમનું વ્યાજ ૧૦૦૦ ટકા લેખે,
ને આપણે ભરેલી રકમનું વ્યાજ ૧૦૦૦ ટકા લેખે છે. હવે આપણે રૂ ૧૦૦)
આપ્યા, એ માસ પછી રૂ ૫૦) ભર્યા. તો ચાર માસને આંતે વ્યાજ શું થાય?
રૂ ૧૦૦) પ્રથમ આપણે એ માસ રાખ્યા, માટે તેનું વ્યાજ રૂ ૧૦૦) થયો, એ
માસ પછી રૂ ૫૦) ભર્યા માટે રૂ ૫૦) બાકી રહ્યા, તે માસ એ રહ્યા માટે
તેનું વ્યાજ રૂ ૧૦૦) ગણી કુલ રૂ ૨૦૦) વ્યાજના થાય. સળંગ રીતે ગણતાં
રૂ ૧૦૦)નું ૪ માસનું વ્યાજ રૂ ૩૦) તેમાંથી રૂ ૫૦)નું એ માસનું વ્યાજ
રૂ ૧૦૦) જતાં રૂ ૨૦૦) નીકળે. માટે સળંગ ગણવાની રીતે ન ગણાય.

૭૬ વ્યાજવહીનું વ્યાજ રોજમેગમાં નાખતી વખતે તેના પેટામાં વ્યા.
પા. નાખવું, અને વ્યાજવહીમાં રો. પા. નાખવું. કે જ્યારે તપસીલ જેવી
હોય તો માત્રમ પડે.

અચક્રમેળ.

૭૭ આ મેળ રોજમેળમાં આસો વદ ૦))ના મેળ પછી નાખવામાં આવે છે. તે બનાવવાનો હેતુ સાલ આખરે વેપારમાં નફો ટોટો શો થયો, તે નકી કરવાનો છે. તેને માટે નંચેની ત્રણ બાળતપર ચતુક્રમે દક્ષ રાખવું.

અ. વ્યાગ્રુ ખાતાનું વ્યાજ આસોવદ ૦)) સુધી કાઢી તેનું જમા-ખર્ચ કલમ પર માં બતાવ્યા મુજબ નાખવું.

વ. આડત દલાલીનો જમાખર્ચ કલમ રટમાં લખ્યા મુજબ નાખવો. હુંડીનાં નાણાં નાણાવટીઓ શકારી, યા શકરાવી આપ્યા બાળત ચોટખાન પાસે આડત લેછે. આડત ફેટલી લેવી, કચે પ્રસંગે લેવી, એ વગેરે બાળતના ઠરાવ પ્રથમથી કરી રાખેલા હોય છે. ચારરપરસ આડત સરખીજ લેએવો કાંઈ મેળ નથી. રાજકોટના નાણાવટી અગદાવાદવાળા પાસે સેંકડે દોઢ આના મુજબ આડત લેછે, ને તેમને બે આના મુજબ આપે છે. અગારી વતીની હુંડીમાં હુંડી લખનાર અથવા ખરીદ્દારી મોકલનાર આડત ભરે છે. તમારી વતીની હુંડીમાં હુંડી મંગાવનાર તેના ખર્ચ ઉપરાંત ઠરાવ મુજબ આડત આપે.

ક. નફો અથવા નુકશાન સાલ આખરે શું રહ્યું. તે નકી કરવામાટે જે જે ખાતે છેવટે દેવું યા લે'ણું રહેલું હોય, તે દેવું લે'ણું આવતી સાલમાં આપવાનું, યા લેવાનું ન હોય, એવાં કાચાં ખાતાં વટાવખાતામાં લેઈ જવાં. જેમકે ખરીદ વકરાખાતું. જણસવાર પાટેલાં ખાતાં. વ્યાજખાતું, હુંડીઆગણખાતું, ખર્ચખાતું, ભારાખાતું, ધર્માદાખાતું (લે'ણું હોય તો), ઇત્યાદિ. આ ખાતે નફો થાય, તે એ ખાતે ઉધારી વટાવ ખાતે જમા કરવો અને ટોટો આવે તો એ ખાતે જમા કરીને વટાવ ખાતે ઉધારવો. એટલે દરેક ખાતાં સરખાર થશે.

ધર્માદા ખાતે દેવું હોયતો આવતી સાલમાં વાળવું જોઈએ. માટે તેવે પ્રસંગે તે માંડી વાળવામાં ન આવે. ચાંલાખાતું માંડી વાળવાળાં ન આવે, કેમકે તેમાં લે'ણું દે'ણું હશે. તે પ્રસંગ આવે આપવા લેવાનું છે.

જણસવાર પાટેલાં ખાતાં, ખરીદ વકરાખાતું, ઢોરખાતું એ ખાતે સાલ આખરે નફો યા ખોટ છે તે નકી કરવા માટે પ્રથમ તે તે ખાતે સાલ આખરે વધેલો ગાલ કટલો છે તેની તપસીલ કરી તેનો ભાવ સરવાયું કા-

† સરકારી રોજમેળમાં એવાં ખાતાંને માંડી વાળવાનાં ખાતાં કહેછે.

હતી વખતે જે ઉપજી શકે તે લખવો. પછી પ્રત્યેક ખાતે જેટલી કિમ્મત નો માલ જણુસે થાય તેટલી કિમ્મત પ્રત્યેક ખાતે ખાતાવહીમાં જમા કરીને વિગતમાં જણાવવું કે શ્રી વર્ષ આખરે માલ બાકી રહ્યો. માલની વિગત ખાતામાં જણાવવાની જરૂર નથી કેમકે જીદા ચોપડામાં એ તપશીલ નોંધે છે, તેથી એ પાતું ત્યાં ટાંકે છે. ત્યાર પછી તે ખાતાના જમા ઉધારના સર્વાળા કરી નફો યા ટોટો રહે, તે ઉપર બતાવ્યા મુજબ અચડમેળમાં નાખી વટાવ ખાતામાં લેઈ જવો.

છેવટે વટાવ ખાતાના જમે ઉધારના સર્વાળા કરી બાદબાકી કરવી. જો જમાનો સર્વાળો મોટો હોયતો બાદબાકી જેટલો નફો જાણવો, નહિતો ટોટો જાણવો.

સરવાયું.

૭૮ સાલ આખરે વેપારમાં નફો અથવા ટોટો શો થયો, તથા દેવું લે'ણું કેટ કેટલું અને કોની કોની પાસે છે, તે જાણવા માટે જે તારીખ કરવામાં આવેછે તેને સરવાયું^૧ કહે છે.

૭૯ સરવાયું ખાતાવહી પરથી અને તેને છેલ્લે પાને કરવામાં આવે છે.

૮૦ જે જે ખાતાનું દેવું લે'ણું આવતી સાલમાં આપવાનું, યા લેવાનું હોય છે, તેવાં સઘળાં ખાતાં આ સરવાયામાં આવે છે.

૮૧ સરવાયું કાઢવા માટે પ્રથમ સઘળાં ખાતાં સરબર કરી જવાં. ખાતાં સરબર કરવાં એટલે સઘળાં ખાતાંના જમા ઉધારના સર્વાળા કરી, જમાનો સર્વાળો મોટો હોય તો તેમાંથી ઉધારનો સર્વાળો બાદ કરી બાકી રહે તે ઉધાર તરફ લખી ત્યાં બાકી દેવા એમ લખવું. જે ઉધારનો સર્વાળો મોટો હોય તો તેમાંથી જમેનો સર્વાળો બાદ કરી બાકી રહે તે જમે તરફ લખી ત્યાં બાકી લે'ણા એમ લખવું. પછી સર્વાળો કરેથી ખાતાં તરફના સર્વાળા સરખા થઈ જશે. પછી જમા ને ઉધાર તરફ ખાતાં બીડી દેવા માટે આંકડા ઢાંકી દે એ પ્રમાણે બેવડી લીટી દોરવી. ત્યાર કેડે

૧ સરકારી હિસાબમાં આ સરવાયા ને આખરે સરવાયું કહે છે.

* સરકારી હિસાબમાં આવ્યાં ખાતાંને આખરે સરવાયામાં જનાર ખાતાં કહે છે.

દેવા જમા તરફ ને લે'ણા ઉધાર તરફ લખી તે કદ ગિતિના દેવા લે'ણા રહ્યા, તે લખવું.

૮૨ ખાતાવહીમાં સરવાયું ઉતારતી વખત નીચેની આખત પરધ્યાન આપવું.

અ. મથાળે સરવાયું કદ સાલનું છે, તે લખી જમે ઉધારની નીચે લીટી દોરવી.

વ. ખાતાવહીમાંથી દરેક ખાતાં તપાસી દેવા રૂપિયા હોય તે જમાતરફને લે'ણા રૂપિયા હોય તે ઉધાર તરફ લખી તેની સામે તે માણસનાં નામ તથા ખા. પા. લખવું, કે તેનો હિસાબ જોવો હોય તો સુગમ પડે. સિત્તકમાં માલ હોય તે કિંમત સાથે ઉધાર આજુ લખાય છે, કેટલાક માલની વિગત ત્યાં નથી લખતા.

ક. પછી જમા ઉધારનો સર્વાળો કરી ઉધારના સર્વાળામાં સાલ આખરે રહેલી સિલક મેળવવી, તેથી જો જાને સર્વાળા મળી રહે તો સરવાયું ખર્ચ નાણું.

૮૩ સરવાયાનો તાળો મળી રહે છે તેનું કારણ.

પાછલી સાલનું દેવું = પાછલી સાલનું લે'ણું + રોકડ સિલક.

ચાલતી સાલમાં દેવું થાય = ચાલતી સાલમાં લે'ણું થાય + ચા-રોકડ સિલક.

માટે કુલ દેવા = કુલ લે'ણું + ચાલતી સાલ આખરની રોકડ સિલક.

ધંધા પરત્વે નામું ગણતારની પદ્ધતિ

૮૪ સરાફી નામમાં ધણું કરીને છ ચોપડા રખાય છે તેનાં નામ. ૧ રોકડમેળ, ૨ નોંધ, ૩ આંકડાવહી, ૪ આવરો, ૫ ખાતાવહી, ૬ વ્યાજવહી. મોટા વેપારી પણ આવાજ ચોપડા રાખે છે.

રોકડમેળ-જોની અંદર દરરોજ જે રોકડ રકમ આવે તે જામ તે

૧ ધણી વખત પરીક્ષકો પહેલી સાલની શરૂઆતમાં સિત્તક લખાવે છે, તે પ્રસંગે તે સિત્તક દુકાનના માલિકને નામે જમા કરવી. કારણ એટલા પૈસા એણે ધરમાંથી કાઢી વેપાર શરૂ કર્યો એવો ત્યાં અર્થ છે. જો સિત્તક તા. લે'ણું એ જાને લખાવે તો નાણું કે એ દુકાન કેટલાક વર્ષથી ચાલે છે. એવે પ્રસંગે સિલક + લે'ણા જોડવું દેવું લખાવવું જ જોઈએ. ન લખાવે તો સગજવું કે એ દુકાનમાં એટલો નફો છે, તેમ ધારી એ જાને રકમનો સર્વાળો વરાવ ખાતે જમા કરવો.

લખામાં આવે છે, ને સાંજે સિત્તક કાઢામાં આવે છે. (સુડીઆમાં રોકડ રકમ રાખી બાકીની રકમ કાઢી નાંખીએ તો રોકડમેળ બને).

નોંધ—જેની અંદર રોકડ સિવાયની સધળી જમાખર્ચી રકમ લખવામાં આવે છે તે, તે બે જાતની છે. ૧ જમેની નોંધ, ૨ ઉધારની નોંધ. જેને ઉધાર કરતાં જમામાં જમાખર્ચી રકમોનું નામું વધારે આવતું હોય તે જમા નોંધ રાખે છે અને જેને જમા કરતાં ઉધારમાં જમાખર્ચી રકમોનું નામું વધારે લખતું પડતું હોય, તે ઉધાર નોંધ રાખે છે. પરચુરણ કાપડ, દાણા, વાસણ, ઇંડા વેચનારા ઉધાર નોંધ રાખે છે.

જમેની નોંધ લખવામાં પડેલો સગ રૂપિયાનો આંકડો ભરવા માટે રાખી સગંગત્રાટો દોરો તેમાં જેને ખાતે તે રકમ જમા કરવાની હોય તેનું નામ લખામાં આવે છે ને પેટામાં જેને ખાતે તે રકમ ઉધારવાની હોય તેનું નામ આવે છે. ઉધારનોંધમાં જેને ખાતે તે રકમ ઉધારવાની હોય તેનું નામ મચાળેને પેટામાં જેને ખાતે જમા કરવાની તેનું નામ આવે છે.

કેટલાક મોટા વેપારી જમા ને ઉધારની જુદી જુદી નોંધ રાખે છે, તે સાથે હુડી નોંધ પણ જુદી રાખે છે.

આંકડાવડી.—રોકડમેળ તથા નોંધમાં જમા ખર્ચ થયેલી રકમો જે ચોપડામાં ખાતાવાર ખતમ થાય છે, તેને આંકડા વડો કહે છે. તે ધણું કરી રોજની રોજ ખતમે છે, તેને ખતમવાની રીત પાછળ ખાતાવડીમાં આપેલી રીતના જેવી છે.

આવરો.—રોકડમેળ, નોંધ તથા બાજવડી પરથી એકંદર નામું કરવાનો ચોપડો. બપોરે આવરો કરીને ખતમ કરી હોય, ત્યારે તે નામું પાકું કહેવાય. કેમકે તે એક ચોપડે બેનું થયું, વળી બીજાવાર થયું, તેથી નિર્ણય થઈ નહીં થયું મટે આવરો કરેનો ભૂત રહેજ નહિ.

રોજમેળ ને આવરોનો મુદ્દાખર્ચો.—રોજમેળમાં સિત્તક રોજને રોજ કઢાય છે, ને આવરોમાં મદિને મદિને કે પંદર પંદર દિવસે સિત્તક કઢાય છે એટલેજ એમાં તફાવત છે બીજો કાંઈ તફાવત નથી. રોજમેળમાં એક દિવસમાં એક માણસનું ખાતું જતાયા ઉધારમાં એકથી વધારે વાર આવી શકે. કેમકે તેમાં જેમ નામું આવતું જાય તેમ લખવાનો રીવાજ છે, પણ આવરો તો રોકડમેળ ને નોંધપરથી તૈયાર કરવામાં આવે છે, તેમાં પં

દર દિવસ કે મહિનાનો રોકડમેળ પ્રથમ ઉતારવામાં આવે છે. ને એ ઉતારવામાં એક માણસની સઘળી રકમો સાથે આવે છે, અને પેટામાં તેની ગિતિ જણાવવામાં આવે છે, તેમજ નોંધ પણ તેની પછી તે મુજબ ઉતારવામાં આવે છે એટલે રોકડમેળ તથા નોંધ ઉતારવામાં એક માણસનું ખાતું એક જ વાર જમા યા ઉધારમાં આવે છે. નોંધની જગાખર્ચી રકમો બિધાર યા જમા કરવામાં પણ એક જાતની હોય તે સાથે લે છે. છોટે છેલ્લા દિવસના રોકડ મેળ પ્રમાણે સિલક મળેતો આવશે ખરો જાણવો.

જેને આવરાનો મેળ મેળવતાં સર્વાળા બહુ મોઝા કરવા પડે છે, તે સિલક કાઢવામાં ભૂલ ન આવે માટે રોકડ ખાતું રાખે છે. એટલે રોકડ રકમ કોઈને ખાતે જમા થઈ તે રોકડ ખાતે બિધાર, ને કોઈને નામે રોકડ રકમ બિધાર થઈ તે રોકડ ખાતે જમા કરવામાં આવે છે. રોકડ ખાતાના બિધારના સર્વાળામાંથી જમાનો સર્વાળો બાદ જ્ય એટલી સિલક રહેવી જોઈએ. એ ખાતું ખાતાવહીમાં ખતવવામાં આવે છે, ને તેપરથી સિલક તરત જણાઈ આવે છે.

વ્યાજ ખાતાનું વ્યાજ આવરામાં અચડમેળમાં નાંખવામાં આવે છે.

ખાતાવહી—આવરાપરથી ખાતાવાર રકમો ખતવવાનો ચોપડો.

આંકડાવહીને ખાતાવહીનો મુકાબલો.—(૧) આંકડાવહીમાં રોકડમેળ તા. નોંધની રકમો ખતવાય છે ને ખાતાવહીમાં આવરાની રકમો ખતવાય છે, (૨) અનેમાં રકમો તો સરખી હોય છે પણ આંકડાવહીનું નામું ડાયુ ગણાય ને ખાતાવહીનું નામું પાકું ગણાય, તેમજ આંકડાવહીપરથી કરેલું સરવાયું ડાયુ ગણાય છે ને ખાતાવહીપરથી કરેલું સરવાયું પાકું ગણાય છે, (૩) આંકડાવહી દરરોજ તૈયાર કરવામાં આવે છે ને ખાતાવહી દુરસદ મળે તૈયાર કરે છે.

બ્યાજવહી—ખાતાવહીપરથી વ્યાજ ખાતાનો વ્યાજ કાઢવાનો ચોપડો.

૮૫ એકુવર્ગ તથા જે વેપારીને લેવડ દેવડ ધણી થતી નહોય એવા લોક ફક્ત એક ચોપડો ખાતાવહી જેવો રાખે છે તેને બેહી ખાતાવહી કહે છે. તેમાં ખાતાવહી મુજબ ખાતાં પાડવામાં આવે છે, ને તેની અંદર દરેક ખાતાદાર સાથે લેવડ દેવડના પ્રમાણમાં જમા રાખે છે. તેમાં જે રકમ આવે કે જાય તે તે ખાતાદારના ખાતામાં વિગતવાર લખવામાં આવે છે.

૮૬ ક્યાસાવહી,—કેટલાક ભાગમાં વાયદે હારજીતનાં સાટાં થાય

છે, તે સાટાં નોંધી રાખવાની ને તેનો ભાવ ખંડાયે તેનો જમા ખર્ચ નાખવાની ચોપડોને કળાલાની નોંધ કહે છે. જ્યારે કોઈને આપણે માલ આપવાનું સાટું કર્યું ત્યારે નોંધમાં તે માણસને ખાતે માલની કિમ્મત ઉધારાય છે, ને માલ ખાતે જમા થાય છે જે ધીજની વતી માલ આપવા કચુક થયે તો માલ ખાતે જમા ન કરતાં તે માણસને ખાતે જમે કરાય છે. આપણે માલ લેવાનું સાટું કર્યું તો જેની પાસેથી માલ લેવાનો કચુક કર્યો, તેને ખાતે ભાવ પ્રમાણે જેટલા પૈસા થાય, તેટલા જમે, ને માલ ખાતે ઉધાર થાય, જે ધીજની વતી માલ લેવા કચુક થયા હોય તો માલ ખાતે ન ઉધારતાં તે માણસને ખાતેજ ઉધારવા.

ભાવ ખંડાયે જેને આપણે માલ આપવા કચુક થયા હતા, તેને ખાતે ખંડાયલા ભાવ પ્રમાણે જે પૈસા થાય, તે જમે કરી, તે માલ ખાતે ઉધારવા. જે ધીજની વતી કચુક થયા હોય, તો માલ ખાતે ન ઉધારતાં તે માણસને ખાતે ઉધારવા. આપણે ભાવ લેવાનું કચુક કર્યું હોય, તો ભાવ ખંડાયે માલ ધણી પાસે જેટલા પૈસા લેવાના થાય, તેટલા તેને ખાતે ઉધારી માલ ખાતે જમા કરવા. જે ધીજની વતી માલ લેવા કચુક કર્યું હોય તો માલ ખાતે જમા ન કરતાં તે માણસને ખાતેજ જમા કરવા.

કળાલાની નોંધ કળાલાની ખાતાવહીમાં ખતવાય છે, તે પરથી દેવુ લેણું નીકળે તે રોજમેળમાં લેવાય છે, ને મિતિ વાયદો પાક્યાની નંખાય છે.

૮૭ જણસવહી.—કાપડના ભારે વેપારી જમા ઉધારની નોંધ જુદી રાખે છે, અને માલની ખરીદી તથા વેચાણ સઘળું ખરીદ વકરા ખાતામાં નાખે છે. તેવા લોકો જણસવાર નફો અથવા નુકશાન શું થયું તે જણવા માટે જણસવહી રાખે છે. તેમાં જમા ઉધારની નોંધ પરથી જણસવાર ખતું ખતવતા જાય છે એટલે તે પરથી સાલ આખરે કેટલો માલ રહ્યો તે જણાય છે, વળી દરેક જસણ ખાતે શો નફો ટોટો થયો તે પણ જણાય છે. તે પરથી કુલ માલ ને કુલ નફો નફો કરી ખરીદ વકરા સાથે મેળવવામાં વે છે. તે મળી રહે તો નામું સાચું જણવું.

૮૮ પરચૂરણ ખર્ચનો હિસાબ રાખવાની ચોપડી.—રોકડમેળ અથવા રોજમેળમાં દરરોજ પરચૂરણ ખર્ચ લખે તો નામું ધણું વધી જાય, અને માટે મેળમાંથી જે ચાર રૂપિયા ખર્ચ ખાતે ઉધારી પરચૂરણ

ખાતાના હિસાબની ચોપડીમાં જમા કરી લે છે, પછી એ ચોપડીમાં જેમ જેમ ખર્ચ થતો જાય છે તેમતેમ નોંધવામાં આવે છે. આવું ઘર સંસારી નામું બહેલી સ્ત્રી હોય તો રાખી શકે.

ઊપર અમે ધંધા પરત્વે રખાતા ચોપડાની કાંઈ કાંઈ સમજાવી આપી, પણ તે સઘળાના નમુના આ પુસ્તકમાં આપી કદમાં વધારો ક્યો નથી. કેમકે શીખવવાનું એ બીજું પગથીજ છે. શાળાઓના ધોરણમાં પણ તે વાત દાખલ કરેલી નથી. માટે જરૂર પ્રસંગે તેને માટે દેશી નામાની પદ્ધતિ પુસ્તક બીજું કરવાના વિચારમાં છીએ.

સરકારી ને દેશી નામાની રીત સખંધી વિચાર.

૮૯ સરકારી શૈક્ષણિકમાં માસ આખરે માસિક તારીજ કરવામાં આવે છે. એપરથી આખા માસમાં જમા કેટલું ને ખર્ચ કેટલો તે સમજાય છે. તે કરવાની રીત એવી છે કે મહિનામાંના સઘળા દિવસની રકમો જમા તરફની જમા તરફ અને ખર્ચ તરફની ખર્ચ તરફ એક પછી એક માંડીને જુદા જુદા સર્વાળા કરવા. આ સર્વાળો તે મહિનાનું એકંદર જમા ખર્ચ સમજવું. એ જમા ખર્ચ ખર્ચ છે તે જાણવા માટે માસની શરૂઆતની સિલક જમા તરફ ને આખરની સિલક ઊધાર તરફ મેળવવી. તેથી ખર્ચે તરફના સર્વાળા ખરાખર થાયતો જમાખર્ચ ખર્ચ સમજવું.

૯૦ શૈક્ષણિકમાંની સઘળી રકમો ખાતાવહીમાં ખતવઈ છે કે નહિ, તે જાણવા માટે માસિક તારીજ નીચે ખાતાવાર માસિક તારીજ કરે છે. તે કરવા માટે જે માસની તારીજ કરવી હોય તે માસમાં દરેક ખાતાવાર જમા કેટલું ને ખર્ચ કેટલું તે ખાતાદારના નામની સામે જમાનું જમા તરફ ને ઊધારનું ઊધાર તરફ લખવું. પછી જમા તથા ઊધાર બાજુનો જુદો જુદો સર્વાળો કરવો. જમાના સર્વાળામાં માસની શરૂઆતની અને ઊધારના સર્વાળામાં માસ આખરની સિલક મેળવવી તેથી ખર્ચે તરફના સર્વાળા મળી રહે તો ખાતાવહી ખરી ખતવેલી છે એમ સમજવું. જો એકાદ રકમ રહી ગઈ હશે તો તે સર્વાળા નહિ મળે.

ખાતાવાર માસિક તારીજના લાભ.—યુગારતો કોઈને ખાતે ખોટી રકમ ઊધારી ખાતાવહીમાં ખતવે નહિ, તો આ તારીજ મળે નહિ, તેથી તેનું કપટ પકડાય. જો તે રકમ ખતવે તોતો તે કપટ પકડાય નહિ. એવું ક-

પટતો હિસાબ કરતાંજ પકડાય. (૨) શુભાર્તો રૂપિઆ લાવી ખાતાવહી માં બારેખાર ખતવી દે તો તે બૂલ પણ પકડાય, એકેમાં જમા ન કરે ત્યારે તો હિસાબ કરતાં પકડાય.

આ તારીજ સરકારી રેજમેન્ટમાં કરાય છે એટલુંજ નહિ, પણ કે-ટલાક દેશી વેપારીઓ પણ કરે છે.

૯૧ સરકારી રેજમેન્ટમાં સાલ આખરે બારમાસિક તારીજ કરવામાં આવે છે. એથી ચાલતી સાલમાં જમા કેટલું ને ખર્ચ કેટલું તે સમજાય છે. તે ખનાવવાની રીત માસિક તારીજના જેવી છે, ફેર માત્ર એટલો કે માસિક તારીજમાં દિવસ વાર જમા ખર્ચ કેટલું તે લેવામાં આવે છે ને બાર માસિક તારીજમાં માસવાર જમા ખર્ચ લેવામાં આવે છે; વળી માસિક તારીજમાં મહિનાની શરૂઆતની ને આખરની સિલક લેવાય છે ને બારમાસિક તારીજમાં વરસની શરૂઆતની ને આખરની સિલક લેવાય છે.

૯૨ સરકારી સરવાયામાં બે પ્રકાર છે. ૧ આખર સરવાયું, ૨ અવલ સરવાયું. તે બંને સરવાયાં રેજમેન્ટમાં કરી તે પછી ખાતાવહીમાં ખતવવામાં આવે છે.

આખર સરવાયું કરવાની રીત.—સાલ આખરે જે જે ખાતે દેવું નીકળે તે તે ખાતે દેવાની રકમ ઉધારી પોતાના ખાતામાં તે રકમ જમા કરે છે, અને જે જે ખાતે લે'ણું નીકળે તે તે ખાતે તે લે'ણાની રકમ જમા કરી પોતાના ખાતામાં તે રકમ ઉધારે છે.

અવલ સરવાયું કરવાની રીત.—વર્ષની શરૂઆતમાં આ સરવાયું કરાય છે. ગઈ સાલ આખરે જે જે ખાતે દેવું રહેલું હોય તે દેવું તે તે ખાતે જમા કરી પોતાના ખાતામાં ઉધારે છે, અને જે જે ખાતે લે'ણું રહેલું હોય તે લે'ણું તે તે ખાતે ઉધારી પોતાના ખાતામાં જમા કરે છે.

આખર ને અવલ સરવાયાનો મુકાબલો.—બંને સરવાયામાં જે જે ખાતે સાલ આખરે દેવું લે'ણું રહેલું હોય તે દેવુંલે'ણું નવી સાલમાં આપવાનું યા લેવાનું હોય છે તેવાં ખાતાં આવે છે, એટલું એમાં મળતાપણું છે. તદ્વાવત—આખર સરવાયામાં જે રકમ જમા તરફ તે અવલ સરવાયામાં ઉધાર તરફ અને ઉધાર તરફ તે જમા તરફ આવે છે, કારણ આખર સરવાયામાં માત્ર ખાતું સરબર કરવાના ઇરાદાથી લે'ણું નહિ આવે

જમા કરીએ છીએ, તેમ દેવું નહિ આવે બિયારીએ છીએ; પણ નવી સાલમાં તો લે'ણું ઉધાર તરફ ને દેવું જમા તરફ રાખવું જોઈએ. આખર સરવાયામાં ખાતાં ખાતાવહીપરથી લેવામાં આવે છે ને અવલ સરવાયાનાં ખાતાં આખર સરવાયાપરથી લેવાય છે.

૯૩ સરકારી રોજમેળમાં સાલની શરૂઆતની ને સાલ આખરની સિલક પોતાના ખાતામાં ખતવાય છે.

૯૪ રોજમેળમાં સાલ આખરે એકંદર તારીજ કરવામાં આવે છે, તેમાં અવલ સરવાયાનું, બારમાસિક તારીજનું, ખાતાં માંડી વાળવાનું (અચડ મેળનું) અને આખર સરવાયાનું જમાખર્ચ લેવામાં આવે છે.

૯૫ ખાતાવહીમાં છેવટે ખાતાંવાર એકંદર તારીજ કરવામાં આવે છે. તેમાં ચાલતી સાલનાં સઘળાં ખાતાંના જમા ઉધારના આંકડા લેવામાં આવે છે.

૯૬ સરકારી સરવાયાનો તાળો.—રોજમેળની એકંદર તારીજ ને ખાતાવહીની ખાતાં વાર એકંદર તારીજ એ બેના સર્વાળા મળી રહે તો સરવાયું ખરું જાણવું.

૯૭ સાહુકાર લોકો ફક્ત આખર સરવાયું બતાવે છે, અવલ સરવાયું બતાવતા નથી માટે ગણ સાલની ખાતાવહીપરથી દેવું લે'ણું નવી સાલની ખાતાવહીમાં લે છે. એ કેમ કરવું તેની સમજુતી પાછળ ખાતાવહીમાં બતાવી ગયા. સાહુકાર લોકો આખર સરવાયું બતાવે છે તે પણ રોજમેળમાં નાખી ખાતાવહીમાં લેતા નથી, ખાતાવહીમાં જ બતાવે છે. કેમકે રોજમેળમાં નાખવાથી પોતાની એકસ થાપણ બીજાના જાણવામાં આવે. આજ હેતુથી પોતાની ખાતાવહી બીજાને જોવા આપતા નથી, પોતાના યુગારતા વટીકને પણ બરેંસો પડ્યા વગર સોંપતા નથી.

નીચે આપેલાં મનોયત્નપરથી રોજમેળ, ખાતાવહી તથા

વ્યાજવહી બનાવી સરવાયું કાઢો?

મનોયત્ન ૧ છુ.—સંવત ૧૯૪૧ કાર્તિક શુદ્ધ ૧ વાર રવેઉ. મોદી. ડાસાભાઇ ગોરદાસને ધરમાંથી રૂ ૫૦૦) કાઢી વેપાર શરૂ કર્યો. રૂ ૨૫) પા. મીઠાભાઈ ડુંગરદાસને ઉછીના આપ્યા. રૂ ૪) પગી મેઘજી બલાને શા. નથુ હરખચંદને ધેરથી અપાવ્યા.

મનોયત્ન ૨ જી.—માગશર શુદ્ધ ૧ વાર ભોમે. પા. મીઠાભાઈ ડુંગરદાસ રૂ ૨૫) ભરી ગયા. ધી ગણુ ૨૦) દર રૂ ૧૮) ને ભાવે શા. નથુ હરખચંદને ધેરથી રોકડેથી લીધું, ને ત્યાંથી મેઘજી બલાને રૂ ૧) નો ગોળ શેર ૮) અપાવ્યો.

મનોયત્ન ૩ જી.—પોષ શુદ્ધ ૧ વાર ગરેઉ ધી ગણુ ૧૦ વેરા. વખતચંદ હીરાચંદને દર રૂ ૨૦) ને ભાવે રોકડેથી આપ્યું. પા. મીઠાભાઇ ડુંગરદાસને ધેરથી ધડું કળશી ૧૦૦) દર રૂ ૩૫) ને ભાવે ખરીદ્યા, તેમાં રૂ ૧૦૦) રોકડા આપ્યા, બાકીના રૂપિયાનો વાવદો માસ બેનો કર્યો છે. ધી મણુ ૧) પગી. મેઘજી બલાને રૂ ૨૧) માટે આપ્યું, તેમાં તે રૂ ૧૫) રોકડા આપી ગયો, તથા ધી શેર પાંચ વધવાથી પાછું આપી ગયો.

મનોયત્ન ૪ થુ.—મહા શુદ્ધ ૧ વાર શનેઉ. ધી શેર ૬) ખાવા સાડે ઘેરદર રૂ ૨૧) લઈ ગયા. તથા રૂ ૦૫ નો સાયુ, તથા રૂ ૦૫ નાં પોસ્ટ કાર્ડ લીધાં. રૂ ૫) ના પૈસા ૬૫ લેખે લીધા. રૂ ૧૦૦) બાબાશાઈ રૂ ૧૮૪) મુનિમગરા આપી લીધા. બટવાણવાળા શા. માણેકચંદ કેશવજીને રૂ ખાંડી ૨૦) દર રૂ ૧૭૫) ને ભાવે શાહ પ્રભુદાસ હરજીવનદાસની દુકાનેથી અપાવ્યું, તેમાં દલાલી સેંકડે ૦૮ ટકા ગળ્યો. રૂ ૧૦) ૨૦ ની હેમની વીંટી લીધી. સિકંદર નામાની ચોપડીઓ નં ૨૦ દર રૂ ૧૧ ની મોદી. ચુનીલાલ આપુજી પાસેથી રોકડેથી લીધી, તેમાં સેંકડે દશ ટકા કમિશન મળ્યું.

મનોયત્ન ૫ મુ.—ફાગણ શુદ્ધ ૧ વાર સોમે. શાહા નથુ હરખચંદ ને રૂ ૫) આપ્યા પછી ઉધારને ખદલે જગા કરી ગયા. પા. મીઠાભાઇ ડુંગર

દાસને ૩૩૪૦૦) નો હવાલો વેરાવખતચંદ હીરાચંદ પર આપ્યો. વઢવાણના શાહ. માણેકચંદ કેશવજીએ તેમના ગુગારતા ગગન હરીભાઈ સાથે ૩૫૦૦ મોકલી ધઉ કળશી ૫૦) મંગાવ્યા, તેઆપણે દુકાનમાંથી દર ૩૪૦) ને ભાવે ભરાવ્યા. વેરાવખતચંદ હીરાચંદની દુકાને ૩૫૦૦) મુંગમગરા તથા ૩૧૦૦) ગા-ગાશાઈ દર ૩૮૪૦= ને ભાવે ગુમારતો લીલાધર ભરી આવ્યો. પગી મેઘજી ભલાના ખાતાનો હિસાબ કરી ખૂટતા રૂપિયા પૂરા કરી ૩ ૫૦) નો મેળ કર્યો, તેમાં મંડામણીના ૩ ૫) કાપી લેછ તેનાં કાંધાં નં. ૫ માંડયાં. એવી સ-રતે કે દર માસે ૩ ૧૦) ભરવા. કાંધું ખડે ૧૧૧ દોડકા લેખે વ્યાજ લેવા ઠરાવ કર્યો છે.

મનોચત્ર ૬ કું.—ચૈત્ર શુદ્ધ ૧ વાર ભોમે. પગી મેઘજી ભલા ૩૧૦) કાંધાના ભરી ગયો. ધી મણુ ૫૦)એ માસને વાયદે દર ૩ ૧૭૧ ને ભાવે શા-હ નથુ હરખચંદનું સહી કર્યું, તેને પેટે ખાનામાં ૩ ૨૫) આપ્યા. ધી મ-ણુ ૫ વઢવાણના આડતીયા શાહ માણેકચંદ કેશવજી ઉપર દર ૩૧૯૧ ને ભાવે મેમણુ અલી જીગર સાથે વેચવા મોકલ્યું. અગદાવાદના પરી. કસ-ળચંદ વછરાજે રેશમી ધોતીજોટા નં. ૨૦ મોકલ્યા. તેનું ભરતીયું ૩ ૧૨૯૧ નું આવ્યું. ૩ ૧૧૧ વઢવાણથી રાજકોટ સુધીના ભાડાના મેમણુ અલી ઉ-મરને આપણે આપ્યા.

મનોચત્ર ૭ મું.—વૈશાક શુદ્ધ ૧ વાર ગરેહ. પગી મેઘજી ભલાને ૩ ૨) રોકડા આપ્યા ને લખવા ભૂલી ગયા ને યાદ દાસ્તગાં આવ્યા નહિ. રેશમી ધોતીજોટા નં ૧૫ અદારઆની કરી ખાવા સાળંગગર તુલશીગરને આપ્યા. ધી વઢવાણ મોકલેલું તેના વેચાણનું ભરતીયું ૩ ૯૨) ૫ નું ચૈત્ર વદ ૫ ની તેરીખનું આવ્યું.

મનોચત્ર ૮ મું.—પ્રથમ જોડ સુદ ૧ શુકરે. પગી મેઘજી ભલાને ૩ ૨) વૈશા-ખ સુદ ૧ વાર ગરેહએ આપેલા તે યાદ આવ્યા. સિકંદર નામાની ચોપડી નં. ૧૫ દર ૩ ૧૧૯એ રોકડેથી વેચી. શાહ નથુ હરખચંદના સહી કરેલા ધીનો વાયદો થયાથી ૩ ૧૯)ને ભાવે ખંડી વાળ્યું. ૩ ૫૦૦)ની હુંડી રોકડેથી શાહ. ની-મચંદ નાનજીને ૩ ૧૦૦૧ ને ભાવે મુંગાઇના ઠા. અગરશી કચરાપર લખી આપી, ભરપાઈ થઇ પ્રથમ જોડ શુદ્ધ ૧૫ વાર ગરેહ. અમદાવાદના પરી. ક-સળચંદ વછરાજપર ૩ ૧૫૦૦)ની હુંડી વેરા. વખતચંદ હીરાચંદને ખાતે સ-

રબર ભાવે લખી આપી, તે બરપાઠ યદ્ય પ્રથમ જેઠ શુદ્ધ ૧૫ વાર ગરેઉ. અમદાવાદના પરી. કસળચંદ વઢરાજે આપણાપર ૩૪૦૦)ની હુંડી શાહ હઠી-સંગ જેચંદને વૈશાક વદ ૧૩ વાર ભોમે લખી આપેલી તેનાં નાણાં શાહ ઉમેદ કમળશીને આપણે આપ્યાં.

મનોયત્ન ૬ મું—પ્રથમ જેઠ શુદ્ધ ૧૫ વાર ગરેઉ.

૧ આપણે ૩૧૫૦)ની હુંડી ૩૯૯૧૧ ને ભાવે રોકડેથી પરી. કરસનજી મૂળચંદની દુકાનેથી અમદાવાદના પરી. કસળચંદ વઢરાજ પરની લેખ શેઠ. વાડીલાલ પાનાચંદપર બીડી, તેનાં નાણાં તેમને બીજા જેઠ શુદ્ધ ૧ વાર શનેઉએ મળ્યાં.

૨ આપણે શાહ નથુ હરખચંદ પાસેથી ૩૧૦૦)ની હુંડી નામે લખા-વી સરબર ભાવે મુઆઈના શેઠ લક્ષ્મિદાસ ખીમજીપરની લેખ ઠા. અમરશી કચરાને બીડી, તેનાં નાણાં તેમને બીજા જેઠ શુદ્ધ ૧ વાર શનેઉએ મળ્યાં.

૩ વોરા. વખતચંદ હીરાચંદને ઘેરથી ૩૧૧૦૦) રોકડા લાવ્યા.

૪ શાહ મનસુખ સુરચંદ કપડવણુજના પરી. અમથાભાઈ મોહનલા-લની લખેલી ૪૦૦)ની હુંડી અમદાવાદના પરી. કસળચંદ વઢરાજપરની પ્ર-થમ જેઠ શુદ્ધ ૧ વાર સુકરની લખેલી લાવ્યા તે ૯૯૧૧ ને ભાવે લેઈ અમ-દાવાદ જેની તેનાપર બીડી. જમે ઉધાર યદ્ય બીજા જેઠ શુદ્ધ ૧ વાર શનેઉ.

૫ કપડવણુજના પરી. પાનાચંદ કુળેર ઉપરની, લખી અમદાવાદના પરી. કસળચંદ વઢરાજની, રાખ્યા શાહ રતનચંદ જેચંદ પાસેથી, હુંડી ૩૫૦૦)ની, લખી પ્રથમ જેઠ શુદ્ધ ૧૧ વાર રવેઉની, તે દર ૩૧૦૧) ને ભાવે લેખ ૩૧૦૧) ને ભાવે આવા. સાળંગગર તુળશીગરને રોકડેથી વેચાતી આપી.

૬ આપણાપર વઢવાણના રહીશ શાહ માણેકચંદ કેશવજીએ રાજકોટ-ના પરી. કરસનજી મૂળચંદ ઉપરની ૩૧૮૦૦)ની હુંડી તરત મુદતની લખી પ્રથમ જેઠ શુદ્ધ ૧૧ વાર રવેઉની, શાહ કુંવરજી નાથાની લખેલી બીડી, તે-નાં નાણાં લેખ તેમાંથી ૩૨૦૦)ની હુંડી મુઆઈના શેઠ લક્ષ્મિદાસ ખીમજી પર મોકલવા લખ્યું. આપણે વોરા. વખતચંદ હીરાચંદ પાસેથી દા. ૩૦૧ ને ભાવે ઠા. અમરશી કચરાપરની ખાતે લેઈ શેઠ લક્ષ્મિદાસ ખીમજીપર બીડી.

૭ ખેડાના શાહ રાયચંદ પૂજાશાહ ઉપર ૩૨૦૦)ની હુંડી શાહ નથુ હ-રખચંદને દા. ૩૩)ને ભાવે રોકડેથી આપી. ખેડે આવેજ પરી. કસળચંદ વ-

છરાજ ની રૂ ૨૦૦)ની ભલામણ મોકલી વાળ્યો. ભરપાઈ બીજા જેઠ શુદ્ધ ૧ વાર શનેકેએ થઈ.

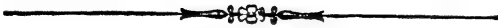
૮૩ ૨૩૫૦) વેરા. વખતચંદ હીરાચંદને ત્યાં ગુમાસ્તો લીલાધર ભરી આવ્યો છે.

મનોચત્ર ૧૦ મું.—બીજા જેઠ શુદ્ધ ૧ વાર શનેકે રૂ ૧૧૦૧ ૩ આવ્યા. સાળંગગર તુળશીગર ને ત્યાંથી રોકડા આવ્યા. રૂ ૩૦)—પોસ્ટકાર્ડ વેચ્યાં. રૂ ૧૨) દુકાનના ભાડાના શાહ નીમચંદ નાનજીને સંવત ૧૯૪૧ ના રોકડા આપ્યા.

મનોચત્ર ૧૧ મું. અચડ મેળવિષે.—વેરા. વખતચંદ હીરાચંદના ખાતાનું ૮ આના, પરી. કસળચંદ વછરાજના ખાતાનું જમા તરફ ૮ આના ને ઉધાર તરફ ૬ આના. ઠા. અમરશી કચરાના ખાતાનું આઠ આના, શેઠ. વાડીલાલ પાનાચંદના ખાતાનું છ આના ને પગી મેઘજી ભલાનું ૧૧ દોકડા લેખે બાજ ગણવાનું છે.

વેરા. વખતચંદ હીરાચંદના ખાતાની ઉપાડનીઆડત ઠા. ૦) = , પરી કસળચંદ વછરાજની હુંડી ભલામણ તે શકારી આપે તેને માટે આડત ઠા. ૦) = ને આપણે શકારી આપીએ તેની ઠા. ૦) — ના લેખે અને ઠા. અમરશી કચરાના ખાતાની આડત ઠા. ૦) = લેખે છે.

ધી ઠા. ૧૯) ને ભાવે, ધઉં કળશી ઠા. ૩૭ ને ભાવે તથા ખરીદ વક. રાની રકમ પડતર ભાવે ખાંડીવાળવાની છે.

રો, પા. ૧

રોજમેળ.

શહેર રાજકોટના રહીશ મોદી ડોસાભાઈ ગોરધનદાસનો સંવત ૧૯૪૧ ની સાલનો રોજમેળ.
સંવત ૧૯૪૧ ના કાર્તિક શુદ્ધ ૧ વાર રવેકે ઇંગ્રેજી તા. ૧૯ માહે અ-
ક્ટોબર સન ૧૮૮૪.

જ

૦) ૧) શ્રી ગણેશાય નમઃ.

૫૦૦) મોદી ડોસાભાઈ ગોરધન-
દાસને ખાતે જમે.૫૦૦) નગદ રોકડા મુ'બઈગરા
ગરા વેપારસાઝ ધરમાંથી
કાઢયા તેના.

ખા. પા. ૨

૪) શાહ. નયુ હરખચંદને ખાતે
જમે.૪) પગી. મેઘજી ભલાને ખા-
તે ઉધાર.

ખા. પા. ૨

૫૦૪)

ઉ

૨૫) પા. મીઠાભાઈ ડુંગરદાસને ખા
ઉધાર.૨૫) નગદ રોકડા મુ'બઈગરા
તમોને ઉછીના આપ્યા તેના.

ખા. પા.

૪) પગી મેઘજી ભલાને ખાતે ઉ
૪) શાહ. નયુ હરખચંદને
ખાતે જમા.

ખા. પા. ૩

૨૬)

૪૭૫) શ્રી પરાંત જલુસે.

૪૭૪) મુ'બઈગરા.

૧) છુટા પૈસા. ૬૪

૪૭૫)

૫૦૪)

સંવત ૧૯૪૧ ના માગશર શુદ્ધ ૧ વાર ભોમે તા. ૧૮ માહે નવેંબર
સને ૧૮૮૪

જ

૪૭૫) શ્રી પરાંત જલુસે.

૨૫) પા. મીઠાભાઈ ડુંગરદાસને ખાતે
જમે.ઉ ૨૫) નગદ રોકડા મુ'બઈગરા ઉ
છીના આપેલા તે તમો ભરી ગયા.

ખા. પા.

૧) શાહ. નયુ હરખચંદને ખાતે જમે.

ઉ

૩૬૦) શ્રી ધીખાતે ઉધાર.

૩૬૦) ધી મણુ. ૨૦) દર ૩

૧૮) ને ભાવે રોકડેથી શાહ
નયુ હરખચંદને ત્યાંથી લીધું
તેના.

ખા. પા. ૩

૧) પગી. મેઘજી ભલાને ખાતે ઉ.

૧) ગોળ શેર. ૮) શાહ. નયુ

રો. પા. ૨

૧) ગોળ શેર ૮) પગી. મેઘજી
ભલાને ખાતે ઉધાર.

ખા. પા. ૨

૫૦૧)

હરખચંદને ખાતે જમા.

ખા. પા. ૩

૩૬૧)

૧૪૦) શ્રી પરંત જણસે.

૧૩૬) નગદ રોકડા મુંબઈગરા

૧) છૂટા પૈસા. ૬૪

૧૪૦)

૫૦૧)

સંવત ૧૯૪૧ ના પોષ શુદ્ધ ૧ વાર ગરેઉ તા. ૧૮ માહે ડીસેમ્બર ૧૯૮૪

જ

ઉ

૧૪૦) શ્રી પરંત જણસે છે.

૨૦૦) શ્રી ધી ખાતે જમે.

૨૦૦) ધી મણ. ૧૦) દર ૩૨૦)
ને ભાવે રોકડેથી. વોરા. વખ-
તચંદ હીરાચંદને આપ્યું તેના.

ખા. પા. ૩

૩૫૦૦) પા. મીઠાભાઈ ડુંગરદાસને ખા
તે જમે.૩૫૦૦) ધઉં કળશી ૧૦૦) દર
૩ ૩૫) લેખે ખરીદ્યા તે શ્રી ધ-
ઉં ખાતે ઉધારીને.

ખા. પા. ૩

૧૫) પગી. મેઘજી ભલાને ખાતે જમે.

૧૫) નગદ રોકડા મુંબઈગરા.
ધીને પેટે આપી ગયો.

ખા. પા. ૩

૨૧) શ્રી ધી ખાતે જમા.

૨૧) ધી મ. ૧) પગી. મેઘજી
ભલાને ખાતે ઉધાર.

ખા. પા. ૩

૧૦૦) પા. મીઠાભાઈ ડુંગરદાસને
ખાતે ઉ૧૦૦) નગદ રોકડા મુંબ-
ઈગરા હા. પોતાને ધઉં ખ-
રીદ્યા તેને પેટે આપ્યા. ખા-
કીનાર નો વાપદો માસ ખેનો
કર્યો છે.

ખા. પા. ૩

૩૫૦૦) શ્રી ધઉં ખાતે ઉધાર.

૩૫૦૦) ધઉં કળશી ૧૦૦
દર ૩ ૩૫) લેખે પા. મીઠા
ભાઈ ડુંગરદાસને ખાતે જમા

ખા. પા. ૪

૨૧) પગી. મેઘજી ભલાને ખાતે
ઉધાર.૨૧) ધી મણ. ૧) ના હા.
પે. તે તે શ્રી ધી ખાતે જ-
મા કરીને.

ખા. પા. ૩

૨૧) શ્રી ધી ખાતે ઉધાર.

૨૧) ધી શેર. ૫) પગી.

૨૧૧= ૫મી. મેઘજી ભક્ષાને ખાતે જમા.
 ૨૧૧= ધી શેર. ૫) વધવા
 થી પાછું લાવ્યો તે ધી ખાતે
 ઉધારીને.

ખા. પા. ૩

૩૮૭૮૧૧=

મેઘજી ભક્ષાને ખાતે જમા.

ખા. પા. ૩

૩૬૨૩૧૧=

૨૫૫) શ્રી પરાંત જણસેછે.
 ૨૫૦) નગદ રોકડા મુંગ-
 ધગરા.
 ૪) અડધા નંગ. ૮
 ૧) છૂટા પૈસા નં. ૬૪
 ૨૫૫)

૩૮૭૮૧૧=

સંવત ૧૯૪૧ ના મહા શુદ્ધ ૧ વાર શનેઉ તાં ૧૭ માહે જન્યુઆરી સન ૧૯૮૫

જ

ઉ

૨૫૫) શ્રી પરાંત જણસે

૩) ૧૫ શ્રી ધી ખાતે જમા.

૩) ૧૫ ધી શેર. ૬) દર
 ૨૧) ને ભાવે ખાવા સાંધેર
 લેધ ગયા તે ખર્ચ ખાતે
 ઉધારીને.

ખા. પા. ૩

૪) ૧૫ શ્રી ખર્ચ ખાતે ઉધાર.

૩) ૧૫ ધી શેર ૬) ખાવા
 સાંધે દુકાનમાંથી
 લીધું તેના ધી ખા-
 તે જમા કરીને.
 ૦૧ સાચુના ગોળા
 નં. ૨૦ વોરા
 તુરભાઈ આદમ
 જીની દુકાનેથી રો
 કડેથી લીધા.

૦૧ પોસ્ટ કાર્ડ નં. ૩૨
 ૪) ૧૫

ખા. પા. ૫

૨૭૧- શ્રી વટાવ ખાતે જમા.

૦) ૧) ૩૫) મુંગધગરાના
 ૬૫) લેખે પૈસા લીધા
 તેના વટાવના.
 ૧૬) ૩૧૦૦) બાબાશાહ
 મુંગધગરા આપી દર.
 ૮૪) લેખેશા. મનમુખ
 સુરચંદના લીધા. તે
 ના વટાવના.

૮૧૧ ૩ ખાંડી. ૨૦ દર ૩
 ૧૭૫) લેખે શાહ.
 ગાણેકચંદ કેશવજી
 ગાગ વઢવાણ વાળા

૧૦) ૨૦ શ્રી ધરેણા ખાતે ઉધાર.
 ૧૦) ૨૦ હેગની વીંટી નં.
 ૧) ગ. ૧) ની સોની. ગી-
 રધર રણુછોડની દુકાનેથી
 રોકડેથી લીધી.

ખા. પા. ૬

રો. પા. ૪

ને શા. પ્રભુદાસ હ-
રજવનદાસની દુકાને
ચીં અપાવ્યું તેની
દલાલીના સેંકડે ટકા
૦૧ લેખે.

૨૥ સિકંદર નામાની ચો
પડી નં. ૨૦ દર
૩૧ લેખે મોદી. ચુ-
નીલાલ બાપુલ પા-
સેથી વેચાતી લીધી
તેની કીમતના ૩૨૫)
નું કમિશન સેંકડે
ટકા દશ લેખે

૨૭૧-૧

ખા. પા. ૬

૨૮૫૧ ૨૨૩૩

શ્રી ખરીદખાતે ઉધાર.
૨૫) સિકંદરનામાની
ચોપડી નં. ૨૦ દર ૩૧
લેખે મોદી. ચુનીલાલ બા-
પુલ પાસેથી રોકડેથી
લીધી તેના.

ખા. પા. ૪

૩૬૧૦

૨૪૬) ૧૨૩૩ શ્રી પરાંત જલસે.
૧૪૧) નગદ મુંબઈગરા
૧૦૦) નગદ બાબાશાહી
૫) ૧૨૩૩ છૂટા પૈસા.
૩૨૮ ને બાપાઈ.
૨૪૬) ૧૨૩૩
૨૮૫૧ ૨૨૩૩

સંવત ૧૯૪૧ ના ફાગણ શુદ્ધ ૧ વારસોમે તા. ૦૧૬ માહે કેષુઆરી સને ૧૮૮૫

જ.

ઉ.

૨૪૬) ૧૨૩૩ શ્રી પરાંત જલસે.
૫ શા. નમુદરખચંદને ખાતે જમે
૫) નગદ રોકડા મુંબઈગરા
હા. પોતે લેઈ ગયા.

ખા. પા. ૨

૩૪૦૦) વોરા. વખતચંદ હીરાચંદ
ને ખાતે જમે.
૩૪૦૦) હવાલો નં. ૧) પા
મીઠાભાઈ ડુંગરદાસને ખાતે
ઉધાર.

ખા. પા. ૨

૩૪૦૦) પા. મીઠાભાઈ ડુંગરદાસને
ખાતે ઉધાર.
૩૪૦૦) હવાલો નં. ૧)
વોરા વખતચંદ હીરાચંદને
ખાતે જમે.

ખા. પા. ૩

૨૦૦૦) શાહ. માણેકચંદ કેશવજી
ગામ. વઢવાણુવાળાને ખાતે
ઉધાર.
૨૦૦૦) ધર્મકળશી ૫૦)
દર ૩ ૪૦) લેખે તમારા ગુ-
માસ્તા મગન હરીભાઈને બ-

રો. પા. ૫

૫૦૦) શાહ. માણિકચંદ કેશવજીગમ
વઢવાણવાળાને ખાતે જમે.

૫૦૦) નગદ રોકડા મુંબઈગરા
ધડું કળસી. ૫૦) મંગાવ્યા તે
પેટે તગારા ગુમાસ્તા મગન
હરીભાઈ હસ્તુ આવ્યા તેના

ખા. પા. ૬

૨૦૦૦) શ્રી ધડું ખાતે જમા.

૨૦૦૦) ધડું કળસી. ૫૦)
દર રૂ ૪૦) લેખે શા. માણિક
ચંદ કેશવજીને ખાતે ઉધાર.

ખા. પા. ૪

ખ) શ્રી વ્યાજ ખાતે જમે.

૫) કાંધાની મંડામણીના
પગી. મેઘજી ભલાને ખાતે
ઉધાર.

ખા. પા. ૪

૬૧૫૬)૧૨૧૧

રાવ્યા તેના તે શ્રી ધડુંખા-
તે જમા કરીને.

ખા. પા. ૬

૫૮૪૧= વોરા. વખતચંદ હીરાચંદ-
ને ખાતે ઉધાર.

૫૦૦) નગદ રોકડા મું-
ઈગરા.

૮૪૧= રૂ ૧૦૦) આખાશા-
ધ દર રૂ ૮૪૧=
લેખે

૫૮૪૧=

હા. ગુમાસ્તા લીલાધર ભ-
રી આવ્યો.

ખા. પા. ૨

૧૫૧૧= શ્રીવટાવખાતે ઉધાર.

૧૫૧૧= વોરા. વખતચંદ હી-
રાચંદની દુકાને રૂ
૧૦૦) આખાશાઈ ભ-
ચી તેના વટાવના.

ખા. પા. ૬

૪૧૧૧= પગી. મેઘજી ભલાને ખાતે
ઉધાર.

૩૬૧૧ નગદ રોકડા મુંબઈગરા
૦)= છૂટા પૈસા ૮

૫) કાંધાની મંડામણીના તે
વ્યાજખાતે જમે.

૪૧૧૧=

તે સિવાય રૂ ૮૧= ખાતાના
આકી હતા જીમલે રૂ ૫૦)

કાંધુ માંડયું

તેમાં દરાવ એવો કે માસ ૧

રો, પા. ૬

એકે ૩૧૦) ભરવા, ન
ભરે તો માસ ૧) ૩૧૧)
એકે દોકડા ૧૧૧ લેખે વ્યા
જ ચડે.

ખા. પા. ૩

૬૦૪૧૧=

૧૦) શાહ નથુ હરખચંદને ખાતે
ઉધાર.

૧૦) ૩૫) નગદ રોકડા મું
ખઈગરા તમેને આપેલા.
તેને બદલે ભૂલથી જમે
કરી ગયા તેના.

ખા. પા. ૨

૬૦૫૧૧=

૧૦૪૧૧૦૧ શ્રી પરાંત જણસે.

૯૯૧ નગદ રોકડા મુંખઈ-
ગરા.

૫)૦૧ ફૂટા પૈસા ૩૨૦ ને
૧૧૧ પાઈ.

૧૦૪૧૧૦૧

૬૧૫૬)૧૨૧૧

સંવત ૧૯૪૧ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૧ તાર ભોમે તાં ૧૭ ગાહે ગાર્ય સન ૧૮૮૫

જ

ઉ.

૧૦૪૧૧૦૧ શ્રી પરાંત જણસેછે.

૧૦) પગી મેંવજી ભલાને ખાતે જમે

૧૦) નગદ રોકડા મુંખઈગ
રા કાંધા પેટે સરી ગયોછે.

ખા. પા. ૩

૯૭૧૭ શ્રી ઘો ખાતે જમે.

૯૭૧૭ ધી મણ ૫) શ્રી ગામ.
વઢવાણના શા. માણેકચંદ કે
શવજીના હથુ ખાતે ઉધાર.
દર ૩ ૧૯૧૧ તું

ખા. પા. ૪

૨૫) શાહ. નથુ હરખચંદને ખાતે
ઉધાર.

૨૫) નગદ રોકડા મુંખઈગરા
હા. પોતાને ધીમણ ૫૦)
દર ૩૧૧૧ ને ભાવે જેઠ સુદ
૧ ના વાચદાનું સદી ક્યું તે
પેટે ખાનામાં આપ્યા.

ખા. પા. ૨

૯૭૧૭ શ્રી ગામ વઢવાણવાળા શાહ.
માણેકચંદ કેશવજીના હથુ ખા-
તે ઉધાર.

રે. પા. ૭

૧૨૯૧ શ્રી અમદાવાદના પરી. કસળ-
ચંદ વહરાજને ખાતે જમા
ફાગણવદ ૧૨ શુક્રે
૧૨૯૧ રેશમી ધોતી જોટાનં ૨૦
૧૨૯૧) ધોતી જોટા નં ૨૦

દર ૩૭) લેખે ૩૧૪૦) ૧૩૧) ૦૧ શ્રી ખરોદ ખાતે ઉધાર.
થાય બાદ ટકા દશ
વળતે. ૩૧૪) જતાં
૩૧૨૬) ખરીદી મતના
૩૧ ખરા જાતના.

૧) ખાદી હાથ. ૮
બાંધણુ સાડ.
૦૧ રેલવે પર લેખ
જવાની મળુરી
૨) વઢવાણુ સુધી
રેલવે ભાડાના

૩૧

૧૨૯૧

તમારા ભરતીયા મુજબ ખરીદ ખાતે
ઉધારીને. તેનો વાવડો માસર નોકરોએ

ખા. પા. ૭

૩૪૧૧૦૧

૯૭૧૧ ધીમણુ પ) વેચવા સાડ
મેમણુ. અલી ઉમર સાથે
મોકલ્યું તેના દર ૩
૧૯૧૧ લેખે.

ખા. પા. ૭

૧૨૯૧) ૦૧ શ્રી ખરોદ ખાતે ઉધાર.
૧૨૯૧ રેશમી ધોતી જોટા
નં ૨૦.

૧૨૯૧) ધોતી જોટાનં ૨૦ દર ૩૭
લેખે ૩૧૪૦) થાય
બાદ ટકા દશ વળતે
૩૧૪) બાદ જતાં
૩૧૨૬) ખરા.
૩૧ ખરા જાત.

૧) ખાદી હાથ ૮
બાંધણુ સાડ.

૦૧ રેલવે પર લેખ
વાની મળુરી.

૨) વઢવાણુ સુધી રે-

લવે ભાડાના

૩૧

૧૨૯૧

તે શ્રી અમદાવાદના
પરી. કસળચંદ વહરાજ
ને ખાતે જમા.

૧૧૧૧૦૧ વઢવાણુથી રાજકોટ સુધી ભા-
ડાના હા. મેમણુ. અલી ઉમરને.

૧૩૧) ૦૧

ખા. પા. ૪

૨૫૩૧૦૧

૯૭૧૧ શ્રીપરાંત જણુસે.

૮૪) નગદ રોકડા મુંબઈગરા
૩૧૧ છૂટા પૈસાનં ૨૪૦

૯૭૧૧

૩૪૧૧૦૧

રે. મા. ૮

સંવત ૧૯૪૧ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૧ વાર ગરેઉ તા. ૧૬ માહે એપ્રિલ
સને ૧૮૮૫

જ

ઉ

૮૭૧૧ શ્રી પરાંત જણુસે છે
૧૧૦૧૩ શ્રી વકરા ખાતે જમા
૧૧૦૧૩ રેશમી ધોતી જો-
ટા નં. ૧૫ની કીમતનાખા
વા. સાળંગગર તુળશીગર
ને ખાતે ઉધારીને

ખા. પા. ૪

૯૭૧૧ શ્રી ગામ વઢવાણના શાહ.
માણિકચંદ કેશવજીના હથુખા
તે જમા ચૈત્રવદ ૫ શનેઉ
૯૨)૫ ધી મણુ. ૫)ના તમારા
ભરતીયા મુજબ તમારે
ખાતે ઉધારીને.
પાર. ખોટના શ્રી ધી ખાતે
ઉધારીને.

૯૭૧૧

ખા. પા. ૭

૨૯૫૧૧૩

૧૧-૧૧૩ખાવા. સાળંગગર તુળશીગર.
૯૮૧ રેશમી ધોતી જોટા
નં. ૧૫ ની પડતર કી-
મત.
૧૨૧૩ વટાવ ૩૯૮૧ નો અ.
ઢાર આની લેખે.

૧૧૦૧૩

૯૮. તમારો ચુમારનો. ગણેશલે-
ઈ ગયોછે તે શ્રીવકરા ખાતે
જમા કરીને.

ખા. પા. ૨

૯૨)૫ શ્રીવઢવાણના શાહ. માણિક-
ચંદ કેશવજીને ખાતે ઉ. ચૈત્ર
વદ ૫ શનેઉના.
૯૫) ધીમણુ ૫) દર ૩ ૧૯)
લેખે લેખાણું તેના

૨) રાજકોટથી વઢવાણ સુ-
ધીના ભાડાના મેમણુચલી
ઉભરને તમોએ આપ્યા
તેના.

૦૧૧૨૦ તમારી દલાલીના ૩
૯૫) ની સેંકડે ટકા
લેખે.

૨૧૧૨૦

૯૨)૫

તમારા ભરતીયા મુજબ તમારે
ખાતે ઉધારી તમારા હથુ
ખાતે જમા કરીને.

ખા. પા. ૬

પાર. શ્રીધી ખાતે ઉધાર ચૈત્ર વદ
૫ શનેઉ.

પાર. ધીમણુ ૫) ની ખોટ-
ના વઢવાણના શાહ. મા-

રો. પા. ૯

લોકચંદ કેશવજીના હ-
થુ ખાતે જમા કરીને.

ખા. પા. ૪

૨૦૮)૩.

૨) વધધટ ખાતે ઉધાર

૨) સિલક મેળવતાં ખૂટયા

ખા. પા. ૬

૮પા|| શ્રીપરજી જણસે

૮૨) નગદ મુંળઈગરા,

૩|| ઇશ પૈસા નં. ૨૪૦

૮પા||

૨૯પા||૩

સંવત ૧૯૪૧ના પ્રથમજેઠ સુદ ૧ બાર સુકરે તા. ૧૫ માહે મેસને ૧૮૮૫

જ

ઉ

૮પા|| શ્રી પરાંત જણસે.

૨) શ્રી વધધટ ખાતે જમા

૨) નગદ વૈશાખ શુદ ૧ ને

મેળમાં ખૂટલા તે પગી મેધજી

બલાને આપેલા સાંભરી આવ

તાં તેને ખાતે ઉ

ખા. પા. ૬

૧૫) શ્રી વકરા ખાતે જમા.

૧૫) સિંકદરનામાની ચોપડી
નં ૧૨ રોકડેથી છૂટક વેચી તેના

ખા. પા. ૪

૭૫) શ્રી વટાવ ખાતે જમા.

૭૫) ધી મણ પં) દર ૩૧૭||

ને ભાવે સહી કરેલું ન આવ

તાં દર ૩૧૯)ને ભાવે ભાવ ખં

ડી વાળ્યો તેના નકાના શાહ ન-

થુ હરખચંદને ખાતે ઉધારીને

ખા. પા. ૬

૨) પગી. મેધજી બલાને ખાતે ઉ.

૨) નગદ વૈશાખ શુદ ૧ ને દિ-

વસે આપેલા તે સરત ચૂક-

થી માંડવા રહી ગયેલા તે

યાદ આવેથી શ્રીવધધટ ખાતે

જમા કરીને.

ખા. પા. ૩

૭૫ શાહ. નથુ હરખચંદને ખાતે ઉ.

૭૫) ધી મણ પં) દર ૩૧૭||

ને ભાવે આજની તેરીખનું અ-

મોઝે સહી કરેલું તે તમોઝે ન

આપતાં ૩૧૯) ને ભાવે ભાવ

ખંડી વાળ્યો તેના દર મણે

૩૧|| લેખે તે વટાવખાતે જમા

કરીને.

ખા. પા. ૨

૧૫૦૦) વોરા. વખતચંદ હીરાચંદને

ખાતે ઉધાર.

સે. પા. ૧૦

૫૦૦) શ્રીહુંડી ખાતે જમા.

૫૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી મુ-
ખાપ્તના ઠા. અગરશી કચરા ઉપર
ની, લખી અત્રેથી અમારી, રા-
ખ્યા શાહ નીમચંદ નાનજી પા
સેથી, શાહ જોગી, મુદત દિન
વળતાની, લખી પ્રથમ જેઠશુદ
૧ વાર શુકરની દા. ૦૧ રોકડેથી

ખા. પા. ૫

૨૧૧ શ્રી હુંડીઆમણ ખાતે જમા

૨૧૧ હુંડી નં. ૧ ૩૫૦૦)નીદા-
૦૧ લેખે મુખાઈની શાહ. ની-
મચંદ નાનજીને આપી તેના.

ખા. પા. ૫

૧૫૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે જમે

૧૫૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી અ-
ગદાવાદના પરી. કસળચંદ વ-
છરાજ ઉપરની, લખી અત્રેથી
અમારી, રાખ્યા વોરા. વખતચંદ
હીરાચંદ પાસેથી, શાહ જોગી,
મુદતવાર ભોમની લખી પ્રથમ
જેઠ શુદ ૧ વાર શુક સરભર
ભાવે ખાતે ગાંડી વોરા વખત
ચંદ હીરાચંદને આપી તેના તેને
ખાતે ઉધારીને

ખા. પા. ૫

૨૧૮૦૧

૧૫૦૦) હુંડી નં. ૧ અગદાવાદ
ના પરી. કસળચંદ વછરાજ
ઉપરની, લખી અત્રેથી અમા-
રી, રાખ્યા તમારી પાસેથી,
શાહ જોગી, મુદતવાર ભોમ-
ની, લખી પ્રથમ જેઠ શુદ ૧
વાર શુકર સરભર ભાવે તે હું-
ડી ખાતે જમે કરીને.

ખા. પા. ૨

૪૦૦) શ્રી અમદાવાદના પરી. કસ-
ળચંદ વછરાજને ખાતે ઉધાર.

૪૦૦) હુંડી નં. ૧ અમારા ઉ-
પરની, લખી તમારી, રાખ્યા શાહ
હીસંગ જેચંદ પાસેથી, શાહ
જોગી, મુદત દિન વળતાની લ-
ખી વૈશાખવદ ૧ વાર ભોમની
આ હુંડી લેખ શાહ ઉમેદ કમ-
ળશીઆવેથી ખોળાધરશાહ. હ
હીસંગ કસળચંદ લેખ નાણાં
આપ્યાં તે.

ખા. પા. ૭

૧૯૭૭)

૨૦૩ શ્રી પરાંત જણુસે

૨૦૨) નગદ મુખાઈગરા.

૧૧ છૂટા પૈસા નં. ૮૦

૨૦૩૧

૨૧૮૦૧

સંવત ૧૯૪૧ના પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ વાર ગરેઉ. તા. ૨૮ માહે મે સને ૧૮૮૫

જ

ઉ

૨૦૩) શ્રી પરાંત જાણુસે છે.

૫૦૦) શ્રી મુંગાઈના ઠા. અમરશી ક

ચરાને ખાતે જમે.

૫૦૦) હુંડી નં. ૧ તમારા ઉ-

પરની, લખી અત્રેથી અમારી,

રાખ્યા શાહ નીમચંદ નાનજી

પાસેથી, શાહજોગી, મુદત દિ-

ન વળતાની, લખી પ્રથમ જોડ

શુદ્ધ ૧ વાર શુકની તે શકરાઈ

આવેથી હુંડી ખાતે ઉધારીને.

ખા. પા. ૮

૧૫૦૦) શ્રી અમદાવાદના પરી. કસ

જયંદ વછરાજને ખાતે જમે.

૧૫૦૦) હુંડી નં. ૧ તમારા

ઉપરની, લખી અત્રેથી અમા-

રી, રાખ્યા વોરા વખતચંદ

હીરાચંદ પાસેથી, શાહ જોગી,

મુદતવાર ભોમની, લખી પ્ર-

થમ જોડશુદ્ધ ૧ વાર શુક, તે

શકરાઈ આવેથી હુંડી ખાતે

ઉધારીને.

ખા. પા. ૭

૦૮) શ્રી હુંડીઆગણુ ખાતે જમે.

૦૮) હુંડી નં. ૧ ૩ (૧૫૦)નીદા.

૬૬૧૧ લેખે અમદાવાદની, પરી,

૫૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે ઉધાર.

૫૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી મું-

ગાઈના ઠા. અમરશીકચરાઉ-

પરની, લખી અત્રેથી અમારી, રા

ખ્યા શાહ નીમચંદ નાનજી પા-

સેથી, શાહ જોગી, મુદત દિન વ-

ળતાની, લખી પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧

વાર શુકની તે શકરાઈ આ-

વેથી મુંગાઈના ઠા. અમરશીક

ચરાને ખાતે જમે કરીને.

ખા. પા. ૫

૧૫૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે ઉધાર.

૧૫૦૦) હુંડી નં. ૧ અ-

મદાવાદના પરી. કસજયંદ

વછરાજ ઉપરનો, લખી અ-

ત્રેથી અમારી, રાખ્યા વોરા.

વખતચંદ હીરાચંદ પાસેથી,

શાહજોગી, મુદતવાર ભોમની,

લખી પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧ વાર

શુક. તે શકરાઈ આવેથી પ-

રી. કસજયંદ વછરાજને ખાતે

જમે કરીને.

ખા. પા. ૫

૧૫૦) પરી. કરસનજી મૂળચંદને

ખાતે ઉ.

રો. પા. ૧૨

કરસનજી મૂળચંદની દુકાનેથીલી-
ધી તેના મળ્યા.

ખા. પા. ૫

૧૦૦) શાહ નથુ હરખચંદને ખાતે જમે
૧૦૦) હુંડી નં. ૧ મુંબાઈની
લક્ષ્મદાસ ખીમજી ઉપરની,
લખી અત્રેથી તમારી, રાખ્યા
અમારી પાસેથી, શાહ જોગી,
મુદતવાર ભોમની. લખી પ્રથ-
મ જોડશુદ ૧૫ વાર ગરેઉની
સરભર ભાવે ખાતે લીધી તે
શ્રી હુંડી ખાતે ઉધારીને.

ખા. પા. ૨

૧૧૦૦) વોરા. વખતચંદ હીરાચંદને
ખાતે જમે.
૧૧૦૦) નગદ રોકડા મુંબાઈ
ગરા હા. અગારો ગુમાસ્તો.
લીલાધર લેઈ આવ્યો છે.

ખા. પા. ૨

૧) શ્રી હુંડી આમણ ખાતે જમે.

૧) હુંડી નં. ૧ રૂ૪૦૦) ની,
શ્રી અમદાવાદની, શાહ મનસુખ
સુરચંદ પાસેથી, દા. રૂ ૬૯૧૧
ને ભાવે વેચાતી લીધી તેના વ-
ટાવનો.

ખા. પા. ૫

૫૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે જમે.

૫૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી ક-

૧૫૦) હુંડી નં. ૧ અમદાવાદના
પરી. કસળચંદ વહરાજ ઉપરની,
લખી અત્રેથી તમારી, રાખ્યા
અમારી પાસેથી, શાહ જોગી,
મુદતદિનચાર ચારની લખી પ્ર-
થમ જોડશુદ ૧૫ વાર ગરેઉ દા.
૬૯૧૧૧૧ રોકડેથી લીધી તેના આ
ખા. આ હુંડી શ્રી અમદાવાદના
શેઠ વાડીલાલ પાનાચંદને ખીડી.

ખા. પા. ૩

૧૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે ઉધાર.

૧૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી મુંબા-
ઈની શેઠ. લક્ષ્મદાસ ખીમજી
ઉપરની લખી અત્રેથી શાહ
નથુ હરખચંદની, રાખ્યા અ-
મારી પાસેથી, શાહ જોગી, મુ-
દતવાર ભોમની, લખી પ્રથમ
જોડશુદ ૧૫ વાર ગરેઉની, તે
શાહ નથુ હરખચંદને ખાતે
જમે.

ખા. પા. ૫

૪૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે ઉધાર.

૪૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી અમ-
દાવાદના પરી. કસળચંદ વ-
હરાજ ઉપરની, લખી કપડવ-
ણું જથી પરી. અમથાભાઈ મો-
હનલાલની, રાખ્યા શાહ મ-
નસુખ સુરચંદ પાસેથી, શાહ

રો. પા. ૧૩

પડવણુંજના પરીત. પાનાચંદ
કુબેર ઉપરની લખી અમદાવાદ
થી પરીત. કસળાચંદ વછરાજ
ની, રાખ્યા શાહ રતનચંદ જે
ચંદ પાસેથી, શાહ જોગી, ખાં-
ધી મુદતની બીજા જેઠશુદ ૧
વાર શનેઉની લખી પ્રથમજેઠ
શુદ ૧૧ ને વાર રવેઉ. તે બા-
વા સાળંગર તુળશીગરને રો-
કેથી આપી તેના આબ્યા.

દા. ૩૧) =

ખા. પા. ૫

૧૧) = શ્રી હુંડીઆમણુ ખાતે જમે.

૧૧) = હુંડી નં. ૧ શ્રી ક-
પડવણુંજની, ૩૫૦૦)ની દા.
૩૧) = ને ભાવે બાવા. સા
ળંગર તુળશીગરને વેચાતી
આપી તેના વટાવના.

ખા. પા. ૫

૧૮૦૦) શ્રી વઢવાણના શાહ માણે

કચંદ કેશવજીને ખાતેજમે.

૧૮૦૦) હુંડી નં. ૧ અ

ત્રેની, પરી. કરસનજી મૂ-
ળચંદ ઉપરની, લખી વ-
ઢવાણના શાહ કુંવરજીના-
થાની, રાખ્યા તમારી પા-
સેથી, શાહ જોગીતરતમુ-
દતની, લખી પ્રથમ જેઠ

શુદ ૧૧ વાર રવેઉની, તે-
નાં નાણાં ખોળાધર વોરા.

જોગી, મુદત દિનચાર ચારની
લખી પ્રથમ જેઠશુદ ૧ વાર
શુક. તે હુંડી રાખ્યાવાળા
ધણી ભાવેથી ખોળાધર શાહ
સદ્ગિચંદ દીપચંદને લેઈ ના-
ણાં આપ્યાં તેના. દા. ૯૯૧૧

ખા. પા. ૫

૫૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે ઉધાર.

૫૦૦ હુંડી નં. ૧ શ્રી કપડ-
વણુંજના પરીત. પાનાચંદ કુ-
બેર ઉપરની, લખી અમદાવા-
દના પરીત. કસળાચંદ વછરાજ
ની, રાખ્યા શાહ રતનચંદ જે-
ચંદ પાસેથી. શાહ જોગી, ખાં-
ધી મુદતની બીજા જેઠશુદ ૧
વાર શનેઉની, લખી પ્રથમજે-
ઠશુદ ૧૧ વાર રવેઉની, તે રા-
ખ્યા વાળા ધણી પાસેથી ખો-
ળાધર શાહ. જગજીવન જેઠ
શાહને લેઈ નાણાં આપ્યા તે-
ના દા. ૩૧) ને ભાવે.

ખા. પા. ૫

૫) શ્રી હુંડીઆમણુ ખાતે ઉધાર.

૫) હુંડી નં. ૧ ૩૫૦૦)ની ક-
પડવણુંજની, શાહ રતનચંદ
જેચંદ પાસેથી દા. ૩૧) ને ભાવે
વેચાતી લીધી તેના વટાવના.

ખા. પા. ૫

૨૦૧) શ્રી વઢવાણના શાહ માણેક-
ચંદ કેશવજીને ખાતે ઉધારત-

રો. પા. ૧૪

વખતચંદ હીરાચંદનેઆપી
લીધાં તેના

ખા. પા. ૬

૨૦૧) વોરા. વખતચંદ હીરાચંદને
ખાતે જમે.

૨૦૧) હુંડી નં. ૧ ૩૨૦૦)

ની શ્રી મુંબાઈના ઠા. અમર-
શા કચરાપરની, લખી અત્રે-
થી તમારી, રાખ્યા વઢવાણ-
ના શાહ માણેકચંદ કેશવજીની
વતી અમારી પાસેથી, શાહ
જોગી, તરત મુદતની, લખી
પ્રથમ જોઈશુદ ૧૫ વાર ગરે-
ઉની દા. ૩ ૦૧ લેખે તે શ્રી
મુંબાઈના શેઠ લક્ષ્મદાસ ખી
મજી પર ખીડો તે શાહ માણે-
કચંદ કેશવજીને ખાતે ઉધારીને

ખા. પા. ૨

૨૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે જમે.

૨૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી ખે-

ડાની શાહ રાયચંદ પૂજાશાહ
ઉપરની, લખી અત્રેથી અ-
મારી, રાખ્યા શાહ નયુ હર-
ખચંદ પાસેથી, શાહ જો-
ગી, બાંધી મુદતની દેખાડ
થયા પછી પંદર દિવસની,
લખી પ્રથમ જોઈશુદ ૧૫વાર
ગરેઉની. દા. ૩ ૩)લેખે.

ખા. પા. ૫

૬) શ્રી હુંડીઆમણ ખાતે જમે.

૬) હુંડી નં. ૧ ૩ ૨૦૦)ની

મારી વતી.

૨૦૧) હુંડી નં. ૧ ૩૨૦૦)

ની શ્રી મુંબાઈના ઠા. અમરશી
કચરાપરની, લખી અત્રેથીવોરા
વખતચંદ હીરાચંદની, રાખ્યા
તમારી વતી અમારી પાસેથી,
શાહજોગી,તરત મુદતની, લખી
પ્રથમજોઈશુદ ૧૫ વાર ગરેઉની,
દા.૩૦૧ને બાવે મુંબાઈના શેઠ
લાક્ષ્મદાસ ખીમજી ઉપર ત-
મારા લખવાથી ખીડી તેનાવો-
રા. વખતચંદ હીરાચંદનેખાતે
જમે કરીને.

ખા. પા. ૬

૨૩૫૦) વોરા. વખતચંદ હીરાચંદને
ખાતે ઉધાર.

૨૩૫૦) નગદ રોકડા મુંબાઈ-
ગરા હા. શુમારતો. લીલાધર
ભરી આલ્યો છે.

ખા. પા. ૨

૫૭૦૬)

૪૧૨૧ શ્રી પરાંત જળુસ.

૪૧૧) નગદ મુંબાઈગરા.

૧૧ છુટા પૈસા નં. ૮૦

૪૧૨૧

૬૧૧૮૧

રો. પા. ૧૫

શ્રી ખેડાની, શાહ નથુ હરખચં
દને દા. ૩૩)ને ભાવે આપી તેના
વટાવના.

ખા. પા. ૫

૧૧૧૮૧

સંવત ૧૯૪૧ના બીજા જોડશુદ્ધ ૧ વાર શનેઉ તા. ૧૩ મી ગાહેજ્યુન
સને ૧૮૮૫

જ

૪૧૨૧ શ્રી પરાંત જલસે છે.

૧૫૦) પરી. કરસનજી મૂળચંદને
ખાતે જમે. પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫
વાર ગરેઉની તેરીખના.

૧૫૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી અમ-
દાવાદના પરી. કસળચંદ વ-
છરાજ ઉપરની, લખી અત્રે-
થી તમારી, રાખ્યા અમારી
પાસેથી, શાહ જોગી, મુદતદિ
ન ચાર ચારની, લખી પ્રથમ
જોડશુદ્ધ ૧૫ વાર ગરેઉની, તે
શકરાયાનોજવાળ આવતાંશેઠ.
વાડીલાલ પાનાચંદને ખાતે
ઉધારીને.

ખા. પા. ૩

૧૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે જમે.

૧૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી મુંબાઈ
ની શેઠ લક્ષ્મિદાસ ખીમજી
ઉપરની, લખી અત્રેથી શાહ
નથુ હરખચંદની, રાખ્યા

ઉ

૧૫૦) શ્રી અમદાવાદના શેઠ. વાડી-
લાલ પાનાચંદને ખાતે ઉધાર,
૧૫૦) હુંડી નં. ૧ અમદા-
વાદના પરી. કસળચંદ વછ-
રાજ ઉપરની, લખી અત્રેથી
પરી. કરસનજી મૂળચંદ, રાખ્યા
અમારી પાસેથી, શાહ જોગી,
મુદત દિન ચારચારની, લખી
પ્રથમ જોડ મુદ્દ ૧૫ વાર ગ-
રેઉની. તે શકરાયાનો તમારો
જવાળ આવતાં પરી. કરસન-
જી મૂળચંદને ખાતે જમે કરીને.

ખા. પા. ૭

૧૦૦) શ્રી મુંબાઈના ઠા. અમરશી ક-
ચરાને ખાતે ઉધાર.

૧૦૦) હુંડી નં. ૧ મુંબાઈ-
ની શેઠ લક્ષ્મિદાસ ખીમજી
ઉપરની, લખી અત્રેથી શાહ
નથુ હરખચંદની, રાખ્યા અ-
મારી પાસેથી, શાહજોગી, મુ-

રો. પા. ૧૬

અમારી પાસેથી, શાહજોગી,
મુદત વાર ભોમની, લખી પ્ર-
થમ જેઠ શુદ ૧૫ વાર ગરે-
ઉની, તે શકરાયાનો જવાબ
આવતાં શ્રી મુ'બાઇના ઠા. અ-
મરસી કચરાને ખાતે ઉધારીને.

ખા. પા. ૫

૪૦૦) શ્રી હુંડી ખાતે જમા.

૪૦૦) હુંડી નં. શ્રી અમ-
દાવાદની, પરી. કસળચંદ વછ
રાજ ઉપરની, લખી કપડવણું-
જથી પરી. અમથાભાઈ મો-
હનલાલની, રાખ્યા શાહ મન-
સુખ સુરચંદ પાસેથી, શાહ-
જોગી, મુદત દિન ચારચારની
લખી પ્રથમ જેઠ શુદ ૧ વાર
શુક્ર. તેનાં નાણાં જમા કર્યાનો
જવાબ આવતાં પરી. કસળ-
ચંદ વછરાજને ખાતે ઉધારીને.

ખા. પા. ૫

૨૦૦) શ્રી અમદાવાદના પરી. કસ-

૨૦૦) ભલામણ પત્ર નં. ૧
શ્રી ખેડાના શાહ રાયચંદ પૂ-
જશાહ ઉપર તમોએ અમારા
લખવાથી મોકલતાં તે શકરા
યાનો જવાબ આવતાં હુંડી
ખાતે ઉધારીને.

દત વાર ભોમની. લખી પ્રથમ
જેઠશુદ ૧૫ વાર ગરેઉની, તે
શકરાયાનો તમારો જવાબ આ-
વતાં શ્રીહુંડી ખાતે જમે કરીને.

ખા. પા. ૮

૪૦૦) શ્રી અમદાવાદના પરી. કસળ-
ચંદ વછરાજને ખાતે ઉધાર.

૪૦૦) હુંડી નં. ૧ અમદા-
વાદની તમારા ઉપરની, લખી
કપડવંજથી પરી. અમથાભાઈ
મોહનલાલની, રાખ્યા શાહ મ-
નસુખ સુરચંદ પાસેથી, શાહ
જોગી, મુદત દિન ચારચારની,
લખી પ્રથમ જેઠશુદ ૧ વાર
શુક્રની, આનાં નાણાં અમારે
ખાતે જમા કર્યાનો જવાબ આ-
વતાં શ્રી હુંડીખાતે જમા કરીને.

ખા. પા. ૭

૨૦૦) શ્રી હુંડીખાતે ઉધાર.

૨૦૦) હુંડી નં. ૧ ખેડાના
શાહ રાયચંદ પૂજશાહ ઉપર
ની, લખી અત્રેથી અમારી, રા-
ખ્યા શાહ નથુ હરખચંદ પા-
સેથી, શાહજોગી, ખાંધી મુદ-
તની, દેખાડ થયા પછી ખાર
દિવસની. લખી પ્રથમ જેઠશુદ
૧૫ વાર શુક્રની, તે પરી. ક-
સળચંદ વછરાજના ભલામણ

ખા. પા. ૭
૧૧૦૧૩ ખાવા. સાળંગગર તુળશીગર-
૧૧૦૧૩ રૂ ૧૧૦૧૧ રોકડા ત
થા પૈસા નં. ૨ હા. તમારો
ગુમાસ્તો ગણેશ ભરી ગયો છે.

ખા. પા. ૨
૦) - શ્રી અર્ચ ખાતે જન્મે.
૦) - પોસ્ટકાર્ડ નં. ૪ રોકડ.
ઉઘી વેચ્યાં તેના આવ્યા.
ખા. પા. ૨
૧૩૭૨૧૧૧ - ૧૧

પત્રથી શિક્ષણતાં તેને ખાતે જ-
મા કરીને.

ખા. પા. ૫
૧૨) શ્રી ભાડાખાત ઉધાર.
૧૨) દુકાનના ભાડાના. સં-
વત ૧૯૪૧ ની સાલના માસ
૧૩ ના ભાડાના. હા. શાહ
નીમચંદ નાનજીને.

ખા. પા. ૫
(૬૨)
૫૧૦૧૧ - શ્રી પરાંત જળુસે.
૫૦૯૧ નગદ મુંબઈગરા.
૧૧ - ૧૧ છૂટા પૈસા. ૮૬
૫૧૦૧૧ - ૧૧
૧૩૭૨૧૧૧ - ૧૧

સંવત ૧૯૪૧ ના આસો વદ ૦) વાર શુક્ર પછીનો અચડમેળ.

જ

૫૧૦૧૧ - ૧૧ શ્રી પરાંત જળુસે છે.
૫૧૧૧૧૧ વોરા. વખતચંદ હીરાચંદને
ખાતા જન્મા.
વ્યા. પા. () મેથી
૫૧૧૧૧૧ વ્યાજ માસ ૧૦૩૧૩)
દર ૦૧ સેમે તે શ્રી વ્યાજ
ખાતે ઉધારીને.

ખા. પા. ૨
૨૭૧૧૧૭ શ્રી અમદાવાદના પરી. ક-
સળચંદ વજીરરાને ખાતે જ-
મા. વ્યા. પા. ૧ લેથી.

ઉ

૨૧૧૨૩૧૧ શ્રી અમદાવાદના શેઠ વા-
ડીલાલ પાનાચંદને ખાતે જી.
વ્યા. પા. () થી.
૨૧૧૨૩૧૧ વ્યાજ માસ ૭૩૦)
દા. ૦૧ સેમે તે શ્રી વ્યાજ
ખાતે જન્મા.

ખા. પા. ૭
૩૧ પગી મેઘજી બલાને ખાતે ઉ.
વ્યા. પા. ૨ જેથી.
૩૧૩૧ વ્યાજ માસ ૨૨૫૧૧
દા. ૧૧

રો. પા. ૧૮

૨૮૧૧ જાના વ્યાજ માસ

૫૬૭૧૧૧ દાના લેખે.

૫.

૦૧૬ ઉધાર વ્યાજ માસ ૧૧૭

દાના = લેખે.

૨૭૧૧૧૭ નકી.

તે શ્રી વ્યાજ ખાતે ઉધારીને.

ખા. પા. ૭

૧૧)૬૧ શ્રી મુખાધના ઠા. અમરશી

કચરાને ખાતે જમા વ્યા. પા.

() મેથી.

૧૧)૬૧ વ્યાજ માસ ૨૨૧૩

દા ના તે શ્રી વ્યાજ ખાતે ઉ-
ધારીને.

ખા. પા. ૮

૫૧૧૨૩૧૧ શ્રી વ્યાજ ખાતે જમા વિગત

ઉધાર તરફ છે.

૨૧૧૨૩૧૧ શેડ વાડીલાલ પાના

ચંદને ખાતે ઉધાર.

૩૧ પગીમેધજી ભલાને

ખાતે ઉધાર.

૫૧૧૨૩૧૧

ખા. પા. ૫

૫૧૧૨૩૧૧ વોરા. વખતચંદ હીરાચંદને

ખાતે જમા.

૫૧૧૨૩૧૧ ૩૪૭૦૧)ની ઊપાડ

સાલ મજકુરમાં તમારીયધતે

૫.

૦)૧૩૧ છૂટના

૩૧ નકી.

તે શ્રી વ્યાજ ખાતે જમા.

ખા. પા. ૩

૬૦૧૧૫ શ્રી વ્યાજ ખાતે ઉધાર વિ-
ગત જમા તરફ છે.

૫૧૧૬૧૧ વોરા. વખતચંદ

હીરાચંદને ખા. જ.

૨૭૧૧૧૭ પરી. કસળચંદ વછ-

રાજને ખાતે જમા.

૧૧)૬૧ ઠા. અમરશી કચરાને
ખાતે જમા.

૬૦૧૧૫

ખા. પા. ૪

૦૧૧૧ શ્રી અમદાવાદના પરી. કસળ-

ચંદ વછરાજને ખાતે ઉધાર.

૦૧૧૧ ૩૮૦૦)ની હુંડી શકારી

આખ્યાનીઆડતના.દા.૦) - ૧૧

તે શ્રી વટાવખાતે જમા કરીને

ખા. પા. ૭

૮૧૧૧ શ્રી વટાવખાતે ઉધાર વિગત

જમા તરફ છે.

૫૧૧૨૩૧૧ વોરા. વખતચંદ હી-

રાચંદને ખાતે જમા.

૨) = પરી. કસળચંદ વછરા-
જને ખાતે જમા.

ની આડતના દા. ૦) = લેખે,
તે શ્રી વટાવખાતે ઉધારોને.

ખા. પા. ૨

૨) = શ્રી અમદાવાદના પરી. કસળ-

ચંદ વછરાજને ખાતે જમા.

૨) = ૩૧૫૦૦ ની હુંડી તથા
૩૨૦૦ નું ભક્ષામણુ પત્ર તમે
શકારી આપ્યું તેની આડતના
દા. ૦) = લેખે તે શ્રી વટાવ
ખાતે ઉધારોને.

ખા. પા. ૭

૦૧૧ = શ્રી મુંગાધના ઠા. અમરશી ક-
ચરાને ખાતે જમે.

૦૧૧ = ૩૫૦૦ ની હુંડી તમે શ-
કારી આપી તેની આડતના દા
૦) = લેખે તે શ્રી વટાવ ખાતે
ઉધારોને.

ખા. પા. ૮

૦૧૧૧ શ્રી વટાવ ખાતે જમે વિગત ઉ-
ધારતરફ છે

૦૧૧૧ પરી. કસળચંદ વજરાજ
ને ખાતે ઉધારોને

ખા. પા. ૬

૪) ૮૧૧૧ શ્રી ખર્ચ ખાતે જમે ખા-
ખતે ખાતું માંડી વાળવા સાડ
વટાવ ખાતે ઉધારોને

૦૧૧ = ઠા. અમરશી કચરાને
ખાતે જમા.

૮૧૧ =

ખા. પા. ૬

૨૯) ૧૦ શ્રી ધીખાતે ઉધાર ખાખતે
ખાતું માંડી વાળવા સાડ વટાવ
ખાતે જમે કરી.

ખા. પા. ૪

૩૫૦) શ્રી ધર્મખાતે ઉધાર ખાખતે
ખાતું માંડી વાળવા વટાવખાતે
જમા કરીને.

ખા. પા. ૪

૧૨૧૩ શ્રી ખરીદ વકરા ખાતે ઉધાર,
ખાખતે ખાતું માંડી વાળવા સાડ
વટાવખાતે જમા કરીને.

ખા. પા. ૪

૧૧૧૧ શ્રી હુંડીઆમણુખાતે ઉધાર ખા-
ખતે ખાતું માંડી વાળવા સાડ
વટાવખાતે જમા કરીને

ખા. પા. ૫

૬૫૧૧ ૧૫ શ્રી વટાવખાતે ઉધાર ખા-
ખતે ખાતાં માંડી વાળવા સાડ
નીચેને ખાતે જમા કરીને.

૪) ૮૧૧૧ શ્રી ખર્ચ ખાતે જમા.

૭૬૧૧ શ્રી વ્યાજ ખાતે જમા.

૧૨) શ્રી ભાડાખાતે જમા.

(૫૭)

રો. પા. ૨૦

આ. પા. ૫	૯૫૥૧૫
૭૯૫— શ્રી વ્યાજ ખાતે જમેખા. જને ખાતું સરભર કરવાસાર વટાવ ખાતે ઉધારીને	આ. પા. ૬ ૬૦૪૧૧૯૧
આ. પા. ૫	૫૧૦૥૥— શ્રી પરંત જથ્થસે.
૧૨) શ્રી ભાડા ખાતે જમાખાળતેખાતું માંડી વાળવા સાર વટાવ ખા તે ઉધારીને	૫૦૯૫ મુખર્જીગરા. ૧૧— છૂટા પૈસા ન. ૮૬ ૫૧૦૥૥— ૧૧૧૫૩૩૥
આ. પા ૫	
૪૦૨૥૥૧૩ શ્રી વટાવ ખાતે જમા ખાળતે ખાતાં માંડી વાળવા સાર નીચેને ખાતે ઉધારીને ૨૯) ૧૦ શ્રી ધી ખાતે ઉધારીને ૩૫૦) શ્રી ધઉ ખાતે ઉધારીને ૧૨૩ શ્રી ખરીદ વકરા ખાતે ઉધારીને ૧૧૧ શ્રી હુંડીઆમણ ખાતે ઉધારીને ૪૦૨૥૥૧૩ આ. પા. ૬ ૧૧૧૫૩૩૥	

ખાતાવહીનો ચોપડો.

રાહુર રાજકોટના રહીશ મોદી ડોસાભાઈ ગોરધનદાસનો ખાતાવહીનો
ચોપડો સંવત ૧૯૪૧ ની સાલનો.

ખાતાવહીનું સંકળણિયું.

ખાતાનું નામ.	પૃષ્ઠ.	ખાતાનું નામ	પૃષ્ઠ
અ શ્રી મુંગધના દા. અ } મરશીકચરા. }	૮	મ, શ્રી વઢવાણના શાહ મા } લોકચંદ કેશવજી..... }	૬
ક. પરી કરસનજી મુંગચંદ... } શ્રી અમદાવાદના પરી. }	૩	વઢવાણના શાહ મા- } લોકચંદ કેશવજીનું હથુ }	૭
કસળચંદ વછરાજી ... }	૭	ખાતું.....	૭
લ. શ્રી ખચેખાતું.....	૫	પા. ગીઠાભાઈ હુંગરદાસ	૩
શ્રી ખરીદ વકરાખાતું.	૪	પગી મેઘજીભલા.....	૩
ઘ. શ્રી ઘઉંખાતું.....	૪	વ. શ્રી વેરા વખતચંદદહીરાચંદ	૨
શ્રી ઘરેણાખાતું.....	૬	શ્રી વટાવખાતું.	૬
શ્રી ધીખાતું.....	૩	શ્રી વધધટ ખાતું	૬
ડ. મોદી ડોસાભાઈ ગોરધનદાસ	૨	શ્રી અમદાવાદના શેઠ. }	
ન. શાહ નથુ હરખચંદ...	૨	વાડીલાલાલ પાનાચંદ }	૭
મ. શ્રી ભાડાખાતું.....	૫	શ્રી વ્યાજખાતું	૪
		સ, ખાવા સાળંગર તુળ. }	
		શીગર.	૨
		હ. શ્રી હુંડીખાતું.	૫
		શ્રી હુંડીઆમણખાતું ...	૫

ખા. પા. ૨

મોદી. હોસાભાઇ ગોરધનદાસનું ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

૪	ઉ
૫૦૦) રો. પા. ૧ કાર્તિકશુદ ૧ રવેઉ	૫૦૦) ખાકીદેવા.
૫૦૦)	૫૦૦)
૫૦૦) ખાકી દેવા સંવત ૧૯૪૧ના આસો વદ૦)) શુકરે.	

શાહ નથુ હરખચંદનું ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

૪	ઉ
૪) રો. પા. ૧ કાર્તિકશુદ ૧ રવેઉ.	૧૦) રો. પા. ૬ કાગણશુદ ૧ સોમે.
૧) રો. પા. ૧ ગાગશરશુદ ૧ ભોમે.	૨૫) રો. પા. ૬ ચૈત્રશુદ ૧ ભોમે.
૫) રો. પા. ૪ કાગણશુદ ૧ સોમે.	૭૫) રો. પા. ૯ પ્રથમ જ્ઠેશુદ ૧ શુકરે.
૧૦૦) રો. પા. ૧૨ પ્રથમ જ્ઠેશુદ ૧ પગરે.	૧૧૦)
૧૧૦)	

વોરા. વખતચંદ હીરાચંદનું ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

૪	ઉ
૩૪૦૦) રો. પા ૪ કાગણશુદ ૧ સોમે	૫૮૪૧ = રો. પા. ૫ કાગણશુદ ૧ સોમે.
૧૧૦૦) રો. પા. ૧૨ પ્રથમ જ્ઠેશુદ ૧ પગરે,	૧૫૦૦) રો. પા. ૯ પ્રથમ જ્ઠેશુદ ૧ શુકરે.
૨૦૧) રો. પા. ૧૪ પ્રથમ જ્ઠેશુદ ૧ પગરેઉ.	૨૩૫૦, રો. પા. ૧૪ પ્રથમ જ્ઠેશુદ ૧ પગરે.
૪૭૦૧)	૪૪૩૪૧ =
૫૧૧૧૬૧ રો. પા. ૧૭ વ્યાજના.	૩૨૪/૬૧૧ ખાકીદેવા.
૫૧૧ = રો. પા. ૧૮ ઉપાડની આડતના	૪૭૫૮૧ ૧૯
૪૭૫૮૧ ૧૯	
૩૨૪/૬૧૧ ખાકી દેવા. સંવત ૧૯૪૧ ના આસો વદ૦)) શુકરે.	

ખાવા સાળંગગર તુળશીગરનું ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

૪	ઉ
૧૧૦૧૩ રો. પા. ૧૭ ખીજ જ્ઠેશુદ ૧ શનઉ.	૧૧૦૧૩ રો. પા. ૮ વૈશાખશુદ ૧ પગરેઉ.
૧૧૦૧૩	૧૧૦૧૩

(૬૦)

ખા. પા. ૩

પરી. કરસનજી મૂળચંદનું ખાતું. સંવત ૧૯૪૧

જ	ઉ
૧૫૦) રો.પા. ૧૫ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરેઉ. ૧૫૦)	૧૫૦) રો.પા. ૧૧ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરેઉ. ૧૫૦)

ખા. મીઠાભાઈ ડુંગરદાસનું ખાતું. સંવત ૧૯૪૧

જ	ઉ
૩૫૦૦) રો.પા. ૨ પોષ શુદ્ધ ૧ ગરેઉ ૩૫૦૦)	૧૦૦) રો.પા. ૨ પોષશુદ્ધ ૧ ગરેઉ. ૩૪૦૦) રો.પા. ૪ ફાગણ શુદ્ધ ૧ સોમે. ૩૫૦૦)

પગી. મેધજી ભલાનું ખાતું. સંવત ૧૯૪૧

જ	ઉ
૧૫) રો.પા. ૨ પોષશુદ્ધ ૧ ગરેઉ. ૨૧) રો.પા. ૩ પોષશુદ્ધ ૧ ગરેઉ. ૧૭૧) આકી લેણા. ૬૭૧)	૪) રો.પા. ૧ કાર્તિક શુદ્ધ ૧ રવેઉ. ૧) રો.પા. ૧ માગશર શુદ્ધ ૧ ભોમે ૨૧) રો.પા. ૨ પોષશુદ્ધ ૧ ગરેઉ. ૪૧૧) રો.પા. ૫ ફાગણશુદ્ધ ૧ સોમે. ૬૭૧)
૧૦) રો.પા. ૬ ચૈત્રશુદ્ધ ૧ ભોમે. ૧૦) ૪૫૫ આકી લેણા. ૫૫૫	૫૦) આકી લેણા સંવત ૧૯૪૧ ના ફાગણ શુદ્ધ ૧ સોમે તેનાં કાંધાં નં. ૫ માંડયાં છે. ૨) રો.પા. ૬ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧ શુકરે. ૫૨) ૩) રો.પા. ૧૭ વ્યાજના. ૫૫૫
	૪૫૫ આકી લેણા સંવત ૧૯૪૧ ના આસો વદ ૦) શુકરે.

શ્રીધી ખાતું. સંવત ૧૯૪૧

જ	ઉ
૨૦૦) રો.પા. ૨ પોષશુદ્ધ ૧ ગરેઉ મ. ૧૦) ૨૧) રો.પા. ૨ પોષશુદ્ધ ૧ ગરેઉ. મ. ૧) ૩) ૧૫ રો.પા. ૩ મહાશુદ્ધ ૧ સનેઉ મ. ૦) ૬	૩૬૦) રો. પા. ૧ માગશર શુદ્ધ ૧ ભોમે મ. ૨૦ ૨૧) રો.પા. ૨ પોષશુદ્ધ ૧ ગરેઉ મ. ૦) ૫

ખા. પા. ૪

૯૭૦ રો.પા. ૬ ચૈત્રશુદ્ધ ભોમે.મ. ૫)

૩૨૧૧૧૫ મ. ૧૬)૬

૭પારા બાકી લેણા ધી મ. ૩૧૧૬
પરાંત રહ્યું તેના દા.૩૧૬)લેખે.

૩૬૭)૧૭૧ મ. ૨૦)૫

૫૨૦ રો.પા. ૮ ચૈત્રવદપશનેકસોદના.

૩૬૮)૭૧ મ. ૨૦)૫

૨૬)૧૦ રો.પા. ૧૬ વટા.ખા.જમેકરીને.
૩૬૭)૧૭૧૭પારા બાકી લેણા ધી મ. ૩૧૧૬
દા. ૩૧૬) લેખે પરાંત રહ્યું
સંવત ૧૬૪૧ના આસો વદ ૦)
શુકરે.

સંવત ૧૬૪૧

શ્રી ધર્મ ખાતું

જ

૨૦૦૦) રો.પા. ૫ કાગળશુદ્ધ સોમે.
ક. ૫૦)

૨૦૦) ક. ૫૦)

૧૮૫૦) બાકી લેણા ધર્મ ક. ૫૦)
ના દા. ૩૩૭) લેખે પરાંત
રહ્યા તેના.

૩૮૫૦) ક. ૧૦૦)

ઉ

૩૫૦૦) રો.પા. ૨ પોપશુ. ૧ગરે. ૧૦૦)

૩૫૦૦) ક. ૧૦૦

૩૫૦) રો.પા. ૧૬ વટાવખાતે મેકરીને

૩૮૫૦) ક. ૧)

૧૮૫૦) બાકી લેણા ધર્મ ૫૦ દા.
૩૩૭) લેખે પરાંત રહ્યા તેના
સંવત ૧૬૪૧ આસો વદ ૦) શુકરે

શ્રી ખરીદ વકરા ખાતું.

સંવત ૧૬૪૧

જ

૧૧૦૧૩ રો.પા. ૮ વૈશાખશુદ્ધ ૧ગરેક

૧૫/રો. પા. ૬ પ્રથમ જેઠશુદ્ધ ૧શુકરે

૧૨૫૧૩

૪૨૧૧૦ બાકી લેણા માલપરાંત
રહ્યા તેના.

૧૬૮૧૩

ઉ

૨૫) રો.પા. ૪ મહાપા શનેક.

૧૩૧)૦૧ રો.પા. ૪ શુદ્ધ ૧ભોમે.

૧૫૬

૧૨૩રો.પા. ૧૬ વટાખાતે મેકરીને

૧૬૮

૪૨૧૧૦ બાકી લેણા સંવત ૧૬૪૧ના
આસો વદ ૦) શુકરે માલ પ-
રાંતના.

શ્રી બ્યાજ ખાતું

સંવત ૧૬૪૧

જ

૫) રો.પા. ૫ કાગળ શુદ્ધ સોમે.

૫)

ઉ

૬૦૧૫રો.પા. ૧ પરચૂરણ રકમોએ.

૬૦૧૫

ખા. પા. ૫

ખા. પા. ૧૮ પરચૂરણ રકમોએ

૧૦૧૧૨૩૧૧

૪૫૧- રો. પા. ૨૦ વટા ખાતે ઉધારીને.

૬૦૧૫

શ્રી હુંડી ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

૪૬

૫૦૦) રો. પા. ૧૦ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧ શુક્રે

૧૫૦) રો. પા. ૧૦ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧ શુક્રે

૫૫) રો. પા. ૧૨ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરેઉ

૨૦) રો. પા. ૧૪ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરેઉ

૧૦) રો. પા. ૧૫ બીજા જોડશુદ્ધ ૧ શનેઉ

૪૦૦) ૧. પા. ૧૬ બીજા જોડશુદ્ધ ૧ શનેઉ

૩૨૦૦)

ઉ

૫૦૦) રો. પા. ૧૧ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરે.

૧૫૦૦) રો. પા. ૧૧ પ્રથમ જોડશુ. ૧૫ ગરે.

૧૦૦) રો. પા. ૧૨ પ્રથમ જોડશુ. ૧૫ ગરે.

૪૦૦) રો. પા. ૧૨ પ્રથમ જોડશુ. ૧૫ ગરે.

૫૦૦) રો. પા. ૧૩ પ્રથમ જોડશુ. ૧૫ ગરે.

૨૦૦) રો. પા. ૧૬ બીજા જોડશુ. ૧ શનેઉ

૩૨૦૦)

શ્રી હુંડી આગણ ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

૪૭

૨૧) રો. પા. ૧૦ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧ શુક્રે.

૦૧= રો. પા. ૧૧ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરેઉ

૧) રો. પા. ૧૨ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરેઉ

૬૧= રો. પા. ૧૩ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરેઉ

૬) રો. પા. ૧૪ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરેઉ.

૬૧

ઉ

૫) રો. પા. ૧૩ પ્રથમ જોડશુદ્ધ ૧૫ ગરેઉ

૫)

૧૧) રો. પા. ૧૬ વટા ખાતે ઉધારીને.

૧૬૧

શ્રી અર્ધખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

૪૮

૦) - રો. પા. ૧૭ બીજા જોડશુદ્ધ ૧ શનેઉ.

૦) -

૪) ૬૧) રો. પા. ૧૬ વટા ખાતે ઉધારીને.

૪) ૧૫

ઉ

૪) ૧૫ રો. પા. ૩ મહાશુદ્ધ ૧ શનેઉ.

૪) ૧૫

શ્રી ભાડા ખાતું

સંવત ૧૯૪૧

૪૯

૧૨) રો. પા. ૨૦ વટા ખાતે ઉધારીને.

૧૨)

ઉ

૧૨) રો. પા. ૧૭ બીજા જોડશુદ્ધ ૧ શનેઉ

૧૨)

ખા. પા. ૬

શ્રી ધરેણા ખાતું	સંવત ૧૯૪૧
૧૦)૨૦ બાકી લેણા. ૧૦૨૦	૧૦)૨૦ રો.પા. ૩ મહાશુદ્ધ ૧ શનેકિ ૧૦)૨૦
	૧૦)૨૦ બાકી લેણા સંવત ૧૯૪૧ ના આસોવદ ૦) શુકરે.

શ્રી વરાવ ખાતું	સંવત ૧૯૪૧
૨૭) ૧ રો.પા. ૩ મહાશુદ્ધ ૧ શનેકિ. ૭૫) રો.પા. ૬ પ્રથમ જેઠ શુદ્ધ ૧ શુકરે. ૧૦૨૦-૧ ૦૧૧૨૦.પા. ૧૬ હુંડીની આડતનો. ૪૦૨૧૧૩૨૦.પા. ૨૦ પરચુરણ રક- મોઝો. ૫૦૫૧૧૨૦૧૧	૧૫૧= રો.પા. ૫ કાગણુ શુદ્ધ ૧ સોમે ૧૫૧= ૮૧= રો.પા. ૧૮ હુંડી તા. ૭ પાડની- આડતના. ૬૫૧૧૫ રો.પા. ૧૬ પરચુરણ રકમોઝો ૧૧૬૧૧૧૫ ૩૮૬) ૫૧૧૧ બાકી દેવા. ૫૦૫૧૧૨૦૧૧
૩૮૬) ૫૧૧૧ બાકી દેવા સંવત ૧૯૪૧ ના આસો વદ ૦) વાર શુકરે.	

શ્રી વધધટ ખાતું	સંવત ૧૯૪૧
૨) રો.પા. ૬ પ્રથમ જેઠ શુદ્ધ ૧ શુકરે. ૨)	૨) રો.પા. ૬ વૈશાખ શુદ્ધ ૧ ગરેકિ. ૨

શ્રી વઢવાણના શાહ માણેકચંદ્રેશવજીનું ખાતું.	સંવત ૧૯૪૧
૫૦૦) રો. પા. ૫ કાગણુ શુદ્ધ ૧ સોમે. ૧૮૦૦) રો. પા. ૧૩ પ્રથમ જેઠ શુદ્ધ ૧૫ ગરેકિ. ૨૩૦૦)	૨૦૦૦) રો. પા. ૪ કાગણુ શુદ્ધ ૧ સોમે. ૬૨) ૫ રો. પા. ૮ ચૈત્ર વદ ૫ શનેકિ. ૨૦૧) રો. પા. ૧૩ પ્રથમ જેઠ શુદ્ધ ૧૫ ગરેકિ. ૨૨૬૩) ૫ ૬૧૧૨૦ બાકી દેવા. ૨૩૦૦)
૬૧૧૨૦ બાકી દેવા સંવત ૧૯૪૧ ના આસો વદ ૦) શુકરે.	

ખા. પા. ૭

શ્રીવદવાળુનાશાહમાણિક્યદંકેશવજીનુંહથુખાતું સંવત૧૯૪૧

જ

૯૭૧૧ રો.પા.૬ ચૈત્રવદપ શનેઉ.

૯૭૧૧

ઉ

૯૭૧૧ રો.પા.૬ ચૈત્રશુદ્ધ ૧ ભોમે.

૯૭૧૧

શ્રીઅમદાવાદનાપરીઠકસળચંદવજીરાજનુંખાતું સંવત૧૯૪૧

જ

૧૨૯૧રો.પા.૭ ક્રાગણ વદ ૧૨ શુક્રે.
૧૫૦૦)રો.પા.૧૧ પ્રથમજેઠશુદ્ધ૧૫ગરે.
૨૦૦)રો. પા.૧૬બીજાજેઠશુદ્ધ૧ શને.

૧૮૨૯૧

૨૭૧૧૧૭ રો. પા. ૧૭ વ્યાજના.

૨) રો.પા ૧૬ હુંડીની આડતના.

૧૮૫૯૧૪૧

૧૦૫૮૧૪૧૧ બાકીદેવા સંવત૧૯૪૧
ના આસોવદ૦) શુક્રે.

ઉ

૪૦૦)રો.પા.૧૦ પ્રથમ જેઠશુદ્ધ૧શુક્રે.
૪૦૦)રો.પા.૧૬બીજાજેઠ ૧ શનેઉ.

૮૦૦)

૦૧૧૧ રો.પા. ૧૮ હુંડીની આડત

૮૦૦૧૧

૧૦૫૮૧૪૧૧ બાકીદેવા.

૧૮૫૯૧૪૧

શ્રી અમદાવાદના શેઠ વાડીલાલ પાનાચંદનું ખાતું ૧૯૪૧

જ

૧૫૨૧૧૨૩૧૧ બાકીલેણા

૧૫૨૧૧૨૩૧૧.

ઉ

૧૫૦)રો.પા. ૧૫બીજાજેઠ શુદ્ધ ૧ શનેઉ

૧૫૦)

૨૧૧ ૨૩૧૧ રો. પા. ૧૭ વ્યાજના.

૧૫૨૧૧ ૨૩૧૧

૧૫૨૧૧૨૩૧૧ બાકી લેણા સંવત ૧૯૪૧
ના આસોવદ૦) શુક્રે.

(૬૫)

ખા. પા. ૮

શ્રી મું'ગાઈના ઠા. અમરશી કચરાનું ખાતું સંવત ૧૯૪૧

૦૪

ઉ

૫૦૦) રો. પા. ૧૧ પ્રથમ જેટશુદ્ધ ૧૫ગ. ૧૦૦) રો. પા. ૧૫ બીજા જેટ શુદ્ધ ૧૨નેલ

૫૦૦)

૧૦૦)

૧૧) ૬૧૧ રો. પા. ૧૮ બ્યાજના.

૪૧૧૧૧૬ બાકી દેવા.

૦૧૧= રો. પા. ૧૯ હુંડીની આડતના.

૫૧૧૧૧૬

૫૧૧૧૧૬

૪૧૧૧૧૬ બાકીદેવા સંવત ૧૯૪૧ના

આસો વડો) શુક્રે.

સરવાયું સંવત ૧૯૪૧ ની સાલનું.

૦૪

ઉ

૫૦૦) મોદી. ઠોસાભાઈ ગોરધનદા-
સ ખા. પા. ૨

૪૫૫ પગી. મેઘજી ભલા. ખા. પા. ૩
૧૫૨૧૨૩૧૧ શ્રી અમદાવાદના રોઠ વાન

૩૨૪) ૬૧૧ વોરા. વખતચંદ હીરાચંદ
ખા. પા. ૨

ડીલાલ પાનાચંદ. ખા. પા. ૭
૭૫૧૧૧૧ શ્રી ધ્રી ખાતે મં ૩૧૧૬ દા.

૬૧૧૨૦ શ્રીવદવાણના શાહ માણિક-
ચંદ કેશવજી ખા. પા. ૬

૩૧૬) લેખે. ખા. પા. ૩
૧૮૫૦) શ્રી ધકે ખાતે. ક. ૫૦) દા. ૩૩૭)

૧૦૫૮૧૧૪૧ શ્રી અમદાવાદના પરી
કસગચંદ વછરાજી ખા. પા. ૭

લેખે ખા. પા. ૪
૧૦) ૨૦ શ્રી ધરેણા ખાતે. ખા. પા. ૬

૪૧૧૧૧૬ શ્રી મું'ગાઈના ઠા. અમર-
શી કચરા ખા. પા. ૮

૪૨૧૧૧૦ શ્રી ખરીદવકરા ખાતે. ખા. પા. ૪
૧૦) સિકંદરનામાનીચોપડી.

૩૮૬) પાતાશ્રીવટાવખાતે. ખા. પા. ૬

નં. ૮ દા. ૩૧

૨૬૮૭૫૧૧

૩૨૧૧૧૦ ધોતીમેટા નં. ૫

૪૨૧૧૧૦

૨૧૭૬૧૨૧૧

૫૧૦૧૧૧-૧૧ શ્રીપરાંત બાણસે.

૨૬૮૭૫૧૧

વ્યા. પા. ૧

વ્યાજવહીનો ચોપડો.

શહેર રાજકોટના રહીશ મોદી ડોસાભાઈ ગોરધનદાસનો વ્યાજવહીનો ચોપડો સંવત ૧૯૪૧ની સાલનો.

શ્રી અમદાવાદના પરી. કસળચંદ વછરાજના ખાતાનું વ્યાજ સંવત ૧૯૪૧ની સાલનું ખા. પા. ૭ મેથી.

જ	ક
૧૭ ૩૧૨૯ વૈશાખવદ ૧૨ સોમે મા ૦)૪	૧૧૭ ૩૪૦૦) પ્રથમ જેઠશુદ ૧ શુકરે ૦ ૩૧૨૯
૪૬૮૧ ૩૧૫૦૦) પ્રથમ જેઠશુદ ૧૫ ગરેક. ૦ ૩૨૭૦૧૧	૧૧૭ ૩૨૭૦૧૧ મા ૦)૧૩ ૦ ૩૪૦૦) બીજા જેઠશુદ ૧ શનેકે
૨૦૩ ૩૪૦૦) મા ૦૧૧	૦ ૩૧૦૨૯ બાકી દેવા સવત ૧૯૪૧ ના આસોવદ ૦)) શુકરે
૪૪૭૮ ૩૮૨૯ મા ૫)૧૨	૦ ૩૮૨૯
૯૭૩ ૩૨૦૦) બીજા જેઠશુદ ૧ શનેકે	૦ ૩૨૦૦)
મા. મા ૧૧	૧૧૭
૫૬૭૧૧૧	

તારીખ સંવત ૧૯૪૧ના આસો શુદ ૦) વાર શુકરે

જ	ક
૧૦૨૯ મુદત બાકી દેવા.	૦૧૯ વ્યાજ માસ ૧૧૭ દા. ૦=
૨૮૧૧ વ્યાજ માસ. ૫૬૭૧૧૧૧૧૧	રો. મા. ૧૭ મે.
રો. પા. ૧૭ મે.	

૫મી મેઘશ્રી લાવાનું ખાતું. સંવત ૧૯૪૧ ની સાલનું. ખા. પા. ૩ જે થી.

જ	ક
૧૦) ચૈત્રશુદ ૧ વાર ભોમે. ૧૦)	૧૦) ચૈત્રશુદ ૧ વાર ભોમે.
૪૨) બાકી લેણા	૧૦) વૈશાખશુદ ૧ વાર ગરેકે.
૫૨)	૧૨) પ્રથમ જેઠ શુદ ૧ વાર શુકરે.
	૧૦) બીજા જેઠશુદ ૧ વાર શનેકે.

(૬૭)

બ્યા. પા. ૨ .

૧૦) અપાડશુદ ૧ સોમે.

૫૨)

૪૨) બાકી લેણા સંવત ૧૯૪૧ના
આસોવદ ૦)) વાર શુકરે.

બ્યાજ સંવત ૧૯૪૧ ની સાલનું

જ

ઉ

૦ ૩૧૦) ચૈત્રશુદ ૧ બોમે

૦ ૩૧૦) ચૈત્રશુદ ૧ બોમે.

૦ ૩૧૦)

૦ ૩૪૨) બાકી લેણા આસોવદ૦))
શુકરે

૦ ૩૦)

૦ ૩૧૦)

૬૮ ૩૧૦) વૈશાખશુદ ૧ ગરેઉમાસાદ

૦ ૩૧૨)

૭૦૩૧૨) પ્રથમ જ્ઞેશુદ ૧ શુકર. મા પા ૧૦

૦ ૩૧૦)

૪૮૧૧ ૩૧૦) ગીર્ણ જ્ઞેશુદ ૧ શનિઉમા.

૦ ૩૧૦)

મા ૧૧

૦

૩૮૧૧ ૩૧૦) અપાડશુદ ૧ સોમે મા ૩૧૧
૨૨પા

તારીજ

સંવત ૧૯૪૧ ના આસો વદ ૦) શુકરે

જ

ઉ

૪૫) બાકી લેણા

૪૨) મુદલ બાકી લેણા.

૪૫

૩) બ્યાજમાસ. ૨૨પા દા. ૧૧

લેખે ૩૩ ૧૩

૫ ૦) ૧૩ છૂટના

નકી ૩૩ રો. પા. ૧૭મે

૪૫

૪૫) બાકી લેણા હોસાળસામ સામા
સમજ નકી કર્યા. સંવત ૧૯૪૧
ના આસોવદ ૦)) શુકરે ધણી
હરતુ

પગી. મેઘજી ભલાનું ખાતું. સંવત ૧૯૪૨ ની સાલનું.

૪૪

૬

૪૫૫ બાકી લેણા હીસાગ સામ સામા
સમજી નકી કૃયા સંવત ૧૯૪૨
ના આસોવદ ૦)) શુકરે સુધી
પગી મેઘજી ભલા સહી દા.
પોતાના.

ટીપ. જ્યારે વ્યાજવહીમાં ખાતાદારનો સહી લેવી હોય છે ત્યારે હિ-
સાગ સમજ્યા પછી આવેલો માલ તારીજમાં જમે કરી, બાકી લેણા નકી
કરી, તારીજ નીચે નવું ખાતું પાડી, ત્યાં સહી લેવામાં આવે છે. વ્યાજ
તથા આવેલો માલસઘજો રેજમેજમાં જમા ખર્ચકરી ખાતાવહીમાંખતવી
તેમાં પણ નવું ખાતું પાડે છે. એમાં ખાતાદાર સાથે નવા ઠરાવ કયા
હોય તે લખવામાં આવે છે, વ્યાજવહીમાં લખતા નથી.

વાર પ્રમાણે વ્યાજ ન ગણતાં તિથિ પ્રમાણે ગણવાનું હોય છે, સારે
કુલસરમાંથી તેનો ૬૦મે ભાગ બાદ કરી બાકી રહે તેટલો સર લેણા દે-
વો ગણે છે.

પરીક્ષા માટે મનોચત્ન

નીચેની રકમોનો આસો માસનો આવરો, ખાતાવહી બનાવી

સરવાયું કાઢો?

શુદ ૧મે ૩૧૭૧) સિલક છે. મુ'બાઇથી દા. અમરશી કચરાએ ગોળ
મણ ૧૬૦) શુદ ૧૫મે રેલવે માર્ફત ચડાવ્યો, તેનું ભરતીયું ૩૫૦૦)નું
આવ્યું. માલ આપણને વદ ૫મે મળ્યો. વદવાણથી રાજકોટ સુધીના ભા.
ડાના ૩૨૦) બેકા તે આપણે આપ્યા. મુ'બાઇ વાળાને આપણે ૩૫૦૦)નો
હુંડી પરી. કરસનજી મૂળજીની દુકાનેથી અગદાવાદની ૩૦૦૦)ને ભાવે લેઇ
વદ ૭મે બીડી મુ'બાઇનો જવાબ વદ ૧૨ આવ્યો કે તમારી મોકલેલી હુંડી

૩૦ ને ભાવે વટાવી વદ ૧૦મે નાણાં લોધાં છે. પરી. કરસનજી મૂળજીને ૩૧૫૦) રોકડા આપ્યા વદ ૮મે, બાકીના દેવાનો હવાલો વેરા. વખતચંદ હોરાચંદનો વદ ૧૩ આપ્યો. પગી. મેઘજી બત્તા પાસે સાક્ષની શરૂઆતમાં ૩૭૫) લેણા હતા, તેના ખાતાનો હિસાબ કર્યો તેમાં ૩૧૩૩ વ્યાજના થયા. તેમાં તેણે બાજરી કળશી ૨) દા. ૩૩૮)ને ભાવે આપી વદ ૦) ગોળમણ ૫૦) સત્તર આની કરી વેરા. વખતચંદ હોરાચંદને આપ્યો, વદ ૧૧ તે- માં મણ ૧૦) પાછો આપ્યો, વદ ૧૩

સમજીતી.

૧ પ્રથમ એક જૂદા કાગળપર રકમો તિથિ પ્રમાણે તારવી કાઢી રે- જન્મેળ બનાવવો, તેમાં એક ખાતું એકથી વધારે વાર પાડવું નહિ. જરૂર પડેતો તે ખાતાના પેટામાં રકમો લખવી. આવરો બનાવવો હોય તો તેમાં પણ આજ નીયમ ધ્યાનમાં રાખવો. ફેર માત્ર એટલોજ કે પેટામાં મિતિ જણાવવી જોઈએ.

૨ પરીક્ષામાં વિગત જોઈએ તેટલી ન લખાવે તો પોતાની મેળે ધારી લેવી. હુંડીમાં જે ગામના શાહુકાર ઊપરની હુંડી હોય છે તે ગામની હુંડી એમ કહેવાનો છે.

૩ ખાતાવહી બનાવવામાં પ્રથમ ગઈ સાત્રનું દેવું લેણું હોય તે ખાતાં પ્રથમ બનાવવાં, ને તેમાં દેવા લેણાની રકમ હોય તે લખવી. ગઈ સાલ આવરની સિલક+લેણું=દેવું ન લખાવે તો ખૂટતી રકમ વટાવ ખાતે જમે કરવી. પછી રેજન્મેળ ખતવવો.

૪ સરવાયું કાઢતા પહેલાં વ્યાજ ખાતાનાં વ્યાજવહીમાં વ્યાજ કાઢી રેજન્મેળ કે આવરામાં જમે ઉધાર નાખવાં જોઈએ, પણ સવાલમાં તેમ કહ્યું હોય તો કરવું. કોઈ વખત કોઈ ખાતાનું સાગટું વ્યાજ લખાવે છે, તે પ્રસંગે વ્યાજવહી બનાવવાની જરૂર નથી, પણ આરોગર તે જમા ઉધારનાખતું

૫ આડત દલાલીને માટે જમાખર્ચ લખાવે તો રેજન્મેળમાં નાખવો.

૬ કાચાં ખાતાં ગાંડી વાળી વટાવ ખાતામાં લેઈ જઈ સાલ આવરે સરવાયું કાઢતા પહેલાં નફો કે ખોટ નકી કરવી.

પરીક્ષાના મનોયત્નનો જવાબ.

આવરો.

સંવત ૧૯૪૧ ના આસો ૧ થી આવરો ઉતાર્યો છે.

૧૪

ઉ

૧૭૧) શ્રી પરાંત જણસે છે.

૫૦૦) શ્રી મુખાર્જીના ઠા. અમરશી ક
ચરાને ખાતે જમાશુદ્ધ ૧૫ મે.

૪૮૦) ગોળ મણુ ૧૮૦) આ-
રદાન સાથે, તોલ ૪૫
લેખે નકી મણુ ૧૬૦)
દા. ૩૩) લેખે.

૪૮૫૫ દલાલી ૩૪૮૦)ની સેં-
કડે ટકા લેખે.

૨૨૨૦ રેલવેપર લેઈ જવાની
મજુરીના.

૧૨૧૧ મુખાર્જીથી વઢવાણસુ-
ધારેલવે બાડાના.

૫૦૦)

તે શ્રી ખરીદ ખાતે ઉધારીને.

ખા. પા. ૭૪

૫૦૩) = પરી. કરસનજી મૂળચંદને
ખાતે જમા વદ ૭ મે.

૫૦૩) = હુંડી નં. ૧૩૫૦૦)
ની શ્રી અમદાવાદના પરી. ક-
સળચંદ વછરાજ ઉપરની, લ-
ખી અત્રેથી તમારી, રાખ્યા અ-
મારી પાસેથી, શાહજોગી, ત-
રત મુદતની, લખી વદ ૭ મે.

૬૩૦૧૩ શ્રી ખરીદખાતે ઉધાર.

૫૦૦) ગોળ મણુ ૧૬૦) શ્રી
મુખાર્જીના ઠા. અમર-
શી કચરાને ખાતે જમા
કરીને શુદ્ધ ૧૫

૨૦) ગોળ મણુ ૧૬૦) ના
બાડાના વઢવાણથી રા-
જકાટ સુધીના ઠા. મે-
મણુ અક્ષી ઉમરને વ. ૫

૩૪૧૩ ગોળ મણુ ૧૦) વોરા.
વખતચંદ હીરાચંદને
ખાતે જમા વદ ૧૩

૭૬) ખાજરી કળશી ૨) પગી
મેઘજી ભટ્ટાને ખાતે જ-
મા વદ ૦))

૬૩૦૧૩

ખા. પા. ૭૫

૫૦૦) શ્રી હુંડીખાતે ઉધાર વદ ૭

૫૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી અમ-
દવાદના પરી. કસળચંદ વછ-
રાજ ઉપરની, લખી અત્રેથી
પરી. કરસનજી મૂળચંદની, રા-
ખ્યા અમારી પાસેથી, શાહજો-
ગી, તરત મુદતની, લખી વદ

દા. ૩૦૧ = લેખે, તે નીચેને
ખાતે ઉધાર.

૫૦૦) હુંડીખાતે ઉધારીને.

૩) = હુંડીઆમણુ ખાતે ઉ-
ધારીને.

ખા. પા. ૭૪

૫૦૦) શ્રી હુંડીખાતે જમા વદ ૧૦ મે.

૫૦૦) હુંડી નં. ૧ શ્રી અમ-
દાવાદના પરી. કસળચંદ વ-
છરાજ ઉપરની, લખી અત્રે-
થી પરી. કરસનજી મૂળચંદની,
રાખ્યા અમારી પાસેથી, શાહ
જોગી, તરત મુદતની, લખી
વદ ૭ની તેનાં નાણાં લીધાનો
જવાબ આવતાં શ્રી મુંબાઈના
ઠા. અમરશી કચરાને ખાતે ઉ-
ધારીને. દા. ૩૦૧ લેખે.

ખા. પા. ૭૫

૧૧ શ્રી હુંડીઆમણુખાતે જમા વ
દ ૧૦

૧૧ હુંડી નં. ૧ ૩ ૫૦૦ ની
શ્રી અમદાવાદના પરી. કસળ-
ચંદ વછરાજ ઉપરનીદા. ૩.૦૧
લેખે વટાવી તેના મુંબાઈના ઠા.
અમરશી કચરાને ખાતે ઉ-
ધારીને.

ખા. પા. ૭૫

૧૭૨૧ = ૧૧ શ્રી વકરા ખાતે જમા
વદ ૧૧

૧૭૨૧ = ૧૧ ગોળ મણુ ૫૦)

૭ તે પરી. કરસનજી મૂળચંદ
ને ખાતે જમા.

ખા. પા. ૭૫

૩) = શ્રી હુંડીઆમણુખાતે ઉધાર
વદ ૭

૩) = હુંડી નં. ૧) ૩૫૦૦)ની
અમદાવાદનોદા. ૩ ૦૧ = લે-
ખે લીધી તેના પરી. કરસન
જી મૂળચંદને ખાતે જમા.

ખા. પા. ૭૫

૫૦૧૧ શ્રી મુંબાઈના ઠા. અમરશી ક-
ચરાને ખાતે ઉધાર વદ ૧૦

૫૦૧૧ હુંડી નં. ૧) ૩૫૦૦)
ની શ્રી અમદાવાદના પરી. ક-
સળચંદ વછરાજ ઉપરની, લ-
ખી અત્રેથી પરી. કરસનજી
મૂળચંદની, રાખ્યા અમારી
પાસેથી, શાહજોગી, તરત મુ-
દતની, લખી વદ ૭ની તેનાં નાણાં
લીધાનો તમારો જવાબ આવેથી
હુંડીખાતે જમા કરીને. દા. ૩૦૧
લેખે વટાવ હુંડીઆમણુખાતેજમે.

ખા. પા. ૭૫

૫૦૩ = પરી. કરસનજી મૂળચંદને
ખાતે ઉધાર.

૧૫૦) નગદ રોકડા મુંબાઈ-

ગરા હા. તમારો મુ-

ગાસ્તો નીમચંદ નાન

જી લેઈ ગયો છે વદ ૮

૩૫૩) = હટાલો નં. ૧) વોરા

વોરા. વખતચંદ હીરાચંદને
ખાતે ઉધારીને.

ખા. પા. ૭૫

૩૮૭ા=૥ વોરા. વખતચંદ હીરાચંદ

ને ખાતે જમા વદ ૧૩

૩૪૧૩ ગોળ મણુ ૧૦) પાછો

આવ્યો તે ખરીદખા

તે ઉધાર.

૩૫૩)= હવાલો નં. ૧) ૫-

રી. કરશનજી મૂળચં-

દ ને ખાતે ઉધાર.

૩૮૭ા=૥

ખા. પા. ૭૪

૭૬) પગી મેઘજી ભક્ષાને ખાતે જા-
મે વદ ૦))

૭૬) બાજરો કળશી ૨) દા

૩ ૩૮) લેખે તે ખરીદખાતે ઉ-
ધાર.

ખા. પા. ૭૪

૧ ૥ શ્રી વ્યાજખાતે જમા વદ ૦))

૧૩૧ વ્યાજના પગી મેઘજી
ભક્ષાને ખાતે ઉધાર.

ખા. પા. ૭૫

૨૩૨૫)=

વખતચંદ હીરાચંદને
ખાતે જમા. વદ ૧૩

૫૦૩'=

ખા. પા. ૭૪

૧૭૨ા=૥ વોરા વખતચંદ હીરાચંદ
ને ખાતે ઉધાર વદ ૧૧

૧૭૨ા=૥ ગોળ મણુ ૫૦)

દા. ૩) લેખે તે વકરાખાતે
જમા હા. પોતે.

ખા. પા. ૭૪

૧૩ા પગી મેઘજી ભક્ષાને ખાતે ઉધા-
ર વદ ૦))

૧૩ા વ્યાજ માસ ૬૦૦) ના

ટકા ૧ા લેખે તે વ્યાજ ખાતે
જમા.

ખા. પા. ૭૪

૨૩૨૪)=

૧) શ્રી પરાંત જણુસે.

૧) નગદ મુ'બારકગરો.

૨૩૨૫)=

સંવત ૧૯૪૧ ના આસોવદ ૦)) નો અચડમેળ હોયો છે.

જ

૧) શ્રી પરાંત જણુસે છે.

૧ાા= શ્રી હુડીઆમણુખાતે જમા.

૧ાા= ખાતું માંડીવાળવા

ઉ

૮)= શ્રી ખરીદખાતે ઉધાર.

૮)= ખાતું માંડીવાળવાસા

૩ વટાવખાતે જમા કરીને.

માટે વટાવખાતે ઉધારીને.

ખા. પ. ૭૫

૨૧૧૧=શ્રી વટાવખાતે જમા બાબને
નીચેનાં ખાતાં માંડીવાળીને.

(૮)=શ્રી અરીદખાતે ઉધાર.

૧૩૧૧શ્રી વ્યાજખાતે ઉધાર.

૨૧૧૧=

ખા. પા. ૭૫

૨૪૧૧

ખા. પા. ૭૫

૧૩૧૧ શ્રી વ્યાજખાતે ઉધાર.

૧૩૧૧ ખાતું માંડીવાળવાસાદ
વટાવખાતે જમા કરીને.

ખા. પા. ૭૫

૧૧૧૧=શ્રી વટાવખાતે ઉધાર.

૧૧૧૧=શ્રી હુંડીઆમણખાતું
માંડીવાળવાસાદ તે ખાતે જમા

ખા. પા. ૭૫

૨૩૧૧

૧) શ્રી પરાંત જણુસે છે.

૨૪૧૧

ખાતાવહી.

શ્રી મુંબાઇના ઠા. અમરશી કચરાનું ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

જ

ઉ

૫૦૦) આ. પા. ૭૦ આસો શુદ્ધ ૧૫

૫૦૦)

૧૧ બાકી લેણા.

૫૦૧૧

૫૦૧૧ આ. પા. ૭૧ આસો વદ ૧૦

૫૦૧૧

૧૧ બાકી લેણા સંવત ૧૯૪૧ ના
આસો વદ ૦))

પરી. કરસનજી મૂળચંદનું ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

જ

ઉ

૫૦૩) આ. પા. ૭૦ આસો વદ ૭

૫૦૩)

૫૦૩) આ. પા. ૭૧ આસો માસ.

૧૫૦) વદ ૮ મે.

૩૫૩) વદ ૧૩

૫૦૩)

(૭૪)

વેરા. વખતચંદ હીરાચંદનું ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

જ

ઉ

૩૮૭ા=આ.પા.૭૨ આસો વદ ૧૩

૧૭૨ા=આ.પા.૭૨ આસોવદ ૧૧

૩૮૭ા=

૧૭૨ા=

૨૧૫) બાકી દેવા સંવત ૧૯૪૧ ના
આસો વદ ૦))

૨૧૫) બાકી દેવા.

૩૮૭ા=

૫ગી. મેઘજી ભલાનું ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

જ

ઉ

૭૬) આ. પા. ૭૨ આસોવદ ૦)

૭૫) બાકી લેણા પા. () મે જૂ-
ને ચોપડે.

૭૬)

૭૫)

૧૨ા બાકીલેણા.

૧૩ા આ. પા. ૭૨ વ્યાજના

૮૮ા

૮૮ા

૧૨ા બાકી લેણા સંવત ૧૯૪૧ ના
આસો વદ ૦))

શ્રી હુંડી ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

જ

ઉ

૫૦૦) આ. પા. ૭૧ આસો વદ ૧૦
૫૦૦)

૫૦૦) આ. પા. ૭૦ આસો વદ ૭
૫૦૦)

શ્રી હુંડીઆમણ ખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

જ

ઉ

૧ આ. પા. ૭૧ આસો વદ ૧૦
૧

૩) આ. પા. ૭૧ આસો વદ ૭
૩)

૧ા=આ. પા. ૭૨ વટાવખાનેકધારીને.
૩,

શ્રી ખરીદ વકરાખાતું.

સંવત ૧૯૪૧

જ

ઉ

૧૭૨ા=આ.પા.૭૧ આસો વદ ૧૧
૧૭૨ા=

૬૩ા=આ. પા. ૭૦ આસોમાસ
૫૦૦) શુદ્ધ ૧૫
૨૦) વદ ૫

૪૬૬) બાકી લેણા માત્ર પરાંત ૨-

હો તેના.

૧૩૮૧=૧૧

૩૪૧૩ વદ ૧૩

૭૬) વદ ૦))

૬૩૦૧૩

(૧) આ.પા.૭૨ વટાવખાતે જમા.

૬૩૮૧=૧૧

૪૬૬) બાકી લેણા સંવત ૧૬૪૧ના

આસો વદ ૦)) માલ પરાંત

રહ્યા તેના.

સંવત ૧૬૪૧

શ્રી બ્યાજખાતું.

જ

૧૩૧ આ. પા. ૭૨ આસો વદ ૦))

૧૩૧

શ્રી વટાવખાતું.

ઉ

૧૩૧ આ.પા.૭૩ વટાવખાતે જમા.

૧૩.૧

સંવત ૧૬૪૧

જ

૨૪૬) બાકી દેવા પા. () બુનેચોપડે

૨૪૬)

૨૧૧= આ.પા.૭૩ પરચુરણુ રકમોએ

૨૬૦૧=

૨૬૫૧૧ બાકી દેવા સંવત ૧૪૯૧

આસો વદ ૦))

ઉ

૧૧૧= આ. પા.૭૩ હુંડીઆમણખાતે જમા.

૧૧૧=

૨૬૫૧૧ બાકી દેવા.

૨૬૦૧=

સરવાયું સંવત ૧૬૪૧ ની સાલનું.

જ

૨૧૫) વોરા. વખતચંદ હીરાચંદ

આ. પા.૭૪મે.

૨૬૫૧૧ શ્રી વટાવખાતે આ.પા.૭૫મે.

૪૮૦૧૧

ઉ

૧૧ શ્રી મુંબાઈના ઠા. અમરશી

કચરાને આ. પા. ૭૪ મે.

૧૨૧૧ પગાં. મેઘલુ ભટ્ટા આ પા. ૭૪મે.

૪૬૬) શ્રી ખરોદ વકરાખાતે આ. પા. ૭૫ મે.

૩૬૦) ગોળ મણુ ૧૨૦)

૭૬) બાજરી કળશી ૨

૪૬૬)

૪૭૬૧૧

૧) શ્રી પરાંત જણસે.

૪૮૦૧૧

ଶୁଦ୍ଧି ପତ୍ରକ.

୧୧.	ଖାଣ୍ଡ.	ଆଶୁ.	ଶୁ.
୩୦	୧୩	ଖାଣ୍ଡ	ଖାଣ୍ଡ
୩୧	୧୧	୩୧୧୧	୩୧୧୧୦୧
୩୨	୨୪	ନ. ୧୧	ନ. ୧୨
୩୩	୨୧	୩୧୦୧)=	୩୧୦୧୦୧
୩୪	୧୧ ଉପାଧ୍ୟାୟ	୧୧୧୧୧୧୧	୧୧୧୧୧୧୧୩
୩୫	୧୧ ଉପାଧ୍ୟାୟ	୧୧. ୩୧)=	୧୧.୩୧୧୧
୩୬	୧୧ ଉପାଧ୍ୟାୟ	୩୧)=	୩୧୧୧
୩୭	୨୧ ଉପାଧ୍ୟାୟ	ଆ.	୩୧୨

જાહેર ખખર.

આ ચોપડીનો ઘણો બહાળો ફેલાવો થાય તે હેતુથી તેમાં આપેલા વિષય અને તેના કદના પ્રમાણમાં તેનો કિંમત ઘણીજ થોડી રાખવામાં આવી છે. ખરીદવાની ઇચ્છા રાખનારે તેની કિંમતના છ આના તથા ટપાલ ખર્ચનો અડધો આનો મળી સાડાછ આના મોકલી મંગાવી લેવો. દશ નકલ ખરીદનારને એક પ્રત વધુ આપવામાં આવશે.

પ્રેમચંદ કરમચંદ શાહ.

હેડમાસ્તર, કાઠિઆવાડ બારટન ફીમેલ ટ્રેધિનિંગ કોલેજ.

રાજકોટ.

